”Vi måste återskapa förtroendet för företagande och näringsliv hos gemene man, myndigheter och politiker.”
Anders Dahlvig

Advokaten

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES ADVOKATSAMFUND

NUMMER 4 2014 ÅRGÅNG 80

Fokus:

Den svåra balansakten med svaga klienter

Datalagringsdirektivet har ogiltigförklarats

Ledarskap i fokus på Rakelkonferens

Gästkrönikör: Nils Funcke, expert i yttrandefrihetsfrågor

GOLFTÄVLING

SPONSRING

PRESENTKORT

3 TRÄFFAR.
SKATTEPLIKT FÖR VINNAREN?

Med JP Rättsfallsnet får du en unik möjlighet att, med hjälp av Googles avancerade sökteknik, hitta relevant information i över 1 miljon domar.

JP Rättsfallsnet erbjuder en komplett bevakning av samtliga instanser och varje år växer databasen med ca 375.000 domar. JP Rättsfallsnet ger dig helt nya möjligheter att hitta information och är ett ovärderligt verktyg för dig som arbetar med processer eller statistik, utvärdering och uppföljning.

Låt oss visa dig!
Gå in på **rättsfallsnet.se**

SCANNA QR-KODEN
MED DIN SMARTPHONE
FÖR ATT VETA MER!

INFONET JP FÖRLAG

RÄTTSFALLSNET.SE
HITTA RÄTT DOM DIREKT!

Innehåll Nr 4 · 2014

FOTO MICKE LUNDSTRÖM

”Vi har alla gått och blivit **informationsknarkare**. Mobiltelefoner är den moderna knarksprutan”

Ari Riabacke, fil. dr i risk- och beslutsanalys och författare, på årets Rakelkonferens. **16**

LEDAREN 4
Om behovet av kurage och medkänsla

NYHETER & REPORTAGE 6
6 EU-domstolen ogiltigförklarar datalagringsdirektivet
8 Lång väntan på domar
11 Hoppfull bild av Stockholmsbörsen
12 **VÄRLDEN:** Varuhus erbjuder rådgivning

ÅRETS RAKELKONFERENS 14

20 **GÄSTKRÖNIKA:** Nils Funcke, expert i yttrandefrihetsfrågor

FOKUS 22
DEN SVÅRA BALANSAKTEN. Hur ska advokaten agera i de etiska konflikter som uppstår när klienten har psykisk sjukdom, låg ålder eller missbruk? Situationer där advokatens lojalitetsplikt krockar med skyldigheten att verka för klientens bästa och att inte främja orätt. Det handlar om en balansakt på högsta etiknivå.

DEBATT 36
36 Lars Melin och Camilla Wikland, advokater: ”Nordmalingsmålet - några erfarenheter back stage”
41 Ulf Bergquist och Mia Reich-Sjögren, advokater: ”Flera viktiga nyheter väntar i nya internationella arvslagen”
42 J Urban Rogers, advokat: ”Advokatsamfundet och timkostnadsnormen”
42 Anne Ramberg: ”Jag välkomnar alla goda idéer och förslag!”
44 Mikael Niklasson, advokat: ”Listor på tingsrätterna”
46 Sven Unger, advokat: ”Öppet brev till JO”

AKTUELLT 52
52 **HILDARY:** Advokat Maja Wettergren
54 **MÅNADENS ADVOKAT:** Richard Ramberg
55 **BIBLIOTEKET:** Ny litteratur och lästips

SAMFUNDET 56
56 Avdelningsmöten
58 Disciplinärende
60 Nya ledamöter
63 Friheten från att vara övervakad

ANNE RAMBERG

Om behovet av kurage

"THE GREATER OUR KNOWLEDGE increases the more our ignorance unfolds. For the great enemy of the truth is very often not the lie – deliberate, contrived and dishonest, but the myth, persistent, persuasive, and unrealistic. We enjoy the comfort of opinion without the discomfort of thought." Dessa kloka och alltid lika aktuella ord är ett citat från president John F. Kennedy.

MYTER KAN VARA FARLIGA. Historien har visat hur myten inte bara bidragit till att skapa orättvisor och övergrepp. Myten har i själva verket varit instrumental för att skapa den intellektuella och känslomässiga grundvalen för förföljelse och övergrepp. Mytbildning har alltid förekommit i alla samhällen och förekommer i olika skepnader fortfarande, inte minst inom religionen. Man kan ha olika synpunkter på mytbildningens påverkan på samhället. Den kan användas i de godas tjänst, men dessvärre också i motsatt syfte. Klart är dock att företeelser alltifrån den pågående förföljelsen av judar och romer till apartheid bygger på myten om att vissa grupper av människor är överlägsna andra.

KENNEDY VALDES SOM BEKANT till USA:s president 1960. Dessförinnan hade han deltagit i andra världskriget, samt varit kongressledamot och senator sedan 1946. Hans kända uppmaning "Ask not what your country can do for you – ask what you can do for your country" speglade Kennedys samhällssyn. Han etablerade bland annat Fredskåren i syfte att stödja kulturell förståelse och att stödja utvecklingsländer. Vita huset blev också under hans tid som president den kulturella medelpunkten i Amerika. Kennedy var inte bara en välutbildad, utan därtill en synnerligen bildad person. Han inspirerade tusentals amerikaner att engagera sig i det civila samhällets angelägna frågor, däribland i skolfrågan och inte minst i medborgarrättsrörelsen.

JOHN F. KENNEDY SKREV 1956 den Pulitzerpris-belönta boken "Profiles in Courage". Och mod var en egenskap som Kennedy för egen del besatt mer än de flesta. Han mottog välförtjänta medaljer för sitt enastående mod under kriget. Efter att löjtnant Kennedys båt skjutits i sank, räddade han den ende överlevande och dödligt skadade kamraten, genom att, med en rem till mannens livväst mellan sina tänder, simma över en halv mil till närmsta ö. Under sex dagar höll de två sig gömda. Varje kväll simmade Kennedy ensam till en närbelägen ö för att finna hjälp. Och till slut fick han det.

KENNEDY KÄMPADE FÖR allas lika rättigheter. Han lät sig inte förföras av myter. Han lät sig inte heller tystas. Trots att han stod inför att bli omvald som president och trots vetskapen om att motståndet mot hans demokratiska samhällssyn var kompakt i sydstaterna stod han, utan att tveka, upp för dem som kämpade för integration av de svarta. Under upploppen i Alabama 1963 mobiliserade han "National Guard" för att skydda två svarta studenter som ville bli antagna till universitetet. Han stod alltid upp för de ideal han trodde på. Trots förestående valkampanj lämnade han samma år ett långtgående lagförslag till kongressen om skydd för allas medborgerliga rättigheter. President Kennedy visade sin utomordentligt stora integritet när han, trots att det lätt kunde användas av hans politiska motståndare, likväl inte avstod från att driva kontroversiella frågor om mänskliga rättigheter och sociala reformer. Han var givetvis medveten om att det skulle kunna stå honom dyrt och ytterst kosta honom en andra presidentperiod. Antagligen var det just hans humana människosyn som bidrog till att han istället fick betala med sitt liv.

DET ÄR SVÅRT ATT FÖRSTÅ de stora motsättningar som förelåg när det gällde att åstadkomma jämlikhet för de svarta. Man kan inte låta bli att chockeras över hur man i ett samhälle kunde överlämna vården och uppfostran av sina barn till människor som inte fick gå på samma toaletter som de man arbetade för. Man förundras över hur man fann det fullkomligt naturligt att svarta skulle ha sämre betalt för samma arbete som den vite uppbar. Detta odemokratiska och motbjudande synsätt åskådliggörs på ett utmärkt och mycket rörande sätt i filmen "The Butler". Scenen där Cecil Gaines som Vita husets främste butler och som tjänat åtta presidenter av president Reagan ber att få samma lön som sina vita kollegor, är stark. Trots att han åtnjöt den största uppskattning av presidenten och

och medkänsla

hans familj, var tanken helt främmande att ge lönemässig likställdhet åt en svart man. Han väljer då att säga upp sig från sin anställning i Vita huset. Denne hovmästare var också en man med sällsynt stor integritet.

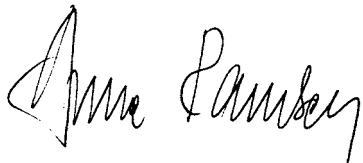
MAN SKULLE HOPPAS ATT ALLA, särskilt de som gör anspråk på att styra över andra, besatt samma integritet och stod upp för de värderingar som hans eller hennes politiska grundsyn vilar på, även om den inte möter folkets omedelbara gillande. Ibland kan man misströsta när man bara tycker sig höra cyniska och skeptiska röster. Var är de politiker som med en humanistisk människosyn på ett intellektuellt och känslomässigt plan kan förmedla mod, hopp, inspiration och framtidstro? För att kunna göra detta på ett trovärdigt sätt krävs att de som önskar företräda väljarna har en politik som grundar sig på en humanistisk och moralisk människosyn. Ekonomisk tillväxt i all ära. Det är nödvändigt. Men ekonomisk tillväxt utan motsvarande sociala framsteg leder till ytterligare segregation. Det leder till att de som redan är svaga förblir svaga och de som har det väl förspänt får det ännu bättre. Det är vad som hänt i Sverige under senare år. Skillnaden mellan de rikaste och de fattigaste har nog aldrig varit så stor som nu. Och klyftan växer. I ett internationellt perspektiv framträder Sverige i detta hänseende inte som en förebild.

DETTA TILL TROTS FINNS ANLEDNING att vara ytterst tacksam för att vi lever i ett samhälle där nästan alla anser att det är en självklarhet att alla människor, oberoende inkomst, ska ha rätt till sjukvård. Och samma sjukvård. Det förekommer dock alltjämt oacceptabla undantag från denna självklarhet, särskilt när det gäller flyktingar och då i synnerhet de papperslösa. Men, jag tror att i stort sett alla svenskar bejakar principen om allas lika rätt till skola, vård, omsorg och andra grundläggande rättigheter. I många länder är det inte så. Den nuvarande amerikanske presidenten Obamas numera delvis misslyckade försök att åstadkomma en hälso- och sjukvårdsreform, avslöjar ett obegripligt synsätt som i mycket påminner om den tidigare allmänt accepterade diskrimineringen av svarta. När det gäller rätten till hälso- och sjukvård i USA är den inte endast beskuren för de svarta, utan för alla som saknar arbete eller medel att köpa en dyr försäkring. De svarta är dock till följd av den ekonomiska och sociala segregationen kraftigt överrepresenterade.

VID ETT SAMTAL FÖR EN TID SEDAN med en amerikan frågade han mig, synbarligen uppriktigt chockad, om jag verkligen ansåg att alla oavsett ekonomiska medel skulle kunna få likvärdig sjukvård eller rätt till advokat. Inför tanken på att alla som i Sverige var i behov av ett nytt hjärta skulle få ett sådant bleknade min samtalspartner. Att alla skulle ha rätt till en offentlig försvarare finansierad av staten var likaså en främmande tanke för denne i övrigt sympatiske familjefader. Han undrade om alla också skulle ha rätt till en Porsche eller en Rolls Royce. Denne man var ingen outbildad person. Tvärtom. Han kan nog anses tillhöra samhällets elit.

HANS OCH ANDRA LIKATÄNKANDES människosyn kan bara förändras om medborgarna, tillsammans med ansvarskännande politiker, tar sitt ansvar och i likhet med presidenterna John F. Kennedy och Barack Obama verkar för fred och social rättvisa genom att stå upp för humanistiska värden. Det kan rimligen inte vara ett självändamål att erhålla eller behålla makten. Den måste grundas på en idé om hur samhället ska se ut. Och man måste ha modet att slåss för den. Kurage var också den egenskap John F. Kennedy beundrade mest. Som en annan namnkunnig amerikansk president, Andrew Jackson, uttryckte saken. ”One man with courage makes a majority”. Och därför är det också lätt att hålla med Dante när han fastslog att den varmaste platsen i helvetet är reserverad för dem som i tider av moralkriser upprätthåller sin neutralitet.

”Kennedy kämpade för allas lika rättigheter. Han lät sig inte **förföras av myter**. Han lät sig inte heller tystas.”

Anne Ramberg
anne.ramberg@advokatsamfundet.se

Utvidgad användning av hemliga tvångsmedel?

Regeringen föreslår i en lagrådsremiss att bestämmelserna i tre tidsbegränsade lagar om hemliga tvångsmedel görs permanenta med vissa justeringar. Förslagen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Socialdemokraterna. Regeringens förslag innebär bland annat att tillstånd till hemlig rumsavlyssning ska kunna meddelas för att utreda spionieri och så kallat statsstyrt företagsspionieri, under förutsättning att det kan antas att straffet inte blir endast böter. Förutsättningarna för att hemliga tvångsmedel ska få användas för att förhindra brott ska ändras utifrån behoven att förhindra allvarliga brott som sabotage, spionieri och terroristbrott. Advokatsamfundet har under behandlingen av förslagen motsatt sig flera av förslagen utifrån integritetsskydds- och rättssäkerhetsperspektiv. Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg, som medverkade i utredningen som expert, var kritisk till många av förslagen och utvecklade sin kritik i ett särskilt yttrande.

Läs mer: www.regeringen.se/sb/d/15631/a/195995

Högre kvalitet i polisens arbete önskas.

Ombildningen av polisen ska utvärderas

Regeringen har givit Statskontoret i uppdrag att utvärdera den stora ombildningen av Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och de 21 polismyndigheterna i landet till en enda sammanhållen myndighet. Utvärderingen ska göras i förhållande till de mål regeringen haft med reformen: att skapa bättre förutsättningar för ett förbättrat verksamhetsresultat och en högre kvalitet i polisens arbete.

EU-domstolen ogiltigförklarar datalagringsdirektivet

I en dom den 8 april ogiltigförklarar EU-domstolen EU:s datalagringsdirektiv (2006/24/EG).

"Ett synnerligen allvarligt ingrepp i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet" skriver EU-domstolen om Datalagringsdirektivet.

Ogiltigförklaringen får rättsverkan bakåt i tiden - den gäller från och med den dag då datalagringsdirektivet trädde i kraft. Direktivet ska därmed betraktas som om det aldrig hade existerat. Domstolen anser att direktivet utgör ett synnerligen allvarligt ingrepp i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet och skydd för personuppgifter genom att kräva att uppgifter om personers kommunikationer ska lagras och genom att ge behöriga nationella myndigheter tillgång till uppgifterna.

Det omdiskuterade datalagringsdirektivet innebär att tele- och internetleverantörer är skyldiga att lagra alla ingående trafikuppgifter om tele- och datatrafik, bland annat om vilka en person kommunicerar med och var personen då befinner sig.

Domstolen konstaterar inledningsvis att de uppgifter som ska lagras gör det möjligt att veta med vem, hur, hur länge, hur ofta och varifrån en person har kommunicerat. Tagna tillsammans kan uppgifterna ge mycket exakta upplysningar om personernas privatliv. Det rör sig här om till exempel en persons vardagsliv, stadigvarande eller tillfälliga vistelseorter, dagliga och andra förflyttningar, utövade aktiviteter, sociala relationer och umgängeskretsar som den berörde rör sig i, skriver domstolen.

Domstolen anser att lagringen visserligen har ett mål av allmänintresse - att bekämpa grov brottslighet och upprätthålla allmän säkerhet - men att unionslagstiftaren har överskridit gränserna för proportionalitetsprincipen. Det omfattande och särskilt allvarliga intrång som direktivet innebär i de grundläggande rättigheterna är inte tillräckligt noggrant reglerat för att garantera att intrånget verkligen begränsas till vad som är strängt nödvändigt.

EU-domstolen har prövat datalagringsdirektivets giltighet efter en begäran från Irlands högsta domstol och från Österrikes författningsdomstol.

EU-domstolens mål C-293/12 och C-594/12

Regeringen vill utreda lagstiftningen

Justitieminister Beatrice Ask har gett Sten Heckscher i uppdrag att se över hur de svenska reglerna förhåller sig till de brister i datalagringsdirektivet som EU-domstolen har lyft fram.

Sten Heckscher, före detta ordföranden i Högsta förvaltningsdomstolen och tillika tidigare rikspolischef, kommer till sin hjälp vid genomförandet av analysen ha professor Iain Cameron, som är expert på internationell rätt och mänskliga rättigheter. Analysen ska presenteras om sex veckor. Utredaren ska föreslå de ändringar som han finner lämpliga för att stärka skyddet för den personliga integriteten samt, om resultatet av analysen visar på brister i förhållande till unionsrätten, för att leva upp till unionsrättens krav. Denna del av uppdraget ska presenteras senast den 1 oktober.

- Det är bra att justitieministern numera inser behovet av en snabb analys. Sten Heckscher och Iain Cameron har tillsammans gedigen kunskap på området. Det är min förhoppning att de för den demokratiska rättsstaten angelägna integritetsskyddsintressena vinner fullt beaktande, säger Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg.

EU-domstolens dom har lett till osäkerhet om vad som gäller för de svenska reglerna om lagring av trafikuppgifter. Flera leverantörer har meddelat att man inte avser att fortsätta lagra uppgifter. Brottsbekämpande myndigheter har lyft fram att avsaknaden av lagrade trafikuppgifter får negativa konsekvenser för deras verksamhet.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Säpo och åklagare vill plantera ”spiontrojaner” i datorer

Säkerhetspolisen och Åklagarkammaren för säkerhetsmål vill att ett nytt hemligt tvångsmedel ska införas. Det handlar om hemlig dataavläsning.

Hemlig dataavläsning skulle ge myndigheter möjlighet att följa vad användaren gör.

Hemlig dataavläsning innebär att en myndighet tar sig in i en persons dator och planterar ett program som kan läsa av vad som händer i datorn – en ”spiontrojan”. Trojanen rapporterar vad datoranvändaren gör till myndigheten.

Det var vid en debatt om integritet med Svenska kriminalistföreningen den 23 april som frågan diskuterades. Där deltog bland andra chefen för Åklagarkammaren för säkerhetsmål, Tomas Lindstrand, och Säkerhetspolisens biträdande chef Johan Sjöö. Men Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg, som också medverkade, var mycket kritisk och varnade för ändamålsglidning när hemliga tvångsmedel används.

LÄS MER

Advokatsamfundets remissyttrande över Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. (SOU 2005:38) på Advokatsamfundets hemsida.

Advokatsamfundet varnade redan 2005, när ett förslag om hemlig dataavläsning lades fram, för att tekniken bland annat innebär allvarliga integritetsintrång då samtal i rummet där datorn står kan avlyssnas genom datorns mikrofon, eller att rummet kan bevakas i bild om datorn har en webbkamera ansluten.

Advokatsamfundet framförde kraftig kritik mot förslaget.

Rättsmedicinkurs för jurister läggs ner

Den medicinska fakulteten vid Umeå universitet har beslutat att lägga ner kursen ”rättsmedicin för jurister”. Beslutet kan drabba studenterna och rättssäkerheten.

Umeå universitet.

Beslutet kom som en chock för juriststudenterna vid universitetet. Kursen är den enda i sitt slag i hela Norden och har ett högt söktryck. Förra terminen fanns 27 platser men på grund av det höga söktrycket tog man in 65 juriststudenter till kursen.

– I straffprocessen har advokaten i huvudsak enbart sina egna kunskaper att tillgå medan åklagare och polis har stora resurser. Det är ett skevt styrkeförhållande mellan parterna på detta område och det är viktigt att advokater har kunskapen att kunna ifrågasätta eventuella rättsmedicinska utlåtanden, säger Robin Enander, vice ordförande i Juridiska föreningen vid Umeå universitet.

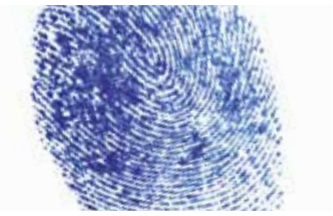
Han anser att det är ett olyckligt beslut som har fattats av medicinska fakulteten och att det är negativt för juriststudenterna i Sverige, rättsväsendet och framför allt rättssäkerheten.

Juridiska föreningen i Umeå har på medlemmarnas initiativ börjat driva frågan för att återuppta den rättsmedicinska kursen för jurister 2015.

Nytt nationellt bedrägericentrum har invigts

Polisen har invigt det nationella bedrägericentret NBC och flera bedrägerirotlar slås samman. Syftet är att bli bättre på att hantera bedrägeribrotten som ökar snabbt. De senaste tio åren har antalet anmälda bedrägeribrott i Sverige trefaldigats och blivit mer avancerade och därmed svårutredda för polisen. Den 8 april invigdes det nationella bedrägericentret (NBC) och sammanslagningen av flera bedrägerirotlar i Stockholm.

Syftet med NBC är att nationellt förbättra brottssamordningen av bedrägerier, samt att göra brottsbekämpningen mer effektiv och strukturerad.

Bedrägeribrotten ökar. Polisen tar nu till krafttag för att effektivisera bekämpningen av dem.

Spaningsregister får kritik av Datainspektionen

Datainspektionens granskning av polisens allmänna spaningsregister mynnar ut i sex föreläggande som Rikspolisstyrelsen måste åtgärda och tre rekommendationer. Inspektionerna visar att Rikspolisstyrelsen brister i sitt sätt att hantera personuppgifter i registret. Bland annat måste man införa rutiner som säkerställer att bara uppgifter som är av särskild betydelse för polisens spaningsverksamhet registreras i ASP. Vidare föreläggs Rikspolisstyrelsen att ta bort uppgifter som rör personer som blivit frikända i domstol eller där åtal har lagts ned. Rikspolisstyrelsen måste även se till att skyddade personuppgifter i ASP inte direkt visas i klartext när man söker på en person i registret. IT-systemet måste ändras så att en användare som behöver se de skyddade uppgifterna måste göra en aktiv åtgärd innan uppgifterna visas.

FOTO: ISTOCKPHOTO, MATTIAS PETTERSSON

Lättare väcka åtal för förtal

Privatpersoner får en starkare ställning i domstolsmål som handlar om ärekränkning. Kravet på särskilda skäl för att väcka allmänt åtal för förtal och förolämpning tas bort. Det betyder att åklagare och justitiekansler i högre grad ska kunna hjälpa personer som till exempel har utsatts för förtal på internet. En person som har förlorat ett tryck- eller yttrandefrihetsmål ska också kunna slippa att betala motpartens rättegångskostnader när det finns särskilda skäl för att få sin sak prövad i domstol. Ändringarna i grundlagarna börjar gälla den 1 januari 2015. De andra lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2014.

Förtalade ska få stärkt ställning.

HD-beslut om kränkande kommentar på webben

Högsta domstolen har prövat frågan om ifall möjligheten till omodererade kommentarer på en webbplats med så kallade automatiskt grundlagsskydd medför att skyddet förloras. Högsta domstolen anser att så inte behöver vara fallet. Frågan har betydelse till exempel för vem som har ett straffrättsligt ansvar för förtal på en grundlagsskyddad webbplats.

Högsta domstolen anser i sitt beslut att det är möjligt att betrakta information som tillförs av en utomstående användare i anslutning till en grundlagsskyddad databas som en egen databas i yttrandefrihetsgrundlagens mening. Förutsättningen för det är att det tydligt framgår för användarna dels att utgivaren tillåter att utomstående utan föregående åtgärd kan tillföra information till webbplatsen, dels vilken information det är som i så fall inte omfattas av utgivarens ansvar. Grundlagsskyddet för den databas över vilken utgivaren ensam råder består då.

Mål nr 2014 Ö 5306-13

Lång väntan på domar från förvaltningsrätten

Förvaltningsrätternas handläggningstider är för långa. Det visar en gransnkning som Riksrevisionen har gjort.

”Granskningen visar att förvaltningsrätterna behöver ha ett tydligare medborgarperspektiv”, skriver Riksrevisionen som har granskat förvaltningsrätternas hantering av överklagadebeslut om sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning och ekonomiskt bistånd (socialbidrag).

Handläggningstiderna för socialförsäkringsmål, där sjukpenning och sjuk- eller aktivitetsersättning utgör nära hälften, är långa. Men skillnaderna är stora mellan olika förvaltningsrätter i landet - från knappt sju till drygt sexton månader.

Landets tolv förvaltningsrätter har under flera år haft problem med att klara regeringens mål om att 75 procent av målen ska ta högst sex månader att avgöra. Under 2013 kom det in nästan 32 000 överklaganden till förvaltningsrätterna om socialförsäkringsmål, vilket är nästan en tredjedel av samtliga överklaganden som förvaltningsrätterna hanterar.

GRANSKNINGEN VISAR OCKSÅ att den som överklagat ett beslut till förvaltningsrätten inte får information om att överklagandet har mottagits eller hur lång tid det kommer att ta att få en dom. Många som Riksrevisionen intervjuat tyckte att det var svårt att få reda på vad som förväntades av dem. En person som överklagar förväntas klara sig utan juridiskt ombud. Bristen på information kan leda till att man inte förstår och kan hantera processen, vilket ytterst är en fråga om rättssäkerhet.

RIKSREVISIONEN SKRIVER att ”Domstolsverket bör förbättra sitt stöd till förvaltningsrätterna när det gäller att utveckla informationen och effektivisera arbetsprocesserna. Regeringen bör tydligare styra mot högre effektivitet genom att se över förvaltningsrätternas verksamhetsmål”.

Det går att arbeta effektivare

Lagman Gudrun Antemar vill att Förvaltningsrätten i Stockholm ska arbeta smartare.

Gudrun Antemar tycker att Riksrevisionens rapport lyfter fram många värdefulla aspekter på att förvaltningsrätterna har möjlighet att effektivisera handläggningen.

Det här ligger också i linje med ett pågående utvecklingsarbete för effektivisering som Förvaltningsrätten i Stockholm håller på med.

Redan nu motsvarar handläggningstiderna för ekonomiskt bistånd regeringens mål, enligt Gudrun Antemar.

- Vi hade redan gjort en intern utredning och där finns många bra rekommendationer som ligger i linje med Riksrevisionens. Vi har redan börjat vårt arbete. Det finns anledning att se över arbetssätten och se om de kan bli mer effektiva och samtidigt bibehålla rättssäkerheten, säger Gudrun Antemar.

Gudrun Antemar.

FOTO: LASSE EKLÖF

Förvaltningsrätten i Stockholm prioriterar till exempel att se över balansen mellan beredning och avgörande av målen, vilket Riksrevisionen tar upp i sin rapport.

- Vi tycker det är viktigt att arbeta med att bereda målen, men det är också viktigt att vi har resurser kvar till arbetet med att avgöra målen, säger Antemar.

HON TYCKER att Riksrevisionens rapport är bra, men påpekar att det inte stämmer att målen som är klara för avgörande bara ligger och väntar uppemot 70 procent av handläggningstiden.

- Det är då domaren gör rättsutredningen, en analys och formulerar sin dom och det är i allra högsta grad medborgarnas tid. Det kan utåt sett ses som att målet bara ligger, men det gör det inte. **MC**

Margareta Åberg blir riksrevisor

Kammarrättspresidenten och Storhildan Margareta Åberg lämnar dömandet för att granska statens verksamheter. Den första juni tillträder Åberg posten som en av tre riksrevisorer.

Margareta Åberg, i dag president i kammarrätten i Göteborg, valdes till riksrevisor av riksdagen i slutet av mars. Förslaget kom från ett enigt konstitutionsutskott.

Margareta Åberg ser fram emot det nya uppdraget, som innebär en helt ny roll efter 14 år som domare.

– Det är ett viktigt uppdrag att kontrollera att statens, det vill säga medborgarnas, gemensamma resurser används effektivt och i enlighet med gällande regler. Det är i djupaste mening ett förtroendeuppdrag som omfattar hela den statliga verksamheten, säger hon, och tillägger att hon dessutom kommer att kunna promenera till arbetet efter 13 år som långpendlare.

De senaste fem åren har resorna gått mellan hemmet i Stockholm och arbetet i Göteborg, där Margareta Åberg 2012 utsågs till kammarrättspresident. Dessförrinnan var hon lagman i förvaltningsrätten i Göteborg. Under perioden 2006-2009 var Åberg kammarrättspresident i Sundsvall.

Även om det blir skönt att slippa pendlingen känner

Margareta Åberg.

Margareta Åberg ett visst vemod inför rollbytet.

– Jag har hela tiden trivts otroligt bra med arbetet som domare och domstolschef, förklarar hon.

Riksrevisionen ansvarar för att granska staten, myndigheter och övriga statliga verksamheter. Ett av uppdragen är att granska domstolarnas effektivitet. Enligt Margareta Åberg kommer hon dock inte att hålla i granskningen av sina tidigare domarkolleger, åtminstone inte inledningsvis.

Riksrevisorerna är tre till antalet, men en av posterna har varit vakant sedan Gudrun Antemar lämnade uppdraget för att bli lagman i Förvaltningsrätten i Stockholm i oktober förra året. De övriga två revisorerna, Jan Landahl och Claes Norgren, är båda ekonomer. Margareta Åberg tror att hennes domarbakgrund kan komplettera de båda kollegernas på ett bra sätt.

– Olika bakgrund och erfarenheter ger olika infallsvinklar och bidrar till att de frågor som ska behandlas verkligen blir allsidigt belysta. Det brukar vara bra i alla verksamheter, säger Åberg.

Margareta Åberg är medlem i nätverket Hilda sedan flera år tillbaka. Hon räknar med att stanna kvar som så kallad Storhilda även i sin nya position.

– Ja, det tänker jag göra. Hilda har åtagit sig en viktig uppgift. Fler kvinnor inom rättsväsendet behöver bli intresserade av chefsuppgifter eller motsvarande uppgifter, fastslår Åberg.

Ulrika Öster

MARGARETA ÅBERG

Margareta Åberg är i dag president i Kammarrätten i Göteborg. Tidigare har hon bland annat varit lagman i Förvaltningsrätten i Göteborg, kammarrättspresident i Sundsvall, kammarrättslagman i Göteborg och i Stockholm (Migrationsöverdomstolen) samt kanslichef i Datainspektionen.

Margareta Åberg har varit utredare i ett antal offentliga utredningar, senast Utredningen om meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet, samt innehaft en rad offentliga uppdrag, bland annat som ledamot i Domarnämnden och i Finansinspektionens styrelse.

FOTO: TT

Skärpta straff för en rad brott väntar.

Skärpta straff föreslås för allvarliga våldsbrott

Utredningen om skärpta straff för allvarliga våldsbrott föreslår att minimistraffen för flera av de allvarligaste våldsbrotten höjs. Utredningen föreslår att fängelsestraffen förlängs med mellan tre månader och två år. De nya minimistraffen ska vara som följer: Grovt olaga hot respektive grovt olaga tvång: fängelse i nio månader (för närvarande sex månader). Grov misshandel respektive grov utpressning: fängelse i ett år och sex månader (för närvarande ett år). Grovt rån respektive synnerligen grov misshandel: fängelse i fem år (för närvarande fyra år). Dråp: fängelse i åtta år (för närvarande sex år).

Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18)

Antalet dödsskjutningar ökade under 2013

Antalet dödsskjutningar ökade från 17 till 26 i Sverige 2012–2013. Det visar Brottsförebyggande rådets (Brå) slutliga statistik för 2013 gällande anmälda brott, misstänkta personer och uppklarade brott. Brå publicerar dessutom en specialstudie över dödligt våld.

Av specialstudien framgår att antalet män som dödades med skjutvapen ökade från 14 personer 2012 till 21 personer 2013. För kvinnor ökade antalet från 3 till 5 personer. I 30 procent av de konstaterade fallen av dödligt våld 2013 användes skjutvapen, vilket är en något högre andel jämfört med 2012 då den var 25 procent.

Läs mer på www.bra.se

Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare

I en proposition föreslår regeringen åtgärder för att säkerställa att det finns tillgång till kvalificerade och lämpliga ställföreträdare. Regeringen framhåller att det är viktigt att säkerställa att alla gode män och förvaltare som utses är lämpliga och kompetenta och föreslår därför en skärpt kontroll av dem som utses till ställföreträdare, bland annat genom ökad kontroll av belastningsregistret. Överförmyndaren ska bistå tingsrätten med att inhämta underlag i ställföreträdarskapsärenden. En god man eller förvaltare ska inte utses för fler uppdrag än personen klarar av.

Prop. 2013/14:225 Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare

Nya domar från HD om skattetillägg och dubbelbestraffning.

Skattetillägg hindrar inte åtal för bokföringsbrott

Tidigare beslut om skattetillägg hindrar inte åtal för moms- och bokföringsbrott enligt ne bis in idem. Den slutsatsen kommer Högsta domstolen till i två nya domar.

När det gäller momsbrottet hänvisar HD till rättsfallet NJA 2013 s. 1076 där HD utgick från att ett åtal för skattebrott avseende mervärdesskatt grundar sig på andra faktiska omständigheter än ett beslut om skattetillägg avseende inkomstskatt.

I frågan om bokföringsbrott anser inte HD att de konkreta fakta som ligger till grund för de grova bokföringsbrotten kan anses vara oupplösligt förbundna i tid och rum med fakta som ligger till grund för skattetilläggen.

Mål nr B 4533-12 och B 5191-13

Tydliga skillnader inom tvistlösning mellan de nordiska länderna

Skiljeförfarande är populärast i Finland och Sverige medan medling är vanligast i Norge där också sannolikheten att nå förlikning genom medling är störst.

Det är några av de resultaten i en marknadsundersökning från Roschier Disputes Index 2014 som belyser trender inom internationell tvistlösning från ett nordiskt perspektiv. Årets undersökning pekar på tre centrala trender. När det gäller vilken tvistlösningsmetod företagen föredrar framgår att skiljeförfarande är populärare i Finland och Sverige än i Danmark och Norge. Samtidigt är det fler företag som föredrar domstolsförfarande än vad som var fallet i tidigare undersökningar.

ÖNSKAN OM ETT EFFEKTIVT förfarande framstår som den viktigaste faktorn vid valet av tvistlösningsmetod, även om resultaten samtidigt visar att effektivitet inte alltid uppnås i praktiken. I synnerhet företagen i Sverige, men även företagen i Finland, upplever skiljeförfarande som den mer effektiva tvistlösningsmetoden.

Undersökningen visar också att medling som metod att lösa tvister har ökat.

DEN TREDJE HUVUDSAKLIGA trenden berör företagens tvisthantering.

– Fastän tvistlösningslandskapet upplevs vara relativt stabilt ser vi att tvisterna blir alltmer komplexa till följd av den ökade globaliseringen. Detta understryker vikten av en fokuserad och planerad hantering av tvistlösning hos företaget, säger advokat Gisela Knuts, delägare på Roschier med inriktning på tvistlösning och ansvarig för undersökningen.

Företagens rättsskydd måste bli bättre

Företag måste få betydligt bättre rättsskydd i sina försäkringar. Det anser Elisabeth Thand Ringqvist, vd Företagarna, och Bengt Ivarsson, ordförande Sveriges advokatsamfund.

– I en nyligen genomförd undersökning visar det sig att närmare en tredjedel av landets småföretag säger sig sakna heltäckande försäkringar, säger Elisabeth Thand Ringqvist och tillägger att en ännu större fråga egentligen är om de försäkringar som erbjuds på marknaden är klokt utformade och om de verkligen täcker in alla de risker som ett företag möter.

I dag finns undantag i försäkringarna för tvister som handläggs av förvaltningsdomstolar, vilket gör att företagaren får en svag rättsställning mot bland annat myndigheter. Det innebär till exempel att tvister i samband med offentlig upphandling, skattetvister och annan myndighetsutövning sällan täcks. Ett kanske ännu större problem, enligt de två, är att företagaren bakom företaget inte har något skydd – även om företaget har rättsskydd och trots att ägaren kan ha ett personligt ansvar för vad som sker i bolaget. Ett annat exempel på undantag i försäkringarna är tvister som berör arbetsrätt.

Elisabeth Thand Ringqvist.

Bengt Ivarsson.

– Detta är rent diskriminerande för de företagare som av olika skäl valt att inte ha eller inte kan ha kollektivavtal. De ställs utan rimligt rättsskydd i denna typ av tvister, anser Bengt Ivarsson som konstaterar att rättsskyddets storlek varierar mellan flertalet försäkringar som finns på marknaden. Genomgående är dock att taket är lågt.

Men det finns även andra fallgropar som på en global marknad och EU:s inre marknad framstår som omoderna. Flera försäkringar i dag täcker inte tvister med utländsk motpart.

– Sammanfattningsvis kan man konstatera att rättsskyddet måste bli betydligt bättre i företags försäkringar. Inte nog med att alltför få har företagsförsäkringar – dessutom ger de flesta försäkringar på marknaden för dåligt skydd och är inte nog heltäckande för de tråkigheter som seriösa företagare kan drabbas av, säger Bengt Ivarsson.

De två menar att den försäkringsgivare som presenterar bra lösningar borde ha en god möjlighet att få fler kunder.

FOTO: CREATIVE COMMONS, TOM KNUTSON

ADVOKAT I FRAMTIDEN

Det händer på Stockholmsbörsen

Magnus Billing tecknade en hoppfull och ljus bild av Stockholmsbörsens situation.

Stockholmsbörsens vd Magnus Billing berättade att det var när den nya värdepappersmarknadslagen började diskuteras omkring år 2003, som Stockholmsbörsens ledning insåg att monopolet på börshandel skulle upphöra och att man skulle bli utsatt för konkurrens. Börsen insåg att det gällde att få stor volym och började titta på Norden.

– Vi satte en vision om att vi skulle skapa den nordiska börsen, sade Magnus Billing.

Stockholmsbörsen köpte Helsingforsbörsen 2003 och fortsatte med Köpenhamnsbörsen och den isländska börsen.

Den nya värdepappersmarknadslagen trädde i kraft i november 2007 och innebar att värdepappersmarknaden avreglerades.

– Vi blev överraskade över hur snabbt avregleringen fick effekt i marknaden, sade Magnus Billing.

Stockholmsbörsen hade 100 procent av all aktiehandel i Sverige i slutet av 2007. Vanliga svenska aktier handlades på den enda marknadsplatsen. I dag finns aktierna på fyrtio olika marknadsplatser. Stockholmsbörsen har ökat sin marknadsandel de senaste två åren och har nu 70-75 procent av den totala marknaden. De andra marknadsandelarna ligger på nya plattformar som har kommit de senaste sex, sju åren. Börsen har ställts inför en konkurrensutsatt marknad. Det har varit mycket positivt, sade Magnus Billing:

– Det har varit bra för oss, för marknaden och för investerarna. Vi som organisation har blivit vassare.

Magnus Billing, vd för Stockholmsbörsen, talade om Stockholmsbörsens verksamhet på Advokat i framtidens lunchseminarium den 2 april.

FOTO: MATS CATO

Magnus Billing konstaterade att Stockholmsbörsen är mer attraktiv än någonsin. Marknadsandelen i Europa har ökat från 6,6 procent vid avregleringen 2007 till 8,9 procent i dag.

MAGNUS BILLING EFTERLYSTE en struktur för att skapa förutsättningar att övervaka marknaden med överblick över all handel.

– Eftersom vi är en förtroendebransch är det viktigt att investerare känner att vi övervakar marknaden ordentligt.

Han menade att det vore bra att skapa en struktur där någon kan se all handel och kunna fatta beslut om handelsstopp, nu när värdepappersmarknadslagen revideras.

– Tekniken finns, data finns – det enda som saknas är ett tydligt besked om vem som har rätten och skyldigheten att agera.

Magnus Billing påminde om att tillväxtmarknaden First North under alla år – även under finanskrisen – har lyckats attrahera tillväxtbolag som söker kapital.

Det genomsnittliga bolaget på First North genererar 36,5 procent fler arbetstillfällen per år – jämfört med 7-8 procent per år för övriga privata bolag i Sverige. Det innebär att ett bolag med 50 anställda som kommer till First North har 240 anställda efter fem år.

– Riskaptiten är tillbaka på marknaden, sade Magnus Billing, och konstaterade att handelsvolymen ökade med 20 procent första kvartalet 2014 jämfört med året före. Två nya bolag har noterats på huvudmarknaden i Stockholm, ett antal bolag har kommit in på First North, och den nordiska marknaden har hittills attraherat sju bolag. Han trodde att 2014 kunde bli ett riktigt bra år.

SOM AVSLUTNING såg Magnus Billing framåt på vad som skulle hända de närmaste tio åren. Han förklarade att Stockholmsbörsen försöker bli mer diversifierad och sprida sina risker. Vid sidan av noteringarna, som motsvarar 10 procent av intäkterna, handlar 30 procent av verksamheten i dag om teknikutveckling.

– Vi levererar teknologi till mer än 80 marknadsplatser i 50 olika länder.

Dessutom levererar företaget marknadsdata och tillhandahåller tjänster som complianceverktyg och riskverktyg.

En sektor där Stockholmsbörsen tror sig ha en roll att spela i framtiden är clearing. Marknaden drivs nu mot att derivathandeln ska clearas genom clearinghus, som tar risken mellan köpare och säljare. Stockholmsbörsen är det första clearinghuset i Europa som har fått licens enligt de nya EMIR-reglerna om derivathandel.

– Vi hoppas att vi kan dra nytta av den fördelen, sade Magnus Billing. **MA**

EU-kampanj mot familjeseparation

EU har lanserat en kampanj för att öka medvetenheten om internationell familjeseparation.

Kampanjen informerar internationella par om EU:s regler på frågor som relaterar till vårdnad om barn, umgängesrätt och förälders bortförande av barn och främjar överenskommelser som fokuserar på det bästa för barnet. I kampanjen ingår broschyrer i tryckt och elektronisk form och videofilmer på Youtube.

Sverige vill tillträda FN-avtal mot terrorism

Regeringen föreslår att Sverige ska tillträda tre överenskommelser om bekämpande av terrorism som har antagits inom FN. De tre överenskommelserna är en konvention för bekämpande av nukleär terrorism och två protokoll som ändrar befintliga instrument om bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet respektive säkerheten för fasta plattformar på kontinentalsockeln.

Europadomstolens syn på klientsekretess kritiseras

Den engelska advokatorganisationen The Law Society kritiserar Europadomstolen för att i Öcalan-domen ha gett Turkiet rätt att spela in möten mellan PKK-ledaren och hans advokater.

– Att inte tillåta enskilda samtal med advokat är oacceptabelt och kan inte ursäktas med det uppgivna brottets allvar. Risken är uppenbar att detta kommer missbrukas, säger Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg i en kommentar till domslutet.

Nu kan kunderna i Toronto, Kanada, handla husgeråd och samtidigt få juridisk rådgivning.

Varuhus erbjuder kunder juridisk rådgivning

Världens största detaljhandelskedja Walmart har tagit första steget mot att erbjuda juridiska tjänster till sina kunder.

Advokatbyrån Axess Law som har fast prissättning har öppnat ett kontor intill entrén till ett nytt Walmart-varuhus i Toronto, skriver dagstidningen Toronto Star. Byrån kommer att erbjuda Walmarts kunder hjälp med att skriva sina testamenten. Priset som kunderna betalar för att skriva ett enkelt testamente är cirka 600 kronor. Om det tillkommer dokument som kräver notariell bekräftelse får kunderna betala ytterligare cirka 150 kronor.

Axess Law ska enligt avtalet med Walmart öppna ytterligare tre kontor i anslutning till Walmart-varuhus i Toronto fram till sommaren. Avtalet innebär också att advokatbyrån ska öppna fler kontor vid Walmart-varuhus i Ontario 2016 och i resten av Kanada 2018.

ADVOKATORGANISATIONEN The Law Society of Upper Canada, som reglerar den juridiska tjänstemarknaden i Ontario, håller på att utreda olika modeller för icke-advokatägda advokatbyråer och alternativa affärsstrukturer. Bland de förslag på modeller som organisationen utreder ingår att låta icke-advokatbyråer erbjuda juridiska tjänster och att advokatbyråer, vilket skulle kunna ge Walmart rätt att erbjuda dessa tjänster.

Det är dock inte troligt att Walmart under den närmaste framtiden skulle kunna erbjuda juridiska tjänster i USA, eftersom ABA (American Bar Association) har regler som säger att advokatbyråer måste ägas av advokater, regler som gäller i alla stater utom Kalifornien. **MC**

EU-förslag om advokaters fria rörlighet

Advokatsamfund får inte vägra egna medborgare som har skaffat advokattitel i ett annat EU-land att registrera sig som EU-advokater i hemlandet.

Det anser EU-domstolens generaladvokat Nils Wahl som har skrivit ett förslag till avgörande i två mål om advokaters fria rörlighet. Enligt generaladvokaten strider det mot EU-rätten om ett advokatsamfund i ett EU-land vägrar medborgare i landet, som har skaffat en advokattitel i ett annat EU-land, att registrera sig som EU-advokater i hemlandet.

Målet rör två italienska jurister, som efter juridisk examen i Italien skaffade sig behörighet att praktisera som advokater på Teneriffa i Spanien. När de sedan ville registrera sig som spanska advokater i Italien för att praktisera under sin spanska titel enligt EU:s etableringsdirektiv, fattade inte det lokala advokatsamfundet något registreringsbeslut inom angiven tid.

Generaladvokaten anser också att ett advokatsamfund är behörigt att begära förhandsbesked från EU-domstolen på samma sätt som nationella domstolar. Generaladvokatens förslag är inte bindande för domstolen.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Riskbedömning avseende finansiering av terrorism

Sverige har för första gången tittat på de nationella risker som vi står inför vad gäller finansiering av terrorism. Advokatsamfundet har medverkat till rapporten.

Samtliga tillsynsorgan och myndigheter som ansvarar för de verksamhetsutövare som faller under lagstiftningen om penningtvätt och finansiering av terrorism har deltagit i ett arbete för att ta fram en nationell riskbedömning avseende finansiering av terrorism.

Rapporten som överlämnades till regeringen den 28 mars slår fast att finansiering av terrorism sannolikt förekommer i dag i Sverige. Hotet kan sägas vara förhållandevis begränsat, men inte försumbart, inte minst då även små penningströmmar kan innebära svåra konsekvenser genom de allvarliga våldsbrott de bidrar till.

Johan Sangborn.

Bilden som framträder är att finansieringen ofta har sitt ursprung i lagligt genererade medel eller småskalig ekonomisk brottslighet och att pengarna vanligen förflyttas genom förhållandevis små transaktioner. Merparten av finansieringen bedöms vidare gå från Sverige till personer och organisationer i utlandet. Det finns dock tendenser som pekar mot att finansiering inom Sverige eller till Sverige från utlandet kan komma att öka.

Sverige är medlem i den mellanstatliga organisationen Financial Action Task Force (FATF) och ska periodiskt genomföra nationella riskbedömningar avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. Under 2013 och 2014 har sexton myndigheter och Sveriges advokatsamfund (genom frivillig medverkan) utrett den svenska riskbilden på uppdrag av regeringen.

– Sverige behöver ta fram en nationell strategi för att på bästa sätt kunna bekämpa finansiering av terrorism. Nu har vi, i ett första steg, identifierat de specifika riskerna som är aktuella i Sverige. Nästa steg blir att regeringen ska arbeta fram en nationell strategi, säger Johan Sangborn, Advokatsamfundets stf. chefsjurist, som har deltagit i arbetet med den nationella riskbedömningen.

Engagerad journalist/webbredaktör

Vill du bevaka utvecklingen och förändringarna i Rättssverige? Då har vi ett spännande jobb för dig.

UPPGIFTERNA: Vi söker en driven journalist/webbredaktör till Advokatsamfundets tidskrift Advokaten och till samfundets webbplatser. I arbetet ingår även att producera och skicka ut elektroniska nyhetsbrev. Dessutom är du en viktig person i arbetet med att fortsätta utveckla tidskriften och webbplatserna. Tjänsten är en tillsvidareanställning på heltid.

DIN PROFIL: Du bör ha journalistutbildning på högskolenivå och goda kunskaper om juridik och rättsväsendet. Du har några års journalistisk erfarenhet. Det är meriterande om du har erfarenhet från arbete inom en organisation och av webbpublicering, i Episerver eller annat publiceringsverktyg.

MER OM... Tidskriften Advokaten, som kommer ut med nio nummer per år, är en av Sveriges viktigaste tidskrifter inom rättsområdet. Vi berättar konkret om de vardagsnära frågorna för advokatkåren samtidigt som vi sakligt och analyserande visar på de stora förändringarna. Samfundet har totalt tre olika webbplatser och du kommer att arbeta med samtliga. En viktig del av webbarbetet handlar om nyhetsrapportering och omvärldsbevakning. Tjänsten kräver att du har en god stilistisk förmåga samt goda kunskaper i svenska och engelska språket. Redaktionen finns på Advokatsamfundets kansli.

VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN per post eller e-post senast den 9 juni till Tidskriften Advokaten, Box 27321, 102 54 Stockholm, advokaten@advokatsamfundet.se.
Intervjuer sker fortlöpande. Märk kuvertet ”Journalist”. Bifoga CV, betyg och arbetsprover. Ange löneanspråk, tidigaste anställningsdatum och referenser. Provanställning tillämpas.

FÖR MER INFORMATION KONTAKTA: Tom Knutson, chefredaktör, 08-459 03 25, advokaten@advokatsamfundet.se eller besök www.advokatsamfundet.se

Efter inledningstalaren Anders Dahlvig, koncernchef för The IKEA Group 1999–2009 och styrelseordförande i New Wave Group, hölls tre parallella seminarier med tre föreläsare: Carin Götblad, nationell samordnare mot våld i nära relationer och från januari 2015 regionpolischef för Region Mitt inom Polismyndighetens nya organisation, Lena Ag, generalsekreterare för Kvinna till kvinna, och Lena Frånstedt Lofalk, ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd. Avslutningstalare var Ari Riabacke, fil. dr i risk- och beslutsanalys och författare.

Ledarskap i fokus på

I runda tal 230 kvinnliga jurister lät sig inspireras av många intressanta föredrag på årets Rakel som ägde rum den 8 april 2014 på Grand Hôtel i Stockholm. Det är åttonde året som det kvinnliga juristnätverket Hilda bjuder in kvinnliga jurister från advokatbyråer, domstolar, Åklagarmyndigheten och andra juristarbetsplatser. Deltagarna hälsades välkomna av Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg, som är initiativtagare till Hilda.

TEXT MAGNUS ANDERSSON, MATS CATO OCH TOM KNUTSON
FOTO MICKE LUNDSTRÖM

ANDERS DAHLVIG

Att leda det värderingsstyrda företaget

Ikeas förre koncernchef Anders Dahlvig förklarade hur det värderingsstyrda ledarskapet kan skapa tillväxt i lågkonjunkturen och minska förtroendeklyftan mellan näringsliv och samhälle.

Anders Dahlvig inledde Rakel-konferensen med att ge sin personliga syn på ledarskap i näringslivet i dag och i framtiden. Dahlvig var koncernchef för Ikea under tio år och är styrelseledamot i en rad företag i Sverige och Storbritannien.

Anders Dahlvig konstaterade att näringslivet står inför stora utmaningar.

”Tricket är att inte fokusera på ägarna.”

Han förklarade att han aldrig har upplevt en så lång lågkonjunktur som den hela västvärlden är inne i nu, och som vi fortfarande inte ser slutet på. Den leder till att vi knappt har någon tillväxt. Köpkraften har sjunkit i västvärlden, och klyftorna i OECD-länderna växer.

Anders Dahlvig nämnde ytterligare en rad utmaningar och frågade vem som ska lösa dem. Hans personliga uppfattning är att vi lägger för stort ansvar på politikerna.

– Vi i näringslivet har kanske den största rollen, sade han.

Enligt Anders Dahlvig är det viktigt att omdefiniera företagets roll i samhället.

– Vi måste återskapa förtroendet för företagande och näringsliv hos gemene man, myndigheter och politiker, sade han.

Anders Dahlvigs analys är att förtroendeklyftan mellan näringslivet och samhället har flera orsaker.

En orsak är den ökande transparensen. Företagen är inte sämre än de var förr, tror Dahlvig.

– Jag är övertygad om att de är betydligt bättre i alla avseenden, från miljöproblem till moral och etik och

Rakel

jämställdhet. Det är bara det att inget längre kan döljas! sade han.

En än viktigare orsak är att värderingarna har förändrats enormt under de senaste 20 åren, när det gäller vilka krav man ställer på företagen.

Till exempel visste detaljhandeln på 1990-talet inte något om arbetsförhållanden hos leverantörerna i utvecklingsländerna. Handeln införde uppförandekoder och började ställa krav. Men moralen flyttas hela tiden och leder till nya krav.

– Konsekvensen blir ett reaktivt beteende, sade Anders Dahlvig.

Men att tvinga företag att göra något leder sällan till något konstruktivt. Lösningen är inte mer regelverk.

– Vi har kommit till ett läge där samhällsvärderingarna gör att vi måste omdefiniera företagets roll till att vara en kraft i samhället och bidra till ett bättre samhälle snarare än att bidra till att bara göra ägarna rika, sade Dahlvig.

Han menade inte att det finns någon konflikt mellan att tjäna samhället och samtidigt skapa värden för ägarna.

– Tricket är att inte fokusera på ägarna. I stället kan man fokusera på kunder, medarbetare, leverantörer och samhället i stort. Då skapar man också värden för ägarna!

Ari Riabacke och Carin Götblad – vänd!

Lågkonjunkturen har medfört ett ledarskap inriktat på konsolidering, inte på tillväxt.

– Vi behöver ett annat ledarskap, baserat på idéer, och värderingsstyrning i stället för att styras av vinst – ett ledarskap byggt på innovationer, som är tillväxtorienterat, som är entreprenörsliknande, som vågar ta risker och är långsiktigt, sa Dahlvig och avslutade:

– Med rätt ledarskap finns alla möjligheter att växa och få tillväxt i ekonomin! ■

ARI RIABACKE

Konsten att fatta rätt beslut

Sättet som vi vanligen fattar våra beslut på är inte särskilt smart eftersom vi inte är skapta för den omvärld vi lever i i dag. Fast med Ari Riabackes hjälp kan vi alla bli radikalt bättre.

Människan är en varelse som har mycket gemensamt med sin förfader neandertalaren som levde för trettiotusen år sedan. Bland annat sättet att fatta beslut. Ytterst är vi ”programmerade”, enligt Riabacke, fil. dr i risk- och beslutsanalys och författare, att agera och fatta beslut så att det gynnar våra möjligheter att överleva i en svårbemästrad omvärld. På kort, mycket kort tid har dock den tekniska utvecklingen i grunden förändrat sättet som vi lever på. Men vi är i grunden fortfarande samma varelse som vi var på stenåldern. Det leder till att vårt sätt att fatta beslut inte är anpassat till dagens omvärldssituation.

”Vi har alla gått och blivit informationsknarkare.”

Bilden nedan: Lena Frånstedt Lofalk, Anders Dahlvig, Anne Ramberg och Maria Billing.

Enligt Ari Riabacke vill vi gärna tro att vi är moderna varelser som fattar beslut grundade på genomtänkta tankar, snarare än att vi styrs av impulser och känslor. Men så är inte fallet. Ari visade med en rad överraskande exempel och experiment, som han genomförde tillsammans med publiken, hur omedvetna vi är om hur vi fattar våra beslut. Publiken skrattade och stämningen var munter och entusiastisk.

ENLIGT ARI ÄR VÅRT AGERANDE starkt kopplat till signalsubstansen dopamin, ett ämne som är kopplat till hjärnans belöningssystem. Det får oss att söka efter upplevelser som ger oss eufori, belönings- och lustkänslor samt njutning, två vanliga sätt att nå detta tillstånd kan vara med hjälp av exempelvis alkohol eller information.

– Vi har alla gått och blivit informationsknarkare. Mobiltelefoner är den moderna knarksprutan, sa Ari Riabacke humoristiskt.

CARIN GÖTBLAD

Mångfald ger innovation och nytänkande

Det är viktigt att ha medarbetare med olika erfarenheter i organisationen, framhöll Carin Götblad.

Carin Götblad föreläste om att driva förändringsarbete i traditionella organisationer. Carin Götblad var länspolismästare i Stockholms län i nära tio år och ledde då en av Sveriges största myndigheter med 7 500 anställda. Just nu är hon nationell samordnare mot våld i nära relationer på uppdrag av regeringen. I januari 2015 tillträder hon som regionpolischef för Uppsala, Västmanlands och Gävleborgs län i polisens nya organisation.

– Jag tycker själv att jag har en utomordentlig bakgrund för att vara polischef: jag är förskollärare och jurist, förklarade Carin Götblad.

Carin Götblad gick polischefsutbildningen som fanns tidigare, en treårig utbildning öppen för jurister. Den började med en snabbutbildning till polis, som omfattade tolv veckor teori. Sedan praktiserade man som polischefsaspirant i ett år, varvat med chefskurser. Därefter följde tjänstgöring som notarie och extraåklagare i två år.

– Där lärde jag mig att inte be om ursäkt när man har en annorlunda bakgrund, utan i stället lyfta fram vad man har med sig som kanske inte alla andra har, sade hon.

Carin Götblad.

Carin Götblad är också utbildad inom den amerikanska federala polisen, FBI.

HON FRAMHÖLL ATT de typiska ”kvinnoyrkena”, till exempel socionom, förskollärare och sjuksköterska, är en utmärkt grund om man vill bli chef. När man arbetar med barn och ungdomar lär man sig till exempel att prata begripligt, ha många bollar i luften, kommunicera och inte bara lyssna på dem som skriker högst.

– Jag sökte mig till polisen därför

Ari Riabacke visade med underfundiga exempel hur känslan alltid är snabbare än den rationella tanken.

När vi fattar beslut vill vi alltid ha mer och mer information eftersom det leder oss till tron att vi då fattar ett välgrundat beslut. Det skapar en känsla av trygghet. Men enligt Ari är det en illusion. Egentligen leder det endast till att vi drunknar i irrelevant information. Som Ari Riabacke ser det måste vi rensa bort hälften av all den information som distraherar oss. Ari tog upp flera aspekter på beslutsfattandet och berättade bland annat att män tenderar till att ta större risker i sitt beslutsfattande.

– Väldigt många män jämfört med kvinnor säger att de är risktagare. Skälet är enligt männen själva att det är tuffare att umgås med en risktagare än med fegisar, sa han och tillade att man kan se en rad exempel på vad det kan leda till, inte minst inom bankbranschen.

FÖR ATT BLI BÄTTRE BESLUTSFATTARE är ett av de allra första stegen att försöka vara oss själva i högre grad, och inte vara alltför konform med gruppen som vi tillhör. Sedan handlar det om att rannsaka sig själv och ställa de rätta frågorna till sig själv. Vad vill jag egentligen, vad är det viktigaste för mig, hur vill jag leva mitt liv?

– Vi måste reda ut för oss själva, som företag eller som organisation, vilka som är de tre-fyra viktigaste besluten för vår organisations överlevnad, eller ännu viktigare för er, i ert liv. Om ni inte reder ut det då kommer ni obönhörligen att lägga alldeles för mycket tid på sådant som är mindre viktigt och alldeles för lite tid på det som är viktigt, summerade Riabacke. ■

i organisationen

att jag tyckte att polisen behövde mig! sade hon, och förklarade att det viktigaste med en annorlunda bakgrund kanske inte är att man har en mängd så unika kunskaper, utan att det är viktigt därför att de som arbetar i olika kåryrken, till exempel domare, advokat, polis och så vidare, fortfarande har så lika bakgrund och är så lika varandra. Det påverkar innovation och nytänkande, men också toleransen och vilka som slipper in i organisationen.

Carin Götblad förklarade att hon inte heller försöker göra om människor längre, för det är svårt.

Lena Frånstedt Lofalk och Lena Ag - vänd!

– Mitt råd är: Försök inte göra om människor. Ta in andra i stället!

Carin Götblad är stolt över att hon ökade andelen kvinnliga chefer i Stockholmspolisen från drygt 10 procent till 32 procent.

– Jag arbetade mycket med att få in kvinnor på poster där de inte fanns – operativa chefsbefattningar, typiska ”machoposter”, sade hon.

LIKA VIKTIGT ÄR ATT FÅ IN MÄN på typiskt kvinnodominerade områden. När männen kommer in, höjs statusen för de områdena, men framför allt behövs männens perspektiv och erfarenheter. En obalans mellan kvinnor och män är lika illa oavsett kön.

Carin Götblad berättade att hon har arbetat mycket med värderingar och attityder. Efter finanskrisen kan man se en förändring i vad som påverkar ungdomars val av yrke och utbildning. I dag är det inte personlig utveckling och snabba pengar i första hand, utan de vill arbeta i en organisation med en verksamhet som de uppfattar som seriös som tar ett långsiktigt ansvar, och som har värderingar – och chefer – som de slipper skämmas för.

– Det kortsiktigt giriga ledarskapet är omodernt! sade hon. ■

LENA FRÅNSTEDT LOFALK

Tre ledstjärnor att följa genom arbetslivet

Gör aktiva val. Se till att utvecklas. Ha roligt på arbetet. Det är Lena Fränstedt Lofalks ledstjärnor.

Lena Fränstedt Lofalk, ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd, inledde med att beskriva de spännande detaljerna då hon och två andra advokater beslöt sig för att lämna den större advokatbyrån, där hon hade arbetat i många år, för att kasta sig ut i det okända. Tillsammans skulle de starta en ny egen byrå som byggde på gemensamma värderingar. Det är fem år sedan. Starten var pirrig, hur skulle klienterna välja att göra?

– Som advokat är man ingenting utan sina klienter, sammanfattade Lena.

Snart visade det sig att klienterna följde sina advokater till den nystartade byrån.

– Det här var min största utmaning hittills, sa Lena och tillade att det som gladde henne extra var att flera kvinnliga advokater från den gamla byrån hörde av sig och ville komma till den nystartade. Kvinnor vågar.

Satsningen lyckades och i dag har byrån trettio medarbetare.

Lena Fränstedt Lofalk, ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd, berättade öppenhjärtigt och personligt om sin karriär och om att förena familjeliv med ett krävande yrke.

Lena berättade att för henne innebär begreppet ”att göra karriär” inte nödvändigtvis att man klättrar uppåt på en stege utan snarare att man fortsätter att utvecklas inom sitt yrke. Det är något alla kan göra. Var och en på sitt sätt.

För att lyckas förena karriär och familjeliv har det varit viktigt för Lena att använda tiden på ett medvetet sätt. Samtidigt måste man inse att det inte går att hämta alla dagar på dagis om man ska kunna bli delägare på en affärsjuridisk byrå. För Lenas familj blev lösningen att ha en barnflicka som kunde följa barnen till dagis och hämta dem. En kväll i veckan arbetade Lena till sent men de övriga dagarna

LENA AG

Världens modigaste ledare

De finns överallt i de mest fasansfulla miljöer. Det sa Lena Ag, generalsekreterare för Kvinna till kvinna, när hon presenterade tre globala förebilder för kvinnligt ledarskap.

Lena Ag talade om ledarskap och kvinnors rättigheter ur ett globalt perspektiv. Hon inledde med att beskriva verksamheten i den religiöst och partipolitiskt obundna insamlingsstiftelsen Kvinna till kvinna som startade 1993 när massvåldtäkterna i krigets Bosnien blev kända.

– Kvinna till kvinna verkar på gräsrotsnivå i olika konfliktområden i Central- och Västafrika, Mellanöstern, södra Kaukasien och på västra Balkan. Stiftelsen samarbetar med över 130 kvinnoorganisationer i 19 konflikt- och postkonfliktområden, sa Lena Ag.

Lena Ag presenterade sedan tre av världens modigaste ledare. Hon började med Nelly Cooper i Liberia, som lever i ett land som länge var synonymt med krig, brutala våldtäkter och barnsoldater. Efter att landets kvinnor gått samman och vid flera tillfällen genomfört massprotester råder i dag fred, landet har fått Afrikas första kvinnliga president Ellen Johnson-Sirleaf och våldtäkter är olagliga.

”Daytonavtalet som ledde till freden i Bosnien och Hercegovina har inte gett någon upprättelse till alla de 10 000-tals kvinnor som utsattes för sexuellt våld under kriget.”

Nelly Cooper var en av de kvinnor som deltog i protesterna. Hon arbetar i dag i en av de fattigaste delarna av Monrovia, där hon i organisationen West Point Women for Health and Development bedriver vuxenutbildning för kvinnor som aldrig har fått gå i skolan på grund av kriget, informerar om sex och samlevnad och bedriver olika försörjningsprojekt.

Staša Zajović i Serbien är en av förgrundsfigurerna i Kvinnor i svart, en organisation som har samma grundläggande insikt som kvinnorörelsen i

På årets Rakelkonferens deltog i runda tal 230 kvinnliga jurister.

såg hon till att vara hemma till middagen för att sedan umgås med barnen fram till läggdags. Sedan blev det ofta ett kvällspass, men det var efter att barnen somnat.

ATT VÄLJA AKTIVT har varit ett av Lenas motton. Det är lätt att säga, men det är inte alltid så lätt att göra. Identifiera vad som är viktigt för just dig och gör ett aktivt val, uppmanade hon. Detta för att undvika att dagarna planlöst rinner på. Och att man mer eller mindre, utan mening eller mål, bara hamnar i den ena situationen efter andra till dess att man en dag inser att livet har passerat. Och att det man varit med om inte varit det man hade velat.

Lena sa att i många självhjälpsböcker så sätts målet: ”Så blir du lycklig” eller ”Så blir du framgångsrik”. Det är fel tänkt, enligt henne, eftersom framgång och upplevelse av lycka är biprodukter av att man gör saker på rätt sätt.

Lena Frånstedt Lofalk berättade även om sitt engagemang för Advokatsamfundet.

– Det trillade jag in i utan att det var ett aktivt val. Men under resans gång har det blivit ett aktivt val, sa hon och tillade att samfundsarbetet ger ett mervärde till själva advokatarbetet, bland annat för att det gör att hon kan sätta advokatrollen i ett större sammanhang. Dessutom har det gett henne värdefulla advokatkontakter runt om i landet, något som både gett uppdrag och som kommit hennes klienter till godo.

HENNES TREDJE LEDSTJÄRNA ÄR att man ska försöka ha roligt på jobbet. Skälet är enkelt: eftersom vi tillbringar så mycket tid av våra liv på våra arbetsplatser är det viktigt att vi trivs och så långt som möjligt känner att den tiden är fylld av glädje. Var inte reaktiv om du träffar en sur person eller stöter på problem. Låt dig inte smittas. ”Välj glädjen”, citerade hon Kay Pollak.

– Det kan man bestämma sig för och det går att öva upp förmågan att tänka positivt, poängterade Lena. ■

Liberia: varaktig fred måste bygga på att hela befolkningen synliggörs och får delta i återuppbyggnaden.

– Daytonavtalet som ledde till freden i Bosnien och Hercegovina har inte gett någon upprättelse till alla de 10 000-tals kvinnor som utsattes för sexuellt våld under kriget, och avtalet har dessutom cementerat splittringen mellan olika etniska grupper, sa Lena Ag.

Kvinnor i svart söker försoning. De åker till Srebrenica för att minnas folkmordet på muslimska bosnier, de tar kontakt över etniska gränser och de arbetar för att upprätta lokala kvinnodomstolar och en regional tribunal, en slags sanningskommissioner där kvinnor får höras och kan tala fritt om det som hänt före, under och efter kriget.

Lena Ag tycker att hennes ledarroll är stimulerande, inspirerande och hoppingivande.

Journalisten Lanja Abdullah i Erbil i den kurdiska delen av Irak har startat ett nätmagasin som heter Warvin och som inriktar sig speciellt på kvinnors situation i Mellanöstern.

Lanja utsätts ständigt för dödshot, men hon fortsätter att skriva. Warvin och andra kvinnoorganisationers arbete för att motverka våld mot kvinnor ger resultat. I den kurdiska delen av Irak finns nu lagstiftning på plats och det är viktigt, menar Lena Ag, men det är fortfarande mycket arbete som återstår för att den ska användas.

– För att belysa våldet mot kvinnor och hederskulturen i regionen åker Lanja nästan dagligen ut och träffar kvinnor som utsatts för våld i hemmet och många gånger är det bråttom. Ofta är Lanja den sista som de här kvinnorna pratar med. Ofta har de aldrig berättat om det våld de utsatts för i hemmet. Rädslan förföljer dem ända in i döden, sa Lena Ag, när hon beskrev hur våldet i hemmen kan leda till döden för de här kvinnorna. ■

GÄSTKRÖNIKÖR NILS FUNCKE

Ta itu med en myndighetskultur

DET GÅR KNAPPT EN VECKA utan att Justitiekanslern, JK, eller Justitieombudsmannen, JO, tvingas näpsa myndigheter och myndighetsföreträdare som ingripit mot anställdas yttrandefrihet. Myndigheterna bedriver efterforskning om vem som läckt till medierna, utfärdar policys som går på tvärs mot gällande reglering, utdelar allmänna och enskilda varningar. Enskilda medarbetare har omplacerats för att de använt sin yttrandefrihet eller lämnat uppgifter om det de uppfattat som korruption och maktmissbruk.

Senast i raden av exempel är Försäkringskassans säkerhetsdirektör som försökte ta reda på vem som berättade för Expressen om jäv vid chefstillsättningar på kassan. JK har startat en förundersökning för brott mot efterforskningsförbudet.

Bland alla dem som drabbas kan nämnas vikarien inom hemsjukvården i Österåker som fick höra att ”vi kommer aldrig att anställa dig mer, så är det” av en enhetschef. JO har startat ett tillsynsärende.

Chefen för Rikspolischefens kansli manade blivande poliser under deras första vecka på utbildningen att hålla medierna kort och inte ”skjuta myndigheten i foten”. Åtgärderna som begränsar anställdas yttrandefrihet må variera i omfattning och allvarlighet. Tillsammans med att medierna medvetet eller av ren ovarsamhet publicerar uppgifter som röjer uppgiftslämnares identitet undergrävs det välbeprövade och välbehövliga systemet för att minimera oegentligheter.

RÄTTEN ATT SJÄLV PUBLICERA eller lämna uppgifter för offentliggörande har en lång tradition i Sverige. Redan från 1766 har författare kunnat vara anonyma. Rätten för uppgiftslämnare att inte behöva framträda med sitt namn har sedan dess stärkts och vidgats. Förbudet för myndigheterna att agera rörmokare har kompletterats med en tystnadsplikt för dem som tar emot uppgifterna och ett förbud mot repressalier.

Anonymiteten har ansetts nödvändig för att enskilda ska våga berätta om oegentligheter, rättsövergrepp eller misshushållning med gemensamma resurser.

DEN BRISTANDE RESPEKTEN som tvingar JO och JK till ett Sisyfosarbete är illa nog. Men det riskerar att bli än värre.

Allt fler centrala myndigheter och även kommuner inrättar särskilda whistleblower-funktioner. Konstruktionen må se lite olika ut men gemensamt är att den som lämnar uppgifter utlovas anonymitet. Det är ett löfte myndigheterna inte borde ge eftersom det är ett löfte de inte kan hålla. Mer rakt på sak kan det beskrivas som rena bondfångeriet.

I april i år presenterade Försvarets Materielverk, FMV, sin visslarfunktion. Via myndighetens webbplats kan vem som helst göra en anmälan mot missförhållanden. Myndigheten vill att endast allvarliga, brottsliga, gärningar som myndighetsförträdare begår ska anmälas. Okynnesanmälningar och falska angivelser kommer myndigheten att se allvarligt på, underförstått att sådana anmälningar kommer att utredas och beivras.

Anmälningarna via webbplatsen hamnar inte hos myndigheten utan hos Interaktiv Säkerhet. Ett privatföretag som ska anonymisera anmälningarna innan de sänds vidare till FMV där de ska tas om hand av en särskild enhet.

Men Interaktiva Säkerhet är inte bara ett brevlådeföretag. Enligt överenskommelsen med FMV ska företaget inte bara anonymisera utan också komplettera anmälningarna.

Upplägget strider inte bara mot sans och balans utan även mot en god förvaltningskultur och gällande rätt.

Visserligen lovar FMV:s generaldirektör Lena Erixon inte anmälarna en fullständig anonymitet men skriver att visslare ska så långt som möjligt skyddas och därför finns det möjlighet att lämna anmälan anonymt. Det låter betryggande inte minst när Interaktiv Säkerhet hävdar att larmaren har meddelandeskydd.

För det första är de anmälningar som kommer till Inter-

i upplösning

aktiv Säkerhet allmänna handlingar. Det innebär att vem som helst har rätt att begära ut handlingarna från FMV och då inte bara en anonymiserad version hos FMV utan även originalhandlingen. Självfallet kan myndigheten när den önskar ta del av den ursprungliga anmälan.

Eftersom det handlar om en anmälan kan FMV i de fall det inte redan framgår av anmälan efterforska vem som gjort en anmälan. Eventuella repressalier blir en arbetsrättslig fråga och förbudet enligt tryckfrihetsförordningen att vidta åtgärder mot uppgiftslämnaren gäller inte. JK kan inte ingripa eftersom en anmälan inte lämnas med syftet att uppgifterna ska publiceras. JO har i flera beslut konstaterat att anmälare inte har rätt att kräva att få vara anonyma och att myndigheterna inte får utlova anonymitet. I ett fall tvingades en person som gjort en polisanmälan i tron och förhoppningen och mot löfte att få vara anonym vittna i domstol och berätta om sina iakttagelser.

Att myndighetsföreträdare har visat ett starkt engagemang för att täta läckor trots det uttryckliga förbudet är illa. I kombination med ett visselblåsarsystem med påtagliga brister är det inte förvånande om anställdas benägenhet att lämna uppgifter minskar. Att som FMV in blanco låta ett privat företag vidta egna åtgärder innebär också att myndigheten delegerar myndighetsutövning. Den tilltron hos befolkningen som myndigheterna behöver för att kunna utföra ett bra jobb nöts ned inifrån.

SIDA VAR FÖRST UT BLAND MYNDIGHETERNA med en visselblåsarfunktion. Dessvärre hade det varit i regeringens säck innan det hamnade i Sidas påse. I regleringsbrevet 2010 fick Sida nämligen i uppdrag att ta itu med korruptionen inom biståndsarbetet och inrätta en whistleblower-funktion.

Regeringen bör stoppa tillbaka visslarfunktionen i sin säck. Sådana funktioner må ha förtjänster och göra nytta inom det privata näringslivet men inom myndighetssfären gör den mer skada än nytta.

”Regeringen bör stoppa tillbaka visslarfunktionen i sin säck. Sådana funktioner må ha förtjänster och göra nytta inom det privata näringslivet men inom myndighetssfären gör den **mer skada än nytta**.”

Istället för att inrätta pseudosystem bör myndigheterna ta itu med en myndighetskultur i upplösning. Anställda bör informeras om sina rättigheter och cheferna om sina skyldigheter. Genom att skapa en atmosfär där kritik välkomnas genom offentlighetsprincipen som ger insyn och genom den grundlagsfästa meddelarfriheten som en sista säkerhetsventil kan misshushållning och korruption pressas tillbaka.

Om nu inte myndigheterna förstår sitt eget bästa bör regeringen tala om var skåpet ska stå. Sannolikt behöver vår demokratiminister, någon som minns vem det är?, hjälp att komma till insikt. Jag har därför anmält FMV:s visslarfunktion till JK och JO för att få ett auktoritativt uttalande om det är lämpligt eller ens förenligt med gällande bestämmelser att inrätta ett sådant system.

I avvaktan på det återstår bara att uppmana dem som stöter på oegentligheter att bojkotta visslarsystemen. Gå till medierna istället.

Nils Funcke
Expert i yttrandefrihetsfrågor

Svår balansgång med svaga klienter

Hur ska advokaten agera i de etiska konflikter som kan uppstå när klienten har psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, låg ålder eller missbruk? Situationer där advokatens lojalitetsplikt krockar med skyldigheten att verka för klientens bästa och att inte främja orätt. Hur långt sträcker sig advokatens undersökningsplikt och vad får advokaten säga? Ytterst handlar det om en balansakt på högsta etiska nivå.

TEXT MATS CATO, TOM KNUTSON FOTO ISTOCKPHOTO M. FL.

Hur hanterar man en knarkande tonåring som inte vill ha vård eller en oskyldig som vill erkänna brott? Lagstiftningen och de advokatetiska riktlinjerna ger inte alltid det stöd som efterfrågas och situationen beskrivs av många advokater som en dans på slak lina. Det finns en rad svåra situationer där advokaters känsla och kunnande för etikfrågor prövas.

I advokatens yrkesplikter ingår enligt rättegångsbalken 8:4 att redbart och nitiskt utföra sitt uppdrag och att iakttaga god advokatsed. Denna grundas på kärnvärdena oberoende, lojalitet, tystnadsplikt och frånvaro av intressekonflikter.

ETISKA DILEMMAN

Advokaten ska efter bästa förmåga tillvarata klientens intresse. Men vad är klientens intresse? Hur ska advokaten agera när klienten ändrar åsikt eller vill bli dömd. Två uppmärksammade exempel på detta är dels när terroristen Anders Breivik först ville bli förklarad otillräknelig och sedan ändrade sig och ville bli förklarad tillräknelig, dels när Sture Bergwall (Thomas Quick) ville bli dömd för ett 30-tal mord.

Vad ska advokaten göra om klienten agerar i strid med sina egna intressen? Frågan ställs på sin spets när klienten vill förneka inför domstol men erkänner för försvararen, när klienten erkänner men det finns omständigheter som talar för att erkännandet är oriktigt, när klienten erkänner men berättar för försvararen att han eller hon är oskyldig eller när klienten ändrar sin inställning till de påstådda gärningarna eller avseende sin egen förmåga att ansvara för dessa.

Svåra etiska konflikter kan också uppstå i tvångsvårdsmål, till exempel när klientens vilja inte överensstämmer med advokatens uppfattning om vad som är bäst för klienten.

Ett annat område där dessa konflikter förekommer är migrationsrätten, till exempel om en klient lämnar olika uppgifter till Migrationsverket och biträdet eller om klienten lämnar vissa uppgifter men mycket talar för att det förhåller sig på ett annat sätt.

MÅNGA PSYKISKT STÖRDA

Hur vanligt är det att advokater möter dessa klienter? Brottmålsadvokater har ofta klienter med psykiska störningar som ändå har rättshandlingsförmåga. Sverige sticker ut i det här sammanhanget och är det enda landet där praktiskt taget alla har straffansvar och kan dömas.

– Går man till kriminalvården kan man räkna med att cirka 50–75 procent av de intagna har någon form av psykisk störning. Det betyder inte alls att de har bristande rättshandlingsförmåga, utan då kommer man in på definitionen allvarlig psykisk störning och den bedömningen får knappt en halv procent av alla som begår brott, säger Marianne Kristiansson, professor i rättspsykiatri och verksamhetschef vid Rättsmedicinalverket, som var expert i Psykiatrilagsutredningen vars betänkande presenterades 2012.

”Går man till kriminalvården kan man räkna med att cirka 50–75 procent av de intagna har någon form av psykisk störning.”

Marianne Kristiansson

KAN SLIPPA ANSVAR

Utredningen föreslog en förändrad tvångslagstiftning, där rättspsykiatrisk vård avskaffas som påföljd i domstol, och där otillräknelighetsrekvisitet återinförs. Det skulle innebära att gärningsmannen måste ha kunnat påverka sitt handlande för att kunna hållas straffrättsligt ansvarig. Därmed blir straffansvar uteslutet för gärningar som har begåtts under en kvalificerad psykisk störning eller motsvarande tillfällig sinnesförvirring.

– Det är en grundläggande princip i straffrätten att personer som är så svårt sjuka att de inte förstår vad de gjort inte kan bära skuld och därmed inte kan vara straffrättsligt ansvariga. Dessa individer skulle enligt förslaget i stället få psykiatrisk vård på särskild stödenhet inom psykiatrin, säger Kristiansson.

BARNS OCH SVAGAS RÄTTIGHETER STÄRKS

EU vill förstärka rättssäkerheten i brottmål, speciellt när det gäller barnens och de svagas processuella rättigheter.

Syftet är att garantera en rättvis rättegång för alla.

Europeiska kommissionen presenterade i november fem förslag som ligger i linje med det så kallade Stockholmsprogrammet. Förslagen tar sikte på att garantera upprätthållandet av oskuldspresumtionen och rätten att vara närvarande vid rättegången, rätten till advokat tidigt i rättegången och särskilda rättigheter för barn som misstänks eller åtalas.

Två rekommendationer som följer med förslagen värnar processuella rättigheter för särskilt svaga personer som misstänks för brott och en rekommendation garanterar rätten till rättshjälp i straffrättsliga förfaranden.

Enligt tidigare direktiv har misstänkta och tilltalade rätt till försvarare så snart som möjligt och i varje fall innan personen förhörs, bevis säkras, processuella åtgärder vidtas eller personen frihetsberövas. Det innebär att unga och andra misstänkta ska ha rätt till offentlig försvarare redan från och med det första polisförhöret, vilket är en stor förbättring av den enskildes rättssäkerhet.

Men även om förslaget genomförs kommer den stora majoriteten av gärningsmän med psykiska störningar inte att förklaras otillräkneliga utan därför fortfarande ha rättshandlingsförmåga eller vara rättskapabla som det också kallas.

INBYGGD KONFLIKT

I alla tvångsvårdsmål kan moraliska dilemman uppkomma för advokaten. Men i mål som rör LVU (lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga) finns en inbyggd konfliktsituation i och med att advokaten eller den biträdande juristen har två roller när barnet är under 15 år. Den ena rollen är att vara offentligt biträde och föra fram barnets egen inställning. Den andra rollen är att vara särskild företrädare för barnet, vilket innebär att man övertar vårdnadshavarens befogenheter under rättsprocessen och ska verka för barnets bästa.

I de båda rollerna ingår också att ta hänsyn till barnets självbestämmande i takt med barnets ålder och mognad. Om det offentliga biträdet/ställföreträdaren inte delar barnets inställning ska han eller hon redovisa båda uppfattningarna samt utveckla varför dessa skiljer sig åt. Det är uppenbart att den dubbla lojaliteten kan strida mot de grundläggande riktlinjerna för advokatuppdraget. Vilket uppdrag väger tyngst om de ställs mot varandra?

DUBBLA ROLLER

Anna Kaldal, docent i processrätt med inriktning mot barnrätt och en av initiativtagarna till Stockholms barnrättscentrum, tycker att advokaten eller den biträdande juristen både måste prioritera lojalitetsplikten och samtidigt vara den goda föräldern om man har en annan uppfattning om vad som är bäst för barnet än vad barnet själv har.

– Du måste vara lojal mot barnet som du är ställföreträdare för, men du måste också vara lojal mot vuxenperspektivet, säger hon. I själva uppdraget som ställföreträdare ligger att du ska ta ansvar för det här barnet utifrån någon form av objektiv värdering om vad som är bra för ett barn. Men du ska också i takt med barnets ålder och mognad väga in vad barnet tycker och därför måste du vara lojal med det som barnet säger också.

Kaldal anser att det ligger i uppdraget att ha ett samtal där biträdet/ställföreträdaren verkligen låter den här unga människan komma till tals, att man ställer öppna frågor, lyssnar och på ett transparent sätt framför vad barnet beskriver. Men biträdet/ställföreträdaren måste också förmedla sitt vuxenperspektiv när man beskriver barnets miljö.

Marianne Kristiansson.

KRÄVER KUNSKAP

– Det finns alltid en risk att vi präglas av våra subjektiva uppfattningar som kan vara färgade av en rad olika faktorer. För att inte riskera att jag som ombud beskriver vad jag själv tycker är bra för barn måste jag i stället beskriva något som är baserat på forskning och beprövad erfarenhet. Då måste jag ha någon form av grundläggande kunskap. Det är ett utmanande uppdrag, du måste vara hederlig, representera och vara ett språkrör och föra fram barnets perspektiv, men också föra fram ett vuxenperspektiv och det får inte baseras på tyckande, säger Kaldal.

Hon menar också att biträdet/ställföreträdaren måste anpassa sitt agerande till olika frågor. I de materiella frågorna ska man vara tydlig med distinktionen mellan att föra fram barnets perspektiv och att föra fram vuxenperspektivet. Och i de processuella frågorna ska man låta barnets ålder och mognad avgöra saken. Ett exempel på det senare var när en 13-årig pojke som uppnått en viss mognad inte fick överklaga förvaltningsrättens beslut att bli omhändertagen eftersom hans ställföreträdare hade anfört att omhändertagandet borde bestå.

LÅT POJKEN ÖVERKLAGA

I ett yttrande till Högsta förvaltningsdomstolen 2014 an-

I november presenterade kommissionen också barndirektivet som syftar till att fastställa en minimistandard för de processuella rättigheterna för barn i straffprocessuella förfaranden och barn som riskerar att överlämnas med stöd av rambeslut om arresteringsorder från 2002.

Direktivet innebär att personer under 18 år ska ha en ovillkorlig rätt att företrädas av advokat under hela rättsförfarandet och de kan inte avstå från denna rättighet.

Barnen ska om det inte gäller mindre förseelser omgående informeras om sina rättigheter.

De ska också ha rätt att bli assisterade av föräldrar eller annan lämplig person som ska informeras om misstankarna mot barnet och äger rätt att närvara i domstolsförhandlingen.

Enligt barndirektivet ska barn till och med 18 års ålder inte heller förhöras offentligt, utan förhören ska spelas in.

Vidare krävs att domstolsförhandlingen ska hållas med stängda dörrar och att myndigheterna förhindrar att uppgifter som kan identifiera barnet eller familjen sprids. Direktivet föreskriver också att barnet har en ovillkorlig rätt att närvara vid rättegången och ett krav på skyndsam handläggning.

såg Advokatsamfundet att den 13-åriga pojken genom sin ställföreträdare och offentliga biträde hade rätt att överklaga förvaltningsrättens beslut. Samfundet hänvisade bland annat till att Sverige har ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och att en rad bestämmelser har införts i svensk lag som tar sikte på barnets bästa och barnets rätt att komma till tals. I yttrandet skrev samfundet att ”enligt förarbetena till 36 § andra stycket LVU bör det underåriga barnet ha möjlighet att överklaga ett beslut mot vårdnadshavarens vilja för att dess talerätt ska fungera i praktiken … En utgångspunkt för bedömningen är att se till det övergripande syftet med den nuvarande lagstiftningen som är att förstärka barnets rätt att komma till tals och att ett ökat fokus ska ägnas åt vad som kan anses vara barnets bästa. Att inte medge ställföreträdaren och det offentliga biträdet en rätt att överklaga beslutet i enlighet med den unges uttalade önskemål får till följd att den unge förvägras en flerinstansprövning”.

BESLUTSMOGET BARN

Anna Kaldal tycker att vi ska respektera en tydlig vilja hos en 13-åring, som vi i andra situationer, till exempel en vårdnadstvist, bedömer stor nog att fatta självständiga beslut.

– Att få sin sak prövad igen är inte samma sak som att låta honom bestämma om han ska vårdas eller inte, säger hon. Då menar jag att även FB 6:11 är en paragraf som vi måste titta på när vi ska se vad som är en ställföreträdares uppgift. Ställföreträdarens uppgift är att fatta beslut som rör det här barnets angelägenheter och då ska man väga in barnets uppfattning. Där ska man titta på barnets ålder och mognad och säga att här har vi en 13-åring och han har uttryckt en tydlig vilja. Då respekterar vi det eftersom det här är ett beslutsmoget barn. Men när det gäller de materiella frågorna, det vill säga frågan om vård, ska ställföreträdaren vara tydligare med att å ena sidan beskriva vad den unge själv vill, å andra sidan hur man ser det ur ett vuxenperspektiv.

FEL ATT FRÅNTRÄDA

Advokaten Sophie Palmgren Paulsson instämmer också i Advokatsamfundets yttrande. Enligt henne är den här typen av etiska konflikter ganska vanlig i LVU-mål.

– Man kan inte sätta sig över barnets rätt att överklaga i den här situationen. Då förlorar ju barnet som inte har någon processbehörighet sin möjlighet att få sin sak prövad. Här tar lojalitetsplikten över, säger Palmgren Paulsson.

Hon tycker inte att man som biträde/ställföreträdare i ett LVU-mål kan frånträda uppdraget om barnet vill överklaga, även om man själv inte tycker att det gynnar barnets bästa. Barnet har rätt att få sin sak prövad och som biträde/ställföreträdare måste du vara lojal mot din klient.

PRATA MED KLIENTEN

Sophie Palmgren Paulsson menar att det är viktigt att man som biträde/ställföreträdare kommunicerar med sin klient innan man fattar viktiga beslut som till exempel att överklaga.

– Har man med en tonåring att göra är det klart att man måste kommunicera hur man ser på det, säger hon. Man kan säga att det är för ditt eget bästa, du kanske inte tycker det nu, men du vet att det här är en oroväckande utveckling. Men får man inte klienten med sig har man skyldighet att överklaga även om man själv anser att beslutet är riktigt.

Palmgren Paulsson anser att advokater måste vara öppna och kommunicera vad de tycker och tänker i vård- och brottmål med unga eller psykiskt sjuka klienter. Det gäller i LVU-målen, LVM-målen (lag om vård av missbrukare i vissa fall), LPT-målen (lagen om psykiatrisk tvångsvård) och i brottmål.

– Om man har en ung person som man försvarar och man får uppfattningen att personen tar på sig ett brott är det en grannlaga uppgift att prata med sin klient. Det kan finnas många anledningar till att en person tar på sig ett erkännande, säger Palmgren Paulsson.

KOLLEGERNAS STÖD

Etiska dilemman som uppstår när klienten har en psykisk störning, låg ålder, psykisk funktionsnedsättning eller missbruk kan vara svåra oavsett om det rör sig om vårdmål eller brottmål.

– Det finns inget rakt svar på vad man ska göra eftersom de här situationerna är så otroligt olika och det beror också på vilken typ av klient man har. Det gäller att man ordentligt tänker igenom uppdraget i förhållande till våra

etiska regler och sedan agerar på bästa sätt i enlighet med dem. Men också att man naturligtvis kommunicerar med klienten och att man inte förvärrar klientens situation, säger Palmgren Paulsson.

Vid svåra etiska dilemman berättar alla de intervjuade advokaterna i denna artikel att de pratar med sina kollegor för att få råd. Många deltar också i seminarier där de här frågorna tas upp.

– Det är en naturlig del av vår vardag att vi dryftar etiska situationer som uppkommer. Jag tror det är väldigt viktigt, inte bara på de humanjuridiska byråerna, utan också att samfundet återkommande för sådana diskussioner på seminarier, säger Palmgren Paulsson.

”Man kan inte sätta sig över barnets rätt att överklaga i den här situationen. Då förlorar ju barnet som inte har någon processbehörighet sin möjlighet att få sin sak prövad. Här tar lojalitetsplikten över.”

Sophie Palmgren Paulsson

ENKLARE I BROTTMÅL

Brottmålsadvokaten Jan Karlsson håller kurser och föreläsningar om försvararuppdraget i Advokatsamfundets regi och är även ledamot av samfundets disciplinnämnd. Han menar att de etiska konflikterna är ovanligare och enklare att hantera i brottmål än i vårdmål.

– Det är inte så ofta man stöter på de här etiska konflikterna. Jag har haft psykiskt störda klienter som har fått sluten rättspsykiatrisk vård genom åren, men jag har aldrig upplevt att det är något direkt problem, säger han.

De vanligaste etiska konflikterna som uppstår i brottmål behöver inte vara så stora som att klienter erkänner brott de inte har begått eller förnekar brott trots att erkännande lämnats till försvararen.

– Det kan vara vissa mindre frågor under en brottsutredning. Till exempel att klienten vill att man ska höra ett visst vittne, som försvararen inte alls tycker är till gagn för klienten. Det kan vara svårt att övertyga personer som på grund av sjukdom inte kan förstå goda argument om att de har fel. Men jag vill inte säga att det är vanligt, säger Karlsson.

VANLIGAST I MINDRE MÅL

Brottmålsadvokaten Johan Åkermark tycker att det främsta etiska problemet som dyker upp i brottmål är konflikten mellan klientlojaliteten och att man som advokat inte ska främja orätt.

– De etiska konflikterna är vanligast i mindre mål, säger han. Det kan vara väl så allvarliga mål, till exempel psykiskt sjuka som är åtalade för mordförsök. Men de uppmärksammas inte av medierna och tar bara en halv eller en dag. Så på det sättet är det mindre mål även om det rör något allvarligt och kan ge långa straff. Det är oftast i de målen som man kommer in på frågor som rör bristande rättshandlingsförmåga, psykiska sjukdomar och ungdomar.

Hur ofta en advokat drabbas av etiska dilemman beror också på vilken stil man har som försvarare.

– För mig händer det inte så ofta eftersom jag inte brukar gå in och kritisera och regissera klienten och säga att så där kan du inte säga. Klientens berättelse är min utgångspunkt. Så länge den inte är totalt orimlig lägger jag mig inte i, säger Åkermark.

Sophie Palmgren Paulsson.

FÖRSTÅR ARGUMENT

Oavsett vilka diagnoser en klient har går det ofta att ha ett samtal om rättigheter och skyldigheter, enligt Clara Hellner Gumpert, barn- och ungdomspsykiater, forskare och sektionschef vid Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska Institutet.

– Advokaten måste bli duktig på att utifrån den här personens förutsättningar kunna kommunicera med vederbörande, säger hon. Sedan måste advokaten säkerställa att vederbörande har fått korrekt information, så att personen har en chans att agera utifrån sitt eget rättsskydd. Det tänker jag mig att en duktig advokat klarar, men jag tror att advokater kan bli duperade ibland eller underskatta funktionsnedsättningens omfattning.

Johan Åkermark menar att om det uppstår en konflikt mellan klientlojaliteten och förbudet mot att främja orätt måste advokaten ta en ingående diskussion med klienten och förklara problemet. Han har också erfarenhet av att klienter kan ta till sig dessa argument.

– Man kan komma fram till en samförståndslösning och då kan de ibland inse att det inte är någon idé att dra upp det där med marsmänniskor för det kanske är som advokaten säger att det kanske inte går hem i rätten, säger Åkermark.

UNGA LAGÖVERTRÄDARE

Det är inte ovanligt att de unga lagöverträdarna har en blandning av social, neuropsykiatrisk och psykiatrisk problematik, men de som är myndiga är i rättslig bemärkelse processbehöriga. För lagöverträdare som är 15–18 år, som också är processbehöriga, gäller LUL, lagen om unga lagöverträdare, och de har särskilda åklagare och poliser med speciell utbildning. I dessa mål ska alltid socialtjänsten och vårdnadshavarna vara involverade. Men vilken roll har försvararen?

– Här vet jag att det finns olika uppfattningar, säger

Jan Karlsson.

Anna Kaldal. Den ena är att man ska få sin klient friad från brottsmisstankarna. Den andra säger att även försvararen kan lägga in en psykosocial aspekt i det hela, det vill säga att det kanske är bättre att det som verkligen har hänt kommer fram, eftersom vi då kan bedöma vad den här unga personen behöver för insatser från samhällets sida. Det kan ju leda till att man kommer fram till att den här unga personen verkligen har gjort sig skyldig till brott. Jag förstår att det kan bli komplicerat om vi ser till lojalitetsplikten. Någonstans balanserar du på en slak lina när du ska företräda din klients intresse, men jag menar att i dessa fallen kanske det är på plats att försvararen för en dialog med den unge och där också intar lite av den goda förälderns roll.

”Har man inte en hjärna som är riktigt utvecklad har man svårt att göra konsekvensbedömningar av sitt eget handlande.”

Jan Karlsson

LOJAL GUIDE

Advokaten måste ändå vara lojal med sin klient i LUL-målen och får inte utöva press.

– Din roll är inte att uppfostra, säger Kaldal. Det handlar om en dialog och du är rådgivare och väger in ytterligare aspekter som du inte skulle göra med en vuxen. Det skulle inte vara rättssäkert annars, till exempel om det finns ett hot om att du annars avträder uppdraget. Det gäller unga människor, men ibland även människor med någon form av neuropsykiatrisk eller till och med en intellektuell funktionsnedsättning. De är beroende av kloka vuxna i sin närhet.

Kaldal understryker att det i dag finns mycket forskning om unga personer med beteendestörningar, om neuropsykiatriska diagnoser, om gängkriminalitet och om psykologiska faktorer som kan påverka en ung person.

– Även här måste man ha någon form av grundläggande kunskap om den här svaga gruppen för att på allvar kunna balansera på den här slaka linan och kunna hantera kontakten med de olika myndigheterna, polis, socialtjänst och hemmet, säger Kaldal.

Jan Karlsson påpekar att uppsåtsbedömningar kan vara svåra för yngre lagöverträdare.

– Har man inte en hjärna som är riktigt utvecklad har man svårt att göra konsekvensbedömningar av sitt eget handlande, säger han. Det märker man ibland när man har ungdomar som har någon form av psykisk störning, men som aldrig skulle kvalificera sig för rättspsykiatrisk vård eller ens öppenvård.

ROMARIOMÅLET

Försvarsadvokatens huvuduppgift är att granska åklagarens bevisning och se till att allt som talar till den misstänktes förmån kommer fram, att identifiera alternativa hypoteser, att om möjligt verka för att förundersökningen läggs ned och åtal inte väcks, samt att i förekommande fall argumentera i påföljdsfrågan.

2008 hade Johan Åkermark en ung klient som erkände ett mord och två mordförsök i det uppmärksammade så kallade Romariomålet. Det var två olika gäng med kanske tio killar i varje som hade drabbat samman på E4:an utanför Stockholm. Åkermark kände att om man hade gjort en rekonstruktion hade man insett att det omöjligen kunde ha gått till på det sätt som klienten sa, särskilt som brotten ägde rum på en motorväg där man kör i hundra kilometer i timmen och tio antagonister inte hade gjort någonting för att förhindra det.

– Jag frågade honom om det var okej med honom om jag ifrågasatte hans erkännande lite försiktigt. Han var ju en ung kille, så han sa bara att han litade på mig och att jag fick göra som jag ville. Men samtidigt var det ju fortfarande så att han ville fortsätta erkänna. Man kan ju inte köra någon ångvältsstil och säga att du ljuger, men lite försiktigt försökte jag belysa att det inte hade gjorts någon rekonstruktion, säger Åkermark.

Klienten blev frikänd i tingsrätten, men det ändrades i hovrätten på grund av att åklagaren justerade till alternativt medhjälp, men poängen var att advokaten på ett försiktigt sätt pekat på att det kanske inte hade gått till som klienten sa.

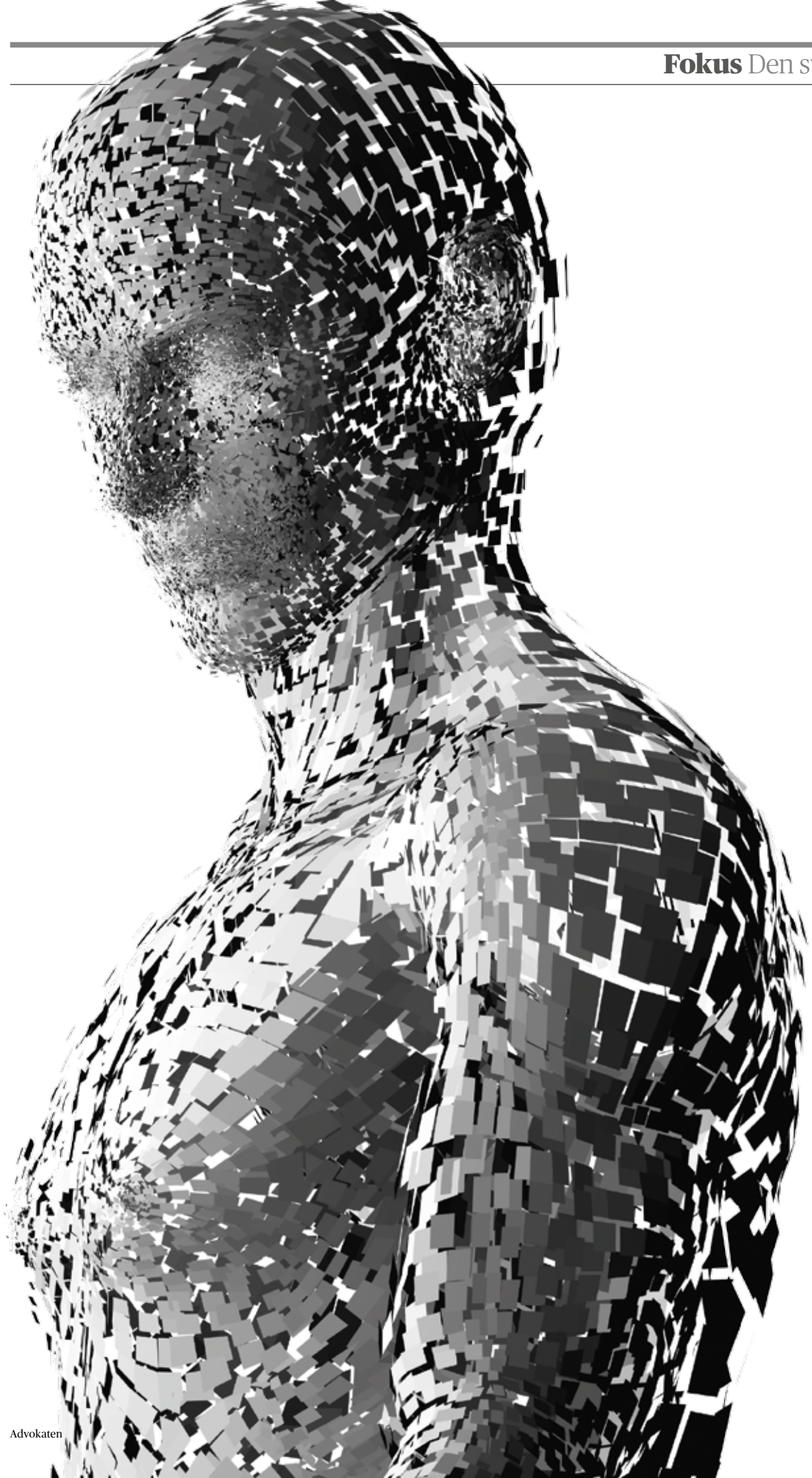
RÄTTVIS RÄTTEGÅNG

Anna Kaldal tycker att rätten till rättvis rättegång är central när det gäller unga eller psykiskt störda personer som erkänner brott de kanske inte har begått.

– Det finns grundläggande bestämmelser i regeringsformen om att vi alla är lika inför lagen, säger hon. Det

ADVOKATSAMFUNDETS VÄGLEDANDE REGLER OM GOD ADVOKATSED

- En advokats främsta plikt är att visa trohet och lojalitet mot klienten. Advokaten skall som en oberoende rådgivare företräda och tillvarata klientens intressen, inom ramen för gällande rätt och god advokatsed. Advokaten får inte låta sitt handlande påverkas av tanke på egna fördelar eller obehag eller av hänsyn till andra ovidkommande omständigheter.
- En advokat skall utöva sin verksamhet med integritet och på ett sätt som främjar det goda rättssamhället. En advokat skall uppträda sakligt och korrekt samt så att förtroendet för advokatkåren upprätthålls.
- En advokat får inte främja orätt.

GRANSKNING AV RÄTTSVÄSENDET OCH VÅRDEN MED ANLEDNING AV RÄTTSPROCESSER SOM RÖR STURE BERGWALL

I november beslutade Justitiedepartementet att en särskild utredare ska utreda och redovisa rättsväsendets och vårdens agerande i samband med de brottmålsprocesser som ledde till att Sture Bergwall, tidigare Thomas Quick, blev dömd för åtta mord. Uppdraget omfattar även advokaters och sakkunnigas agerande i samband med de aktuella processerna.

Mot bakgrund av sin utredning ska utredaren analysera om det har förekommit strukturella brister i rättsväsendets och vårdens agerande i samband med de aktuella brottmålsprocesserna. Om så bedöms vara fallet ska utredaren ta ställning till om det är nödvändigt att genomföra förändringar i något hänseende. För det fall behov av förändringar identifieras ska fullständiga ändringsförslag lämnas.

Uppdraget syftar inte till att bedöma eller uttala sig om enskildas ansvar för eventuella brott eller annat som kunnat eller kan komma att prövas av domstol. Utredningen ska inte heller överpröva domstolars, myndigheters eller andra offentliga organs beslut.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 januari 2015.

”Advokaten kan inte agera mot klientens vilja, till exempel genom att begära

kanske är så att för att vi ska kunna vara det behöver vissa av oss mer guidning än andra. Förstår man att det här är en person med en viss problematik behöver man kanske föra en dialog på ett annat sätt, titta på sitt uppdrag på ett annat sätt. Om det är någon som gärna vill erkänna kan du som försvarare tänka att då är det bra för den personen om jag bistår polis och åklagare mera i utredningen. Men är det så kanske du ska vara på din vakt för att den här personen verkligen ska få en rättvis rättegång. Kanske är det rätten till en rättvis rättegång som gör att försvararuppdraget ser lite annorlunda ut när det är en person som har den här typen av problematik.

Anne Ramberg, Advokatsamfundets generalsekreterare, varnar dock för att rättssäkerheten äventyras om advokaten inte upprätthåller lojalitetsplikten.

INGA ÖVERRASKNINGAR

Jan Karlsson anser inte att advokater kan driva en linje som går stick i stäv med klientens vilja. Han tycker också att rätten till en korrekt och rättvis rättegång är central när klienten vill något som inte gagnar hans eller hennes intresse. Enligt honom är det viktigt att kunna säga nej till förhör när klienten inte är i tillräckligt gott skick och att ta tillvara information som talar för klientens sak.

Advokat Lena Frånstedt Lofalk som är ordförande i Advokatsamfundets disciplinnämnd, uttrycker som sin personliga uppfattning att advokaten som på goda grunder misstänker ett falskt erkännande måste ta en diskussion med klienten i enrum.

– Advokaten kan inte agera mot klientens vilja, till exempel genom att begära ytterligare utredning från åklagaren trots att klienten motsätter sig det, säger hon. Men det är å andra sidan inte heller lojalt att passivt godta allt klienten säger. För att hantera den balansgången krävs både erfarenhet och gott omdöme.

LURA SIN OMGIVNING

En grupp som kan orsaka svåra etiska konflikter i brott-

Konkursförvaltare

Du som vill ha dina konkurser AUTOMATISKT smidigt tillförlitligt och bekvämt samt till bra pris försäkrade, mejla i så fall ditt intresse till **conny@dinforsakringsbyra.se**, eller ring Din Försäkringsbyrå och Conny Sjösten **035-10 15 10** eller **0708-59 27 50** så berättar han mer.

Conny Sjösten

Referens: Håkan Gustavsson Amber Advokater Halmstad 035-15 31 09. Håkan Gustavsson har haft försäkringen sedan 2002-04-01.

ytterligare utredning från åklagaren trots att klienten motsätter sig det.”

Lena Frånstedt Lofalk.

mål är psykiskt sjuka personer som är väldigt drivna i sin sjukdom och vet hur de kan manipulera både försvarare och utredningspersonal.

– Lär de sig utnyttja regelverket genom att de vet hur reglerna fungerar, hur förhör ska hållas och inte hållas och vad de ska säga och inte säga, så kan de lura sin omgivning att delta i ett förhör som de egentligen inte borde ha varit med på. Jag kan inte säga att jag har varit med om det, men jag har biträtt personer som har varit mycket allvarligt psykiskt sjuka och som helt klart inte har vetat sitt eget bästa utifrån en mer objektiv måttstock, men som uppfattats mycket adekvata i en förhörssituation, säger Jan Karlsson.

Anna Kaldal menar att advokater som arbetar med människor med psykiatriska diagnoser, vilket många brottmålsadvokater gör, måste ha kunskap om vad diagnoserna innebär.

– Om du får grundläggande kunskap i den här typen av psykiatrisk problematik får du också lite kunskap i hur du gallrar, säger hon. Vilka erkännanden är faktiskt riktiga erkännanden, hur ser varningssignalerna ut och när dyker de upp? Du behöver ha kunskap och det finns mycket mer hårda fakta i dag. Det handlar inte bara om olika teorier om olika diagnoser utan det finns flera studier. Där har det skett en utveckling.

Lena Frånstedt Lofalk.

INGEN UNDERSÖKNINGSPLIKT

Enligt god advokatsed har advokaten i allmänhet ingen undersöknings- eller utredningsplikt.

– Advokaten kan normalt ta uppgifter som klienten lämnar för goda såvida inte särskilda skäl föreligger. Advokaten får bedöma i varje enskilt fall om det kan finnas särskild anledning att kontrollera uppgifter som klienten lämnat. Det kan vara fallet om klienten pekar ut en annan som brottsling eller när det gäller uppseendeväckande uppgifter, säger Anne Ramberg.

Advokaten får inte mot klientens instruktioner erkänna viss handling eller medge viss omständighet. Advokaten är heller inte skyldig att lämna uppgift eller tillhandahålla

DELÄGARE
OCH BITRÄDANDE JURISTER
TILL NY ADVOKATBYRÅ

Delägare och seniora biträdande jurister sökes till nystartande
av mindre affärsjuridisk advokatbyrå i Stockholm.
Ändamålsenlig lokal med mycket fördelaktig hyra och centralt läge
på Riddargatan 7 A finns för verksamheten.

Kontakta gärna advokat Anders Lönnquist för ytterligare information.
tel 08-660 93 60 ✦ advokat@lonnquist.se

Johan Åkermark.

bevis som talar till klientens nackdel om det inte finns en laglig skyldighet att göra det. Men sådan skyldighet föreligger aldrig för en försvarsadvokat.

Johan Åkermark berättar att det ibland händer att han får en känsla av att allt inte stämmer, men han tycker inte att man som advokat kan börja utreda en sådan misstanke.

– I fallet med mordet och mordförsöket vid motorvägen tog jag upp den frågan med klienten innan rättegången och sa att om jag begär en rekonstruktion kommer åtalet att rasa samman. Men det ville inte klienten och då är min uppfattning att jag inte kan göra det, säger han.

Har advokater skyldighet att ta reda på mer om klientens psykiska status?

– Man har ingen uttrycklig skyldighet att kontrollera det, men det är rimligt att man gör det när det är möjligt, och givetvis med klientens samtycke. Det kan dock vara så att klienten säger att han eller hon inte är sjuk, men ändå har något som tyder på det, säger Sophie Palmgren Paulsson.

” Det händer inte alltför sällan att man får en känsla av att allt inte stämmer, men att börja utreda det mot klientens vilja tycker inte jag att man kan göra.”

Johan Åkermark

TA REDA PÅ FAKTA

Anne Ramberg menar att det strider mot lagen och god advokatsed om advokater uppträder som åklagare eller domare. Dessa roller innehas av andra.

– Advokaten har en i det närmaste absolut lojalitetsplikt i förhållande till sin klient. Det är klientens intressen som ska tillgodoses och huvudregeln är att advokaten ska följa klientens instruktioner. Det är inte heller advokatens uppgift att positivt verka för att sanningen ska komma fram, säger Anne Ramberg.

– Advokaten har samtidigt en så kallad negativ sanningsplikt, vilket förenklat uttryckt innebär att advokaten inte får ljuga. Han får inte heller framlägga bevisning som han vet är falsk eller på annat sätt undertrycka eller förvanska bevisning. Advokaten får givetvis inte åberopa ett vittne som han vet kommer att begå mened. Han får inte heller lämna en uppgift som han vet är osann och inte bestrida en uppgift som han vet är sann.

Advokaten får därför inte stödja sin klients talan på en uppgift som han vet är osann. Om klienten till exempel hävdar att han är skyldig men till advokaten uppger att han kommer vidhålla sitt förnekande är advokaten i princip skyldig att frånträda uppdraget eller i vart fall vara helt passiv i skuldfrågan. Detsamma gäller om klienten har erkänt brottet men för advokaten avslöjar att han är skyldig. Här kan svåra situationer uppkomma.

Om klienten väljer att göra sina avslöjanden till advokaten i omedelbar anslutning till huvudförhandlingen uppkommer enlig Anne Ramberg såväl ett moraliskt som etiskt dilemma för advokaten. Advokaten är som huvudregel skyldig att frånträda uppdraget. Om han avsäger sig uppdraget i detta skede riskerar han dock att skada klientens sak och göra sig skyldig till brott mot lojalitetsplikten. Han kan heller inte ange skälet till att han begär sitt entledigande. Det skulle dessutom strida mot tystnadsplikten. Samtidigt får han inte åberopa omständigheter som han vet är falska. Det kräver därför hög integritet och gott omdöme för att hantera denna typ av etiska dilemman, som advokater inte sällan ställs inför. Erfarenheten visar emellertid att det är mycket sällsynt att klienten efter att ha avslöjat sanningen inför advokaten inte gör detsamma inför domstolen.

Clara Hellner Gumpert menar att advokater har en skyldighet att utifrån något slags rimlig nivå försöka säkerställa att man har gett och får den information som man behöver för att kunna fatta ett tillräckligt gott etiskt beslut.

– Skyldigheten borde i de fall där man ska försvara nå-

gon som har de här problemen vara att man tar reda på vad det betyder för just den här individen. Är det rimligt att tro att vi ska ha ett samtal om hur jag ska föra försvaret första gången vi träffas eller måste jag beräkna att det tar tre gånger innan vi når dit, säger hon.

Jan Karlsson tycker att om man har en klient som går på tung medicinering måste man som advokat förvissa sig om vad medicinen innehåller och vad den kan få för effekt på minnet och förmågan att svara på frågor.

– Inför en förhörssituation eller en brottsplatsvandring är det otroligt viktigt att man har klart för sig vilken förmåga klienten har i de situationerna, säger han.

§ 7-UNDERSÖKNING

Anna Kaldal påpekar att många av de som begår de allvarligaste brotten också har en problematik av psykiatrisk karaktär.

– Om du ska arbeta med de här personerna behöver du ha en grundläggande kunskap och förståelse för den här typen av problematik. Då kanske du också är uppmärksam, säger hon.

Har klienten en allvarlig psykisk störning kan advokaten begära en § 7-undersökning och sedan en rättspsykiatrisk undersökning. Men även om klienten inte bedöms ha en allvarlig psykisk störning kan det vara viktigt för advokaten att få kunskap om klientens hälsa.

– Om man får klientens samtycke kan man få ut uppgifter från klientens läkare. Det viktiga är att advokaten bibehåller sitt engagemang för de här personerna som är sjuka även om det kan vara svårt att prata med dem. Man måste förstå att de behöver stöd. Advokater är välkomna att ringa till Rättsmedicinalverket och ställa frågor, säger Marianne Kristiansson.

Anna Kaldal.

FEL ATT FRÅNTRÄDA

Känner advokaten att det blir omöjligt att inom regelverket biträda klienten på ett korrekt sätt kan det ytterst bli så att man måste begära sitt entledigande. Men de intervjuade advokaterna anser inte att det är en bra lösning när det gäller de klienter som den här artikeln handlar om.

– Det gör ju att nästa försvarare riskerar att hamna i samma läge, eftersom klienten inte är mottaglig för argument. Ibland kan det räcka att det kommer in en ny advokat, men det är långtifrån alltid som det är så. Man får överväga och vara lite mer tålig i frågor om försvarslinjen när man har med sjuka människor att göra, säger Jan Karlsson.

”Om du ska arbeta med de här personerna behöver du ha en grundläggande kunskap och förståelse för den här typen av problematik. Då kanske du också är uppmärksam.”

Anna Kaldal

Även när det gäller ”vanliga” klienter är det ovanligt att advokater frånträder uppdrag.

– Det har endast hänt mig en enda gång. Det var en ung kille som hade med sig sin mamma och det handlade om någon form av dataintrång. Det första mamman sa var att han har gjort det här men vi vill inte att han döms för det. Då frånträdde jag för att inte främja orätt, säger Johan Åkermark.

Ett försvararbyte är alltid en förlust för klienten i första hand, men även för advokaten.

– Är klienten häktad eller frihetsberövad på något annat sätt är det givetvis inte bra om det får fortsätta lite till på grund av ett försvararbyte, säger Jan Karlsson. Det blir ytterligare en belastning om klienten är sjuk. Det är också ett problem att byta advokat för klienten om man har biträtt personen under flera månader och mycket information har hunnit utbytas mellan försvarare och klient.

GOD MAN

Fungerar de nuvarande reglerna i de här sammanhangen

Clara Hellner Gumpert.

eller behöver de kompletteras eller förändras? De intervjuade advokaterna tycker att nuvarande regler är tydliga och bra, men när det gäller behovet av ytterligare riktlinjer går åsikterna isär och LVU-reglerna får kritik.

– Jag tycker att det är ett glapp i LVU-lagstiftningen att man kan förordnas både som offentligt biträde och ställföreträdare. Det är ett systemfel att vi riskerar att hamna i motstående intressen, säger Sophie Palmgren Paulsson.

Hon tycker att man borde fundera på om det finns någon fördel med att förordna en god man för barnet i LVU-målet som ersätter ställföreträdaren och som advokaten kan förhålla sig till.

– Det finns en parallell i den engelska lagstiftningen, säger hon. De har en sådan reglering när det gäller psykiskt sjuka. Frågan är om det ska vara en advokat som förordnas som god man eftersom du då är bunden av våra vägledande regler och regleringen i rättegångsbalken. Möjligen skulle det vara någon som inte är advokat och som har en utbildning och dokumenterad erfarenhet av arbete med barn och ungdomar, möjligen en socialsekreterare.

– Frågan om en god man aktualiseras också i brottmål. En god man som inte är advokat skulle kunna vara en lösning på de närmast olösliga advokatetiska konflikter, som kan uppstå särskilt i brottmål, till exempel i mål som Quick-rättegången, säger Anne Ramberg.

”Men specialkunskap är svårt att få eftersom det är stora individuella variationer mellan människor även när de har samma diagnos.”

Clara Hellner Gumpert

NYA RIKTLINJER

Sophie Palmgren Paulsson tror att det kan behövas vissa riktlinjer när advokater har klienter med psykiska störningar, låg ålder, psykisk funktionsnedsättning eller missbruk.

– Jag tror att det kan finnas behov av riktlinjer i någon form, säger hon. Men jag tror det är svårt att författa detaljerade riktlinjer eftersom inget ärende är det andra likt. Jag tror framför allt på kommunikation med klienten för att tala om hur man ser på saker och ting. Sedan får man laga efter läge efter det, använda sitt goda omdöme och stödet i våra etiska regler.

Lena Frånstedt Lofalk tror att den här verkligheten är så pass komplicerad och svår att man inte kan hitta några bättre regler för de här situationerna än de som finns.

– Det här är ett äkta advokatdilemma och med det menar jag att det kan bli fel hur man än gör. Jag tycker i grund och botten att våra regler är bra, men de kan inte lösa alla situationer som kan uppkomma. I slutändan blir det ju en omdömesfråga hur man ska hantera varje enskild situation, säger hon.

Jan Karlsson tror inte heller på specialregler.

– Vi får hålla oss till de allmänna reglerna och sedan får advokatens goda omdöme och förmåga att förmedla sig med sin klient avgöra vilken riktning och vilka steg man tar. Jag tror aldrig man kan skriva ner det i ett regelverk. Jag tror också det skulle vara olyckligt om vi hade särskilda regler för vissa klienter, säger han.

KRAV PÅ SPECIALKUNSKAP

Anna Kaldals krav på speciell utbildning för advokater som ska hantera den här typen av svaga klienter möter blandade reaktioner.

– Kunskap hos en person som företräder en annan är naturligtvis en fördel, säger Jan Karlsson. Men man ska komma ihåg att försvararens uppgift är att lotsa klienten vidare i rättssystemet och se till att det blir en rättvis rättegång. Det primära är inte att man ska kunna förstå alla medicinska turer kring klientens hälsa. Men för förståelsen av klienten är det säkert viktigt att veta lite mer om sjukdomstillståndet psykiska störningar.

Clara Hellner Gumpert är också lite tveksam till specialkunskap.

– Jag kan stå bakom att alla advokater bör ha kunskap om att de ofta möter människor som har olika psykiska funktionsnedsättningar, och att tröskeln bör vara låg att skaffa sig extra kunskap i det enskilda fallet, till exempel genom att prata med någon som känner klienten. Advokater bör också ha en grundläggande kunskap om vad en psykiatrisk diagnos innebär. Men specialkunskap är svårt att få eftersom det är stora individuella variationer mellan människor även när de har samma diagnos, säger hon. ■

ABA:S RIKTLINJER

1. Advokaten ska så långt det går ha en normal klientrelation.

2. Advokaten får vidta åtgärder om klienten kan skadas.

3. Advokaten får bryta klientsekretessen i fall 2.

Från behov till lösning

Nu kan du få ett försäkringsskydd som är särskilt anpassat för dig som är delägare på en advokatbyrå. Max Matthiessen har i samarbete med Willis upphandlat ett försäkringsskydd för att ge dig bästa möjliga villkor, premier och utfall. Som ledamot i Sveriges Advokatsamfund får du därmed en komplett lösning som täcker hela ditt försäkringsbehov. I kombination med Max Matthiessens personliga rådgivning är det ett svårslaget alternativ.

Välkommen att kontakta oss på telefon 08-613 02 00 om du vill veta mer. Du kan också läsa mer på www.advokatsamfundet.se.

Max Matthiessen

Nordmalingsmålet – några erfarenheter back stage

Advokaterna **Lars Melin och Camilla Wikland,** som företrädde samerna i det unika Nordmalingsmålet, berättar i denna artikel om sitt arbete i processens kulisser.

När Högsta domstolen på våren 2011 meddelade dom i Nordmalingsmålet, NJA II 2011 s. 109, sattes punkt för en djup konflikt mellan en stor grupp markägare och tre samebyar rörande rätten för samerna att låta sina renar beta på den privata marken under vintern. Den som vill tränga in i processens rättsfrågor, parternas ställningstaganden och domstolarnas resonerande bör naturligtvis läsa referatet i NJA men även underrätternas domar som kastar kompletterande ljus över dessa frågor. Nordmalingsdomen har rättsvetenskapligt kommenterats bland andra av Bertil Bengtsson, Christina Allard och Eyvind Torp. Vi har också i en artikel 2013, Nordmalingsdomen – en historisk dom för Sveriges urfolk samerna, redogjort för processen och för markägarnas bevekelsegrunder, som vi uppfattade dem.

Detta sagt, eftersom denna artikel inte skall handla om Nordmalingsmålets rättsliga frågor och förlopp utan om vårt arbete i processens kulisser, back stage om ni så vill. Det långvariga och omfattade målet medförde för oss som ombud, att de praktiska frågor som advokater alltid ställs inför under en rättegångs faser, i hög grad fick sin egen, ofta ovanliga karaktär. Till exempel blev det sedvanliga insamlandet av skriftlig och muntlig bevisning närmast arbetsledning och samordning av samebyarnas och de sakkunnigas utredningar. Det skall inte heller förnekas att processen under åren ibland gav oss bekymmersamma dagar – men också både roliga ögonblick och stunder av euforisk lycka.

Det är detta artikeln handlar om. Men utrymmet är knappt. Det får bli några nästan slumpvisa nedslag i våra minnen från ärendet.

INLEDNING; NÅGRA MÅTT PÅ NORDMALINGSMÅLETS OMFATTNING.
Ursprungligen förde omkring 130 markägare talan mot de tre samebyarna. Målets gång genom tingsrätten, hovrätten och HD tog tretton år. Antalet huvudförhandlingsveckor var sju, fem respektive tre. Parternas sammanlagda utrednings- och rättegångskostnader kom att uppgå till 20 miljoner kr. Enligt uppgift är målet HDs största, efter skattefjällsmålet.

SAMERNAS SAK ÄR VÅR.
En gott förhållningssätt för en advokat är att hålla en professionell distans till klienten och hans sak. Vi tror att vi höll den distansen i vårt uppdrag men vill inte förneka att vi med tiden kom att stå våra klienter nära. Och att vi nu odelat står på samernas sida när det gäller deras rättigheter i vårt land. Vi insåg tidigt att vi måste sätta oss in i de samiska förhållandena, och då särskilt rennäringens villkor. Vi läste litteratur med anknytning till samerna. Och mitt under den långa rättegången tog vi 15 poäng i samisk historia och politik vid Göteborgs universitet.

I dag har Lars en samling samisk litteratur, från Jean-François Regnards Resa i Lappland 1681 till Lilian Ryds Renskötarkvinnor och livet i de sista rajderna 2013. Och Camilla leder fem jurister på Gärde Wesslau Advokatbyrå som i stor omfattning företräder samebyar över hela Sápmi. Vi deltar i samhällsdebatten, främst när det gäller den samiska rätten till mark för renskötsel. Och vi har många samiska vänner som vi håller kontakten och umgås med. Samernas sak blev vår.

ARBETET PÅ ADVOKATBYRÅN.
Nordmalingsmålet ställde särskilda krav hur arbetet på advokatbyrån

Advokaterna Camilla Wikland och Lars Melin i Högsta domstolen i det unika Nordmalingsmålet.

måste bedrivas. Vi nämner tre sådana särdrag.

1. En så lång rättegång kräver att man kan hantera uppkommande frågor om kontinuitet när det gällde de jurister som är inblandade. Under åren deltog flera jurister i arbetet varav en samisk. Och när det var dags för huvudförhandling i tingsrätten hade vi blivit ett samspelt ombudspar som litade på varandra. Ingen av oss behövde därför vara i detalj insatt i hela målet.

2. Målet var i hög grad ryckigt till sin natur. Saken kunde gå i ide under månader för att explodera i veckor av aktivitet. Och förberedelser för, och genomförande av, huvudförhandlingarna krävde perioder av ”arbete dygnets alla vakna timmar”.

3. Eftersom målet med tiden kom att bli minst sagt vidlyftigt blev akten därefter. I målets slutskede fick vi ordna ett litet krypin där upp mot etthundra pärmar trängdes med flyttkartonger med bandinspelningar av informanter, knippen med kartrullar, travar av böcker, tidskrifter och kopierat material. Och annat. Hur hitta i akten? Vilket material skulle tas med till en förberedelse eller till en huvudförhandling? Till huvudförhandlingarna sändes paket i förväg med delar av akten medan vi släpade med oss ett par resväskor med det ”absolut viktigaste”.

BEVIS OCH UTREDNINGAR.

Men hur kunde akten bli så stor, kan man fråga sig. Och svaret är att det var en följd av att markägarnas talan i grunden var en negativ fastställelsetalan. Alltså: Markägarna kunde sätta hela det samiska kollektivets rätt till renbete i fråga genom att stämma och påstå att samerna saknade den rätten på de omstämda fastigheterna. En sådan talan skulle kunna anhängiggöras på ett enda A 4-papper. Därefter åvilade i princip den fulla bevisbördan – och därmed målets oöverblickbara utredningsmöjligheter – samebyarna som svarandeparter.

Detta innebär att Nordmalingsmålet först och främst, före de rent juridiska aspekterna, blev ett omfattande historiskt och kulturhistoriskt utredningsprojekt. Med oss ombud som arbetsledare, kan man säga.

Utredningen hade tre ben. Det handlade om det arkeologiska materialet, de generella historiska kunskaperna om samerna i Sverige och att i alla möjliga arkiv finna de många, många men ack så väl undanstoppade och ibland svårtolkade små notiserna om samisk närvaro på Nordmalingstrakten. Framstående forskare engagerades under hela processen för detta arbete. De utkast och utlåtanden som de tog fram granskades och vi lämnade synpunkter på det vidare arbetet. Men en sak betonade vi ständigt. Deras arbete måste vara vetenskapligt fullödigt och deras slutsatser självständiga. Historikerna kunde därför forska med akademisk glädje. Och deras resultat i princip stå pall under motpartsombudens korsförhör.

Under processens första år var uppfattningen den att de arkeologiska rönen skulle få långt större betydelse än domstolarna sannolikt till slut gav dem. De historiska förhållandena kom att utgöra utredningens centrala del. Men de många beläggen för samisk närvaro i skilda arkiv fick med tiden allt större betydelse i målet. Småningom resulterade den i flera år pågående arkivforskningen i ett tätt skrivet utlåtande med många detaljer, berättande inledningar, utvikningar och fotnoter som till bristningsgränsen fyllde en A 4-pärm. Dispositionen var inte självklar och

> Vi insåg tidigt att vi måste sätta oss in i de samiska förhållandena, och då särskilt rennäringens villkor.

Representanter för Vapstens, Rans och Umbyns samebyar utanför HD.

Samisk dräktprakt.

framställningen var inte utan brister. Under ett par års tid utbytte partsombuden mångordiga åsikter om utlåtandet. Vid huvudförhandlingen i tingsrätten tog det lång tid för oss att föredra handlingen för rätten. Markägarombuden korsförhörde så arkivforskaren under två hela förhandlingsdagar.

Under målets senare skede hade vi också kontakter med Gränsdragningskommissionen, främst utredningens sekreterare. Och flera av de poänger vi kunde ta under rättegången bekräftades genom Gränsdragningskommissionens arbete.

RÄTTSUTREDNINGEN.

Naturligtvis satte vi oss in i vad svensk rätt i alla dess uttryck sa om renbetesrätten före och under rättegången. Men här är inte utrymme för att beskriva det arbetet. Och varje advokat med ett knepigt ärende torde arbeta på motsvarande sätt, kanske med undantag av att vi försökte utvinna stöd för samernas sak även ur bestämmelserna om urminnes hävd i gamla jordabalken i 1734 års lag. Någonstans i akten finns, för att nu bara nämna ett exempel, en mångsidig PM om ordet ”trakt”.

PRESENTATIONEN.

Det har nog redan stått klart att Nordmalingsmålets volym krävde mycket av oss när det gällde skriftlig och muntlig framställning av sakomständigheter, stödfakta och rättsliga tankegångar. Vi fann skäl lägga särskild möda på själva föredragningstekniken. Vi tog på flera sätt hjälp av datateknik för våra presentationer. Vi delade också upp alla längre muntliga framställningar i korta avsnitt som vi redogjorde för växelvis.

Utan minsta sidovördnad kan vår presentation av samernas sak i tingsrätten, hovrätten och HD ses som en generalrepetition, en premiär och en väl inövad föreställning. Så väl kände vi småningom ärendets detaljer och så samspelta var vi till slut. När det gällde vår framställningsteknik fann vi efter de långa passen i tingsrätten skäl vässa vår förmåga, kanske främst för att få så god uppmärksamhet som möjligt. Vi justerade våra underlag för sakframställningar och slutanföranden. Vi finslipade vårt datorstöd. Och vi förbättrade vår teknik inför huvudförhandlingen i hovrätten tillsammans med en retoriker.

En högst viktig del av rättegångarna var vår inledande framställning av stödfakta, alltså omständigheter utanför själva saken som var viktiga för målets kontext men som vi var rädda rätten kunde sakna kunskaper om. Det rörde sig till exempel om den samiska kulturen, renens särart som djur, det moderna samhällets påverkan, renskötseln i våra dagar, klimatets och vädrets betydelse för renskötseln och mycket, mycket annat. Man kan säga att vår flera förhandlingsdagar långa framställning var ett slags seminarium i samisk kultur.

FÖRHÅLLANDET MELLAN AKTÖRERNA I RÄTTEGÅNGEN.

När det nu gått rätt lång tid efter rättegången vill vi gärna först framhålla att parter och ombud blev mycket väl bemötta i domstolarna. Partsombudens uppfattningar om hur förhandlingsveckorna skulle läggas upp, och liknande, beaktades i regel eller jämkades samman. Stämningen i rättssalen var nästan alltid god. I hovrätten bidrog domstolens initiativ att bjuda parter, ombud och vittnen på kaffe med en ostfralla efter morgonens första pass, till den goda atmosfären.

Förhållandet mellan parter och ombud var mera komplicerat. Mellan markägarna och samerna upplevde vi först i tingsrätten en butter, ja, ibland nästan fientlig stämning som dock blev bättre efterhand. Man höll sig mest på sin egen kant. Vi upplevde också att parterna ogillade när

Ordföranden i Umbyns sameby Oleg Omma i HD.

vi ombud umgicks kollegialt under förhandlingsdagarna. Det var, i deras tycke, ett oroande fraterniserande.

Trots det sagda hade vi under alla år goda kollegiala kontakter med markägarnas ombud. Under hela rättegången företräddes markägarna av advokaten Nils Rinander, i underrätterna tillsammans med förbundsjuristen Ulrika Bonnedal och i HD med numera advokaten Jens Nyström. Vi vågar påstå att samtliga ombud väl visste att skilja på ombudsrollen och personen bakom. Men visst slog det gnistor ibland.

TILL SIST NÅGRA MERA UDDA HÅGKOMSTER.

Ett hav av samiska dräkter.

Numera har inga samer traditionella samiska dräkter i det dagliga arbetet i renskogen. Kolten är i våra dagar ett högtidsplagg, en kulturmarkör som samerna bär med stolthet. Det föll sig naturligt att många representanter för parterna närvarade på huvudförhandlingens första dag. Samerna bar då kolt. Det var en för oss stimulerande syn.

Till pläderingarna bad vi samerna på nytt komma i kolt. Vi sa, ungefär, att målet är er framtid, det är ni som genom oss talar i er egen sak, utgången är er. Kom och lyssna, för hur det än går, målet är samisk historia. Och de kom i sina högtidsdräkter.

DOMSTOLSFÖRHANDLINGAR OCH SMÅ BARN.

Det kan hända mycket på familjefronten under ett mål som pågår så här länge. Camilla hann både gifta sig och få två barn under rättegången. Vid några tillfällen kändes det som att domstolarna inte tog hänsyn till att Camilla var nybliven mamma, men vi två ombud arbetade alltid på ett sådant sätt att det var balans mellan föräldraskapet och advokatrollen.

CAFÉ RENEN.

I tingsrätten fick vi disponera ett litet ombudsrum för att kunna duka fram enkla förfriskningar under de långa dagarna. Det var en samisk stiftelse som bjöd på kaffe, lappkaka, renkött och kakor. Markägarna och deras ombud var välkomna men de kom sällan på besök. Men i och utanför ”Café Renen”, som rummet snart kom att kallas, fylkades de samer som var på plats under dagarna. Det blev en riktig samlingspunkt. Vi var alltid själva där när tillfällen bjöds och tog en slurk kaffe eller ett skav torrkött.

SISTA ORDET.

Vi brukar framhålla att samerna vann Nordmalingsmålet – men att markägarna egentligen inte förlorade något. Samerna äger nu som förr följa sina renar på markägarnas fastigheter men renlaven och bärriset som renarna krafsar fram under snön och betar saknar ekonomiskt värde. I rennäringslagen regleras de tider som renarna får vistas utanför året-runt-markerna. Och trampar en oaktsamt släppt hjord ner nyplanterade tallplantor skall liksom tidigare ersättning utges.

Samerna vann Nordmalingsmålet – men markägarna förlorade inte något av ekonomiskt värde. Much Ado About Nothing.

VÄNNER.

Genom Nordmalingsmålet och andra uppdrag med samisk anknytning har vi kommit att få många samiska vänner som vi umgås med på alla sätt, från närvaro vid kalvmärkningar på fjället till twitter i cyberspace.

Och har ni inte anat det tidigare under läsningen så är det naturligvis så att Lars och Camilla blivit vänner för livet. Vi och våra familjer umgås, fast då talar vi nästan aldrig om Nordmalingsmålet, förstås.

Lars Melin
Camilla Wikland
Advokater

> Till pläderingarna bad vi samerna på nytt komma i kolt. Vi sa, ungefär, att målet är er framtid, det är ni som genom oss talar i er egen sak, utgången är er.

Din bästa bilaffär kan börja här

Tillsammans med Advokatsamfundet kan vi erbjuda dig som medlem tjänstebilsfinansiering till förmånliga villkor. Vi förstår just ditt specifika behov och hjälper dig med rätt finansieringslösning.

En tjänstebilsfinansiering via Wasa Kredit innebär bland annat snabba kreditbesked, enkla rutiner och en personlig kontakt. Ring eller mejla oss för fri rådgivning innan du beställer bil till ditt företag.

Låt oss visa att vi arbetar snabbt, enkelt och med ett personligt engagemang. Välkommen!

STOCKHOLM

Carl-Magnus Nilsson
08-635 38 66

Mikael Gustafsson
08-635 38 72

Christian Hansen
08-635 38 86

Ulf Häger
08-635 38 67

Dennis Örnell
08-635 37 86

GÖTEBORG

Jenny Aminoff
031-771 98 89

Johan Bromander
031-771 98 96

Fredrik Enberg
031-771 98 91

MALMÖ

Enrico Rigo
040-664 28 81

Göran Kjellberg
040-664 28 83

Martin Wallin
040-664 28 82

Wasa Kredit

Om du hellre vill mejla någon av oss skrivs våra adresser fornamn.efternamn@wasakredit.se

08-635 38 00 | wasakredit.se

Flera viktiga nyheter väntar i nya internationella arvslagen

Advokaterna **Ulf Bergquist och Mia Reich-Sjögren beskriver** här flera av de viktiga nyheterna som väntar i den nya internationella arvslagen (IAL).

EU har 2012 antagit en förordning med gemensamma IP-regler för medlemsländerna (Storbritannien, Irland och Danmark har dock ställt sig utanför). Förordningen träder i kraft 17/8 2015. Detta kommer för svensk del att innebära att vår nuvarande internationella dödsbolag (IDL) och våra nordiska dödsbolagar (NDL I och II) till stor del kommer att ersättas av den nya EU-förordningen. Vår svenska IP-lagstiftning behöver dock på några punkter komplettera EU-förordningen. Regeringen har därför tillsatt förre generaldirektören Anders Eriksson för att utreda arvsfrågor i internationella situationer. Eriksson har till stöd för sitt arbete haft en expertgrupp. Eriksson har 25/4 2014 presenterat sitt förslag i en SOU. Förslaget innebär att vi kommer att få en ny svensk internationell arvslag (IAL). Förslaget kommer att sändas på remiss under sommaren 2014. Proposition planeras till våren 2015. Avsikten är att IAL skall kunna antas av riksdagen i maj 2015 och träda i kraft samma dag som EU:s arvsförordning.

Förslaget till IAL innehåller bland annat kompletterande bestämmelser till EU:s arvsförordning, bestämmelser rörande internordiska förhållanden, samt bestämmelser om erkännande och verkställighet i förhållande till stater som inte är bundna av EU:s arvsförordning eller den nordiska arvskonventionen.

DEBATTÖRER

Advokaterna **Ulf Bergquist** och **Mia Reich-Sjögren** har varit Advokatsamfundets representanter i den statliga utredningens expertgrupp.

Förslaget innehåller också vissa följdändringar i jordabalken, ärvdabalken och lagen om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (LIMF).

IDL har i realiteten inneburit att arvsdomar från länder utanför Norden ej erkänts i Sverige. Arvsdomar från de andra nordiska länderna har däremot erkänts.

EU:s arvsförordning innebär att vi i Sverige kommer att erkänna arvsdomar från andra EU-länder (utom Storbritannien och Irland; Danmark är specialfall).

DEN UTAN JÄMFÖRELSE viktigaste nyheten i IAL är att det införs reella möjligheter till erkännande av arvsdomar från länder som står utanför EU:s arvsförordning (till exempel Storbritannien, Schweiz och USA).

Huvudregeln i IAL innebär att ett lagakraftvunnet avgörande som avser arv eller testamente av en utländsk domstol eller skiftesman skall erkännas i Sverige, om det meddelats i en stat där den avlidne vid sin död hade hemvist.

EN ANNAN VIKTIG NYHET i Erikssons förslag är att det i ärvdabalken 19:3 införs en ny institution - särskild boutredningsman. Enligt nu gällande regler är det möjligt (men i praktiken ovanligt) att en delägare förordnas till boutredningsman. I EU:s arvsförordning likställes en boutredningsmans tvångsskifte med domstols dom och erkänns därför i andra medlemsstater. Dock krävs att boutredningsmannen varit opartisk och att hans/hennes beslut kunnat överklagas till domstol. Om boutredningsmannen är en av dödsbodelägarna uppfylls naturligtvis inte kravet på opartiskhet. Därför införs nu möjligheten att utse en särskild boutredningsman. En dödsbodelägare kan ej utses till särskild boutredningsman. I dödsbon, där ett erkännande av ett svenskt tvångsskifte kan bli aktuellt, kan det finnas skäl för domstolarna att förordna en särskild boutredningsman istället för en ”vanlig” boutredningsman.

Ulf Bergquist
Mia Reich-Sjögren
Advokater

LAGKOMMENTARER
Bergquist kommer i januari 2015 tillsammans med professorer och advokater från Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Italien och Nederländerna att utge en lagkommentar till EU:s arvsförordning på engelska, tyska och franska. Bergquist kommer i augusti 2015 tillsammans med advokat Lina Melén att utge en lagkommentar till IAL.

Advokatsamfundet och timkostnadsnormen

I Advokaten 3/2014 framför före detta kollegan, numera domaren, Bengt-Olov Horn att timkostnadsnormen är oförskämt låg och att samfundet misslyckats med att ändra på detta faktum.

Det vore intressant om Advokatsamfundet inför sina medlemmar i denna tidskrift ville redovisa vilka konkreta åtgärder man vidtagit för att få ändring på missförhållandet.

J Urban Rogers
Advokat

ANNE RAMBERG:

Jag välkomnar alla goda idéer och förslag!

Advokaten Rogers undrar om Advokatsamfundet inför sina medlemmar kan berätta vad som gjorts i frågan om timkostnadsnormen. Det gör vi löpande i denna tidskrift, nyhetsbrev, på samfundets hemsida och i cirkulär. Ett lästips är vårt remissvar den 14 juni 2012 över Statskontorets rapport. Detta yttrande med bilagor (75 sidor) ger en bra bild av det arbete som samfundet lagt ned på denna viktiga fråga från 2000. Det återfinns på hemsidan. Arbetet fortgår.

Det är riktigt att Advokatsamfundet och jag personligen misslyckats med att förmå såväl den socialdemokratiska som den borgerliga regeringen att höja timkostnadsnormen, utöver vad som följer av den årliga uppräkningen. Det beror inte på bristande engagemang eller aktivitet från samfundets sida. Däremot kan intresset närmast beskrivas som svalt från en alltför stor andel av medlemmarna. Som ett exempel kan nämnas den enkät som Domstolsverket efter önskemål från samfundet för några år sedan skickade ut till advokater med humanjuridisk inriktning. Ett omfattande arbete lades ned från såväl Domstolsverkets som samfundets sida. Efter tre påminnelser hade 33 procent besvarat enkäten. Det bidrar inte till att öka samfundets trovärdighet när vi på goda grunder argumenterar för höjd timkostnadsnorm.

Bristen på humanjurister är akut på flera orter i landet. Inom vissa rättsområden är bristen på advokater likaså uppenbar. Detta är mycket olyckligt. Om det beror på den låga timkostnadsnormen eller inte är svårt att med säkerhet uttala sig om. Däremot är den bristande lönsamheten en starkt bidragande orsak till den mindre goda tillväxten inom humanjuridiken. Det är ytterst ett rättssäkerhetsproblem som borde engagera flera advokater.

JAG VÄLKOMNAR alla goda idéer och förslag!

Anne Ramberg
Advokatsamfundets generalsekreterare

Varför skall vi Snabbavveckla ditt bolag? Vid snabbavveckling är det absolut viktigaste att säljaren av bolaget kan förlita sig på att den som anlitas för avvecklingen under lång tid fullgör förpliktelser gentemot Skatteverket och andra. Detta påverkar både säljaren och bolaget. Vi har snabbavvecklat aktiebolag sedan 1992. Genom denna snabba, säkra och kostnadseffektiva tjänst har vi under åren avvecklat mer än 18 000 st aktiebolag. Att anlita oss för snabbavveckling är idag det vanligaste sättet för att snabbt och säkert avveckla aktiebolag. Sänd balans- och resultatrapport för offert. Kontakta oss så hjälper vi dig!

FALUN 023-79 23 00
MALMÖ 040-720 20
STOCKHOLM 08-23 41 15
GÖTEBORG 031-17 12 25
E-POST: info@standardbolag.se
HEMSIDA: www.standardbolag.se

Svenska Standardbolag AB
LEDANDE INOM BOLAGSFRÅGOR OCH LAGERBOLAG SEDAN 1954

Karriärlyft med rätt kurs

Sedan 1984 har Fakultetskurser anordnat kurser för yrkesverksamma jurister. Vi har ett brett och aktuellt utbud som ligger i framkant av juridikens utveckling. Detta är möjligt genom vår nära koppling till den forskning och utbildning som bedrivs vid Juridicum, Stockholms universitet.

Utbildningen sker i våra lokaler i Gamla Stan. Grupperna är små för att bidra till högsta kvalitet. Våra föreläsare är verksamma både inom den akademiska världen och som praktiker.

Fakultetskurser

Läs mer om din nästa utbildning på www.fakultetskurser.se
Kontakt: 08-41 003 006, info@fakultetskurser.se

Listor på tingsrätterna

Debatten om tingsrätternas listor fortsätter. Advokat **Mikael Niklasson berättar** här om sina erfarenheter från Helsingborg och lämnar även förslag på hur systemet med listor skulle kunna utvecklas.

Utifrån artiklarna i nr 3 av Advokaten rörande listor har jag några synpunkter. Helsingborgs tingsrätt har övergått från ett system där det visserligen förekom listor, vilka dock tillämpades högst godtyckligt, till ett transparent system där alla advokater, och beträffande vissa listor, biträdande jurister, kan sätta upp sig.

Båda systemen har för- och nackdelar. Ett system med listor med stort mått av urval/godtycke gjorde det svårt för unga och på orten nyetablerade jurister att få del av förordnanden i rimlig mängd, särskilt om de inte satt på advokatbyråer som fick många förordnanden. Det förekom säkert också att vissa duktiga och lämpliga advokater och biträdande jurister fick mycket få förordnanden via tingsrätten. Min personliga uppfattning är att särskilt kvinnliga advokater missgynnades när det gällde försvararuppdrag. Däremot tror jag att de gynnades när det gällde uppdrag som målsägandebiträde och särskild företrädare för barn. Det förhöll sig också så tidigare att vissa advokater blev otillbörligt gynnade på grund av goda kontakter med tingsrättens kansli. Det tidigare systemet innebar emellertid också att duktiga advokater och biträdande jurister generellt sett fick fler uppdrag via tingsrätten än dåliga sådana och att vissa dåliga advokater och biträdande jurister fick mycket få uppdrag den vägen.

Systemet med ”rättvisa” och transparenta listor har den fördelen att alla som vill får en del av kakan och fördelningen kan kontrolleras. I Helsingborg har systemet med listor rörande olika typer av uppdrag - försvarare, målsägandebiträde, särskild företrädare för barn med mera - lett till att väldigt många advokater, oavsett inriktning, satt upp sig på alla listorna. Det finns cirka 50 försvarsadvokater upptagna på listan. Jag har uppfattningen att listan nu tillämpas rättvist i den meningen att alla 50 rings upp i tur och ordning i de fall en särskild advokat inte är begärd. Kan man sedan inte ta ett erbjudet uppdrag eller svarar man inte får man en prick på listan precis som vid ett tilldelat uppdrag. Systemet gynnar på så sätt byråer med god sekreterarkapacitet.

Vid mycket grov brottslighet görs ett urval av försvarare så att en erfaren advokat förordnas men jag har en känsla av att det gäller mycket få mål. Vid förhållandevis stora tingsrätter med många advokater är det givetvis svårt för varje domstolssekreterare att inför förordnandet ha god kännedom om just den jurist som står på tur på listan.

SYSTEMET HAR EMELLERTID också flera nackdelar.

Det är inte givet att alla som vill är lämpade att bli förordnade som särskild företrädare för barn med uppdrag att hämta barnet på dagis eller hos föräldrarna för att därefter ta med barnet på förhör. Personliga egenskaper såsom förmåga att skapa förtroende och inge trygghet hos barnet är i den typen av ärenden ofta väl så viktiga som juridiska kunskaper.

Det är inte givet att alla som vill är lämpade att bli förordnade som målsägandebiträde vid en allvarlig våldtäkt. Långtifrån alltid men ganska ofta i den typen av mål tror jag att målsäganden helst vill ha ett kvinnligt målsägandebiträde. Oavsett om det är en man eller en kvinna som förordnas kräver uppdraget speciella egenskaper.

Det är inte givet att en nybliven advokat, som kanske inte suttit ting och som under tiden på advokatbyrån huvudsakligen sysslat med annat än brottmål, skall bli förordnad i ett omfattande brottmål med flera häktade eller direkt skall få komma med på listan över advokater som har häktningsjour.

Det är inte givet att en advokat med huvudsaklig inriktning på affärsjuridik skall bli erbjuden samma mängd brottmål som en advokat som enbart sysslar med detta.

Det är inte givet att advokater som är lata, oengagerade, okunniga eller inte kan straffrätt skall förordnas i

DEBATTÖR

Mikael Niklasson
Hovrättsfiskal. Arbetat på advokatbyrå sedan 1989. Först fem år på affärsjuridisk byrå och sedan 1994 har jag huvudsakligen sysslat med humanjuridik. De senaste åren har jag i stor utsträckning ägnat mig åt brottmål.

Debatt

Ett väl utfört jobb gör ”listan” ointressant

Många advokater klagar på att de inte får tillräckligt många försvaruppdrag från domstolarna via den så kallade listan. Frågan är om advokaterna har rätt i sina klagomål. Ska advokaten förvänta sig att ”få” uppdrag eller finns något som advokaten kan göra för att ”skaffa” sig uppdrag på egen hand? De frågorna ställer sig Bengt-Olov Hörn, rättman, före detta advokat.

DEBATTÖR

Bengt-Olov Hörn

”Receptet för framgång är enkelt och jag tar mig friheten att anteckna de förutsättningar som är måsnödiga med antalet inkommna uppdrag att följa dessa enkla riktlinjer.

Advokaten 3/2014.

lika stor omfattning som duktiga och engagerade försvarsadvokater.

Det är inte givet att man har en ovillkorlig rätt att vara med på listorna till den dag man dör.

SYSTEMET MED ”RÄTTVISA” LISTOR har redan gett effekter. Flera åklagare som jag pratat med har sagt att efter det att systemet med ”rättvisa” listor införts har flera jurister som inte varit lämpliga för uppdraget förordnats som särskild företrädare för barn. Jag pratade med en erfaren kollega som var försvarare i ett narkotikamål där straffvärdet låg på kanske sju års fängelse för samtliga tilltalade. En av försvararna, sannolikt med begränsad erfarenhet av brottmål, plädera de energiskt för skyddstillsyn.

BESTÄMMELSERNA I 12 KAP 5 § RB om avvisande av ombud tillämpas ytterst sällan och då bara i extremfall. Normalt ointresse, brist på engagemang och okunskap räcker inte för att bli avvisad som ombud. Med ett system med mer ”flexibla” listor sorterades sådana advokater bort i större utsträckning och de fick färre uppdrag. Nu sker ingen prövning alls förutom i de största målen. Alla som är med på en lista förordnas i tur och ordning oberoende av skicklighet, lämplighet, personliga egenskaper, gaggighet etc. Det sker vad jag känner till ingen prövning av vilka som bör få vara med på listan över till exempel särskild företrädare för barn. Det sker heller ingen löpande prövning av om en advokat eller biträdande jurist bör plockas bort från någon eller alla listor som han är uppsatt på. Med transparenta listor blir ett bortplockande från en lista nästintill att likställa med att avvisa någon som ombud. Ett sådant förfarande måste ske öppet och är förmodligen svårt att motivera utifrån allmän lättja eller olämplighet för den typen av uppdrag.

Jag är självfallet medveten om att nyblivna advokater måste få lov att begå misstag och att det är nödvändigt att förhållandevis ofta utföra försvararuppdrag för att bli en duktig försvarare. Min kritik riktar inte in sig på nybörjarmisstag. Det jag talar för är att den som förordnas exempelvis som försvarare bör vara någorlunda insatt i målet, ha kännedom om påföljdssystemet, känna till hur en brottmålsprocess går till och vid behov vara aktiv genom att åtminstone försöka plädera väl och ställa relevanta frågor. Uppfyller man inte de kraven bör man enligt min uppfattning inte förordnas som försvarare även om man är uppsatt på en lista.

JAG HAR INGEN bra lösning men anser att fler uppdrag borde fördelas utifrån lämplighet/skicklighet. Jag menar att i mål med häktade bör någon domare tillfrågas om det är advokaten som står på tur som skall förordnas eller om det finns skäl att frångå listan.

Jag tror att det borde krävas något mer än en advokattitel eller anställning på en advokatbyrå för att bli uppsatt på en lista; kanske genomgångna kurser inom området, visat intresse, rekommendation från försvararkollegiet eller någon annan form av urval. Alla advokater kan inte allt.

Det borde vara möjligt att specialisera sig inom vissa områden. Skulle man till exempel välja att vara med enbart på listan över målsägandebiträden eller offentliga försvarare skulle man kunna få fler uppdrag inom det området än om man var med på alla listorna.

DET FÖREKOMMER LISTOR inom andra områden, till exempel vid Migrationsverket, och listor över konkursförvaltare. Skillnaden är att det krävs viss kunskap eller lämplighet för att komma med på dessa listor. Migrationsverket kräver dokumenterad erfarenhet eller genomgångna kurser inom området för att man skall bli uppsatt på deras biträdeslista. Ett biträde som missköter sig antecknas och alltför många noteringar leder sannolikt till att biträdet inte tilldelas fler uppdrag. Jag vet inte exakt vad som krävs för att komma med på listan över konkursförvaltare men föreställer mig att det ställs ganska höga krav på erfarenhet, skicklighet, kontorsorganisation etc. Skulle varje advokat som ville få lov att sätta upp sig på listan över konkursförvaltare, och tilldelas viss andel av konkurserna, skulle det leda till fullständig katastrof. Motsvarande katastrof inträffar regelbundet i till exempel brottmålen när man tillämpar ett system där nästan alla ”fria” uppdrag tilldelas advokater i tur och ordning utifrån en lista.

Mikael Niklasson
Advokat Helsingborg

> Systemet med ”rättvisa” och transparenta listor har den fördelen att alla som vill får en del av kakan och fördelningen kan kontrolleras.

Advokat **Sven Unger skriver** ett öppet brev till Justitieombudsmannen.

Öppet brev till JO

Hej JO,
Några obetydliga funderingar om några inte fullt så obetydliga kvardröjande konstitutionella ofullkomligheter

Sammanfattning: Jag föreslår att JO överväger att inspirera riksdagen att avhjälpa en brist i lagstiftningen, nämligen den bristen att vissa myndigheter är både polis och åklagare och domare.

1. Vi har fortfarande i Sverige arrangemanget att en myndighet skriver regler för hur medborgaren skall uppföra sig; och samma myndighet utreder sedan om medborgaren har brutit mot dessa regler; och samma myndighet åtalar sedan medborgaren, och samma myndighet dömer sedan medborgaren (gissa hur det går?).

Detta är ingen bra ordning.

Eller rättare sagt: det är ingen bra oordning.

2. När det gäller hantering av mål om ”klassiska” brott enligt strafflag och brottsbalk har vi sedan lång tid tillbaka (åtminstone sedan 1942 års rättegångsbalk trädde i kraft 1948) tillämpat ordningen att riksdagen skriver lagarna, en oberoende domstol dömer, och inför den domstolen uppträder åklagaren och den åtalade som två jämbördiga parter.

Vad jag vet är alla (vettiga) människor överens om att detta är en klok ordning, och jag tror inte att jag behöver här närmare prisa dess förträfflighet.

3. Det har under andra hälften av 1900-talet dessutom gått därhän att även vissa för medborgarna betydelsefulla förvaltningsrättsliga ärenden har kommit under oberoende domstols prövning. Den utvecklingen har visserligen varit försiktig; eller mer brutalt uttryckt: den har varit långsam. Och den långsamheten har inte saknat inslag av en till misstro gränsande tveksamhet. Den tveksamheten kan i sin tur bero på att många i vår lagstiftande församling, och även många utanför denna församling verkande tempeltjänare vid rättens altare, har varit uppfostrade i den skola som säger att svenska myndigheter är objektiva. Eftersom myndigheten är objektiv och således före sitt beslut väger in - fullt balanserat - även den enskilde medborgarens intressen; ja, då behövs naturligtvis inte någon oberoende domstol som dömer mellan staten och medborgarna. Allt är redan ordnat till det bästa.

4. Lika lätt som det är att bli rörd av den ljusa människosyn som bär upp detta resonemang, lika svårt är det att blunda för att verkligheten ser ut som den gör. Och verkligheten är ju den att det finns en risk att en statstjänsteman, som kanske verkat hela sitt yrkesliv i statens tjänst, och haft till uppgift att energiskt tillvarata statens intressen, det finns en risk att denna person som utreder och finner att en medborgare gjort fel och som därför åtalar medborgaren, det finns en risk

att denna statstjänsteman är påverkad åt något håll när vederbörande skall döma.

5. Alltnog. I större och större utsträckning blev det så att ärenden som tidigare avgjorts av myndighet kom att avgöras av domstol, åtminstone även av domstol (efter överklagande av myndighetsbeslut). Och så, med inträdet i EU, och det lite mer rejäla införlivandet av Europakonventionen i svensk rätt, kom vi så långt att vi fick en ”allmän” rätt till domstolsprövning.

Men vi har fortfarande kvar en del ofullkomligheter.

6. Jag är smärtsamt medveten om att det vid en ytlig betraktelse kan förefalla praktiskt att samma myndighet författar reglerna, och utreder, och åtalar, och straffar.

Att vi har kvar den här typen av arrangemang (exempelvis hos, i alfabetisk ordning, Finansinspektionen, Konkurrensverket och Skatteverket) beror naturligtvis inte på någon beräknande, satanisk list eller illvilja hos vår lagstiftande församling. Sannolikt är orsaken helt enkelt att de nu påtalade förhållandena inte ägnas någon vidare uppmärksamhet (eftersom ingen bråkar). Och om förhållandena skulle ägnas någon uppmärksamhet kan reflektionen, som antytts, bli att det här verkar väl praktiskt, och det är säkert billigare så här också att samla allt på ett ställe.

7. Det vore särdeles värdefullt om JO ville överväga de här förhållandena, som jag alltså anser vara brister i lagstiftningen. Och vad är då min fromma förhoppning? Jo, att JO:s övervägande skall leda till att JO inspirerar våra folkvalda att avhjälpa bristerna.

Det krävs inga stora ändringar, och det krävs inget omfattande utredningsarbete.

Utgångspunkten, den konstitutionella utgångspunkten om man vill vara högtidlig, är ju klar. Vi skiljer på lagstiftande makt och dömande makt. I rättsväsendet skiljer vi på polis och åklagare och domare.

8. Från ett medborgerligt perspektiv är det i detta sammanhang viktigast att skilja mellan å ena sidan polis och åklagare och å andra sidan domaren.

Visst, det finns poänger med att skilja på polis och åklagare. Men det är knappast ett nära samarbete mellan polis och åklagare som bekymrar den vanlige medborgaren.

Förmodligen ägnar den vanlige medborgaren inte heller

> Statsråd skall (i regeringen) styra riket, och inte springa runt och gläfsa som några

någon särskild tanke åt vem det är som författar de regler som snärjer honom. Men min bild är dock att de som har varit verksamma länge i rättsväsendet har gjort erfarenheten att kvaliteten i rättskipningen höjs om man håller regelskrivandet avskilt från aktörerna i rättssalen, alltså parterna och domaren.

9. Men. Det viktiga är alltså att polis/åklagare inte också är domare. Vad som behöver göras är således följande. I alla ärenden där den enskilde (person eller företag) kan drabbas av ett straff (oavsett om straffet kallas böter eller ”avgift” eller ”tillägg” eller något annat) skall prövningen redan i en första omgång ske i domstol.

10. Nu kan någon invända: ja, men det går ju redan idag att få en domstolsprövning. Myndighetens beslut kan ju överklagas.

Jo, visst är det så. Men för den enskilde är det ofta för sent. Att få ett myndighetsbeslut om kraftiga böter kan vara förödande för den personliga situationen för individer, och för företag i förhållande till kunder och anställda. Massmedias dom bygger nästan alltid på avgörandet i första omgången. (Om massmedia ens väntar så länge.) Det är då en klen tröst att det går att få en ändring i domstol i en ofta avlägsen framtid.

Det finns f.ö. inget bärande skäl varför den enskilde inte skulle få en korrekt domstolsprövning redan från början.

11. Man skall vidare ha i åtanke att när en tillsynsmyndighet också har dömande uppgifter, detta påverkar umgänget mellan myndigheten och föremålen för tillsynen på ett negativt sätt. Det finns en risk att den otvungna frimodighet som bör prägla ett företags umgänge med tillsynsmyndigheten kan något dämpas av det faktum att tillsynsmyndigheten har makten att bestraffa sin samtalspartner. Det låter kanske tråkigt. Det är tråkigt. Men mänskligt. (Både hos företaget och tillsynsmyndigheten.)

12. Om man befriar myndigheter från de här dömande uppgifterna, har man dessutom löst ett annat problem som finns idag; nämligen att den myndighet som dömt den enskilde, senare blir den enskildes motpart i nästa instans.

För de flesta vore det en närmast bisarr tanke att en rådman i tingsrätten senare skulle uppträda som motpart till den överklagande parten när saken prövas i hovrätten. Men motsvarande arrangemang har vi idag när en enskild överklagar en förvaltningsmyndighets beslut.

Hur känns det för en enskild att bli dömd av en som man vet blir ens motpart i nästa instans?

Och hur känns det för den tjänsteman som skall döma? Hur nyanserad och balanserad blir man i beslutsskälen om man vet att man skall uppträda som motpart mot den som överklagar beslutet?

13. Nå, men, frågar någon bekymrat: blir det inte dyrare det här, om vi ändrar?

Kort svar: Nej.

Långt svar: Nej, varför skulle det bli dyrare?

14. Nu har jag framfört mitt ärende till JO. Men för att inte onödigtvis förkorta min framställning, vill jag delge JO några reflektioner som illustrerar de problem jag påtalat.

15. Den offentliga makten skall utövas under lagarna.

I detta ligger bl.a. att det offentliga (genom sina representanter) inte skall ta enskilda medborgare i örat annat än i de former som är föreskrivna för iörontagande, såsom i rättegångsbalken och andra författningar om mål och ärenden då enskildas uppträdande prövas.

slags mediala länsmän som skriver enskilda bybor på näsan hur de skall uppföra sig.

I de formerna ligger att det utförs en hyggligt omsorgsfull utredning, i vilken ingår att den berörde får komma till tals. Prövningen utmynnar sedan i en dom eller beslut i skriftlig form.

Dessa regler följs av alla domare i domstolarna. Vi har aldrig sett exempel på att t.ex. en rådman stiger ut på torget och förkunnar för den samlade menigheten att bara polis och åklagare tar sin uppgift på allvar och släpar den där fähunden X inför tinget så skall rådmannen se till att X får ett lika kännbart som välförtjänt straff. Det vore otänkbart.

Det bör emellertid inte stanna vid att ingen enskild skall dömas utan föreskriven utredning och i föreskriven form. Inte heller skall någon enskild fördömas av de offentligas representanter, utanför de föreskrivna formerna, och inte heller tillrättavisas. Det passar sig inte att t.ex. en riksdagsledamot tillhåller enskilda att de skall klä sig mer vårdat (hur befogat ett sådant påpekande än vore) eller att de skall gå i kyrkan oftare på söndagar.

Det offentligas representanter – t.ex. riksdagsledamöter, statsråd, statstjänstemän – har en maktposition, och den skall inte användas mot enskilda annat än i föreskrivna former.

Jag har heller aldrig erfarit att en riksdagsledamot viftat med pekpinnar mot enskilda och anvisat hur de bör uppföra sig.

Däremot har vi nu ett statsråd som har synpunkter på hur enskilda företag (helt lagligt) förfogar över sin vinst, och vi har ett annat statsråd som predikar för enskilda företag vilka löner de skall betala (eller inte betala) till sina anställda.

Det är ett oskick.

Statsråd skall (i regeringen) styra riket, och inte springa runt och gläfsa som några slags mediala länsmän som skriver enskilda bybor på näsan hur de skall uppföra sig.

Nu omfattas ju inte statsråd av JO:s tillsyn, men jag nämner det här som en bakgrund.

Statsrådens ovana (i detta avseende) tycks sprida sig. Och statstjänstemän verkar ha fått för sig att eftersom statsråden i oordnade former tillrättavisar enskilda, så får väl statstjänstemän också göra så. Så sker nu av och till. Och så får vi se hur vissa myndigheter till uppgifterna att vara regelförfattare, och polis, och åklagare, och domare, lägger även uppgiften att vara opinionsbildare. Jag tror att det finns fler medborgare än jag som känner en till rysning gränsande oentusiasm inför denna arbetsanhopning.

Jag skall inte gå in närmare på detta, eftersom min avsikt med denna skrivelse inte är att JO skall ingripa mot enskilda försumliga tjänstemän (hur välgörande det än vore), utan min avsikt är att JO skall överväga att ta initiativ till att avhjälpa brister i lagstiftningen.

Men om JO skulle vara intresserad av exempel på den här typen av uttalanden, tror jag de med lätthet kan tas fram genom att JO frågar på några tillsynsmyndigheter. Där finns personer som, förmodligen med stolthet i rösten, kan berätta om hur de dådkraftigt ingripit med kraftfulla uttalanden för att förebygga missdåd hos enskilda företag; för tids vinnande utan föregående sedvanlig utredning eller hörande med det berörda företaget (JO förstår, man vet ju ändå vad de där företagen kommer att säga).

16. Så: In med domstolsdomaren!

Med vårhälsningar
Sven Unger

Kopia till:
Statsrådet Anders Borg
Statsrådet Peter Norman
Finansinspektionen
Konkurrensverket
Skatteverket

Stolt leverantör till Advokatsamfundet

Vi erbjuder Er förstklassigt boende, utsökt mat samt vackra mötes- och konferenslokaler till förmånliga avtalspriser. Varmt välkomna!

0771-788 789 | www.elite.se

ELITE STADSHOTELLET
ESKILSTUNA

ELITE HOTEL MOLLBERG
HELSINGBORG

ELITE HOTEL MARINA PLAZA
HELSINGBORG

ELITE STORA HOTELLET
JÖNKÖPING

ELITE HOTEL IDEON
LUND

ELITE HOTEL RESIDENS
MALMÖ

ELITE HOTEL SAVOY
MALMÖ

ELITE HOTEL ARCADIA
STOCKHOLM

ELITE EDEN PARK HOTEL
STOCKHOLM

ELITE HOTEL MARINA TOWER
STOCKHOLM

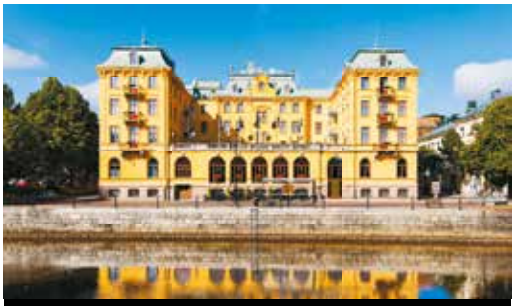
ELITE STADSHOTELLET
VÄSTERÅS

ELITE PARK HOTEL
VÄXJÖ

ELITE STADSHOTELLET
VÄXJÖ

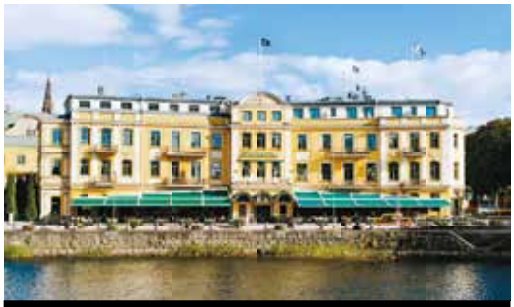
ELITE GRAND HOTEL
GÄVLE

ELITE PARK AVENUE HOTEL
GÖTEBORG

ELITE PLAZA HOTEL
GÖTEBORG

ELITE STADSHOTELLET
KARLSTAD

ELITE STORA HOTELLET
LINKÖPING

ELITE STADSHOTELLET
LULEÅ

ELITE PLAZA HOTEL
MALMÖ

ELITE GRAND HOTEL
NORRKÖPING

ELITE HOTEL ADLON
STOCKHOLM

ELITE PALACE HOTEL
STOCKHOLM

ELITE HOTEL STOCKHOLM PLAZA
STOCKHOLM

ELITE HOTEL KNAUST
SUNDSVALL

ELITE STORA HOTELLET
ÖREBRO

ELITE PLAZA HOTEL
ÖRNSKÖLDSVIK

ELITE HOTELS
OF SWEDEN

HILDARY

Förena familjeliv och karriär – bra för både medarbetaren och byrån

– Ta ansvar men kräv frihet, och ha inte dåligt samvete! Det var två av Maja Wettergrens råd om att kombinera familjeliv och affärsjuridisk karriär.

Maja Wettergren är delägare på Advokatfirman Cederquist i Stockholm sedan 2011. Vid Hildarylunchen den 10 april på Advokatsamfundets kansli talade hon om sina personliga erfarenheter av att kombinera familjeliv med karriär på en affärsjuridisk byrå.

Maja Wettergren berättade att hon har diskuterat om man ska vara aktiv och jobba under föräldraledigheten - är det ett krav för att hålla karriären vid liv?

- Jag gjorde inte det alls under min första föräldraledighet, och ville inte ha några påstötningar från jobbet, berättade hon.

Under andra ledigheten kände hon att hon inte vågade släppa jobbet på samma sätt, utan ville vara mer involverad. Hon aspirerade hela tiden på delägarskap och var tydlig med det. När hon kom tillbaka från sin andra mammaledighet blev det delägarprövning direkt, och hon blev delägare 2011.

Maja Wettergren tror att det viktigaste för att lyckas med kombinationen familj och karriär är att man gillar advokatyrket.

- Man måste tycka att det är vansinnigt kul, för annars prioriterar man ju någonting annat!

Hennes utgångspunkt är att tillgänglighet, service och snabb leverans är en av branschens viktigaste konkurrensfaktorer, och det måste man förhålla sig till.

Maja Wettergren berättade personligt om hur hennes familj hanterar saken hemma.

Att det hela fungerar bygger på samarbete. Hon och hennes sambo försöker vara generösa mot varandra. Båda gör karriär - och det är familjens gemensamma karriärer, inte ”min karriär” och ”din karriär”.

- Vi försöker vara noga med att komma hem. Jag försöker vara hemma till klockan sex, halv sju och tillbringa några timmar med familjen, och arbetar när barnen har lagt sig, berättade hon.

MAJA WETTERGREN GAV NÅGRA TIPS för att lyckas behålla karriären men ändå ha tid för familjen:

- Ta ansvar, men kräv frihet!
- Var tydlig på jobbet med att du fortsätter leverera!
- Begränsa kommunikationen - ingen behöver veta *hur* du löser dina uppgifter, bara *att* du gör det.
- Skäms inte över att du har familj - hämta på dagis och ”vabba” med huvudet högt!
- Ha inte dåligt samvete - du gör rätt för dig!

Som delägare kunde Maja Wettergren också berätta hur hon ser på frågan från ett arbetsgivarperspektiv. Hon betonade att frihet under ansvar är viktigt - att ge medarbetarna möjlighet att till exempel hämta barn på förskolan och plocka upp jobbet senare under kvällen, eller arbeta på distans.

När medarbetare går på föräldraledighet försöker byrån ha samtal med dem både före och efter ledigheten.

- Det är viktigt att utgå ifrån att medarbetaren är lika karriärsugen som före föräldraskapet, och att tänka lika när det gäller kvinnor och män! sade hon.

Maja Wettergren tycker att byråerna behöver bli bättre på coaching, framför allt på att coacha kvinnor. Det är särskilt viktigt att förmedla att medarbetarna fortfarande är lika värdefulla för byrån som innan de blev föräldrar.

Som avslutning förklarade Maja Wettergren att hon tror att det är positivt för branschen och för advokatbyråerna att anpassa sig till samhällets förändring. Om inte byråerna kan erbjuda medarbetarna möjlighet att vara aktiva i sina familjer, förlorar de duktiga personer som ställer det kravet. I långsiktigt perspektiv är anpassningen bra för lönsamheten. **MA**

FOTO MAGNUS ANDERSSON

Ny kommission mot antiziganism

Regeringen tillsätter en kommission mot antiziganism med syfte att åstadkomma en kraftsamling i arbetet mot antiziganism och att överbrygga den förtroendeklyfta som finns mellan den romska gruppen och samhället i övrigt.

Kommissionen består av nio ledamöter varav en majoritet är romer. Ordförande i kommissionen blir Thomas Hammarberg, som bland annat har varit Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter och fick Stockholm Human Rights Award 2012. Bland de övriga ledamöterna finns bland annat advokat Christian Åhlund, ILAC:s generalsekreterare och ordförande för European Commission against Racism and Intolerance (ECRI).

Thomas Hammarberg.

Christian Åhlund.

Nya justitieråd föreslagna

Domarnämnden föreslår fem kandidater till de tre tjänsterna som justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen. Ett finansråd, en advokat och en rättschef står överst på listan.

Efter genomförda intervjuer med sju av fjorton sökande till de tre justitierådstjänsterna har Domarnämnden föreslagit fem sökande. De är rangordnade i den ordning som följer:

1. Per Classon, finansråd på Finansdepartementet
2. Mahmut Baran, advokat på Bird & Bird
3. Inga-Lill Askersjö, rättschef på Skatteverket
4. Leif Gäverth, lagman, Förvaltningsrätten i Uppsala
5. Ulrik von Essen, professor vid Stockholms universitet

Nämnden har vid sin bedömning vägt in domstolens behov av särskild kompetens inom vissa för domstolen centrala rättsområden. Regeringen kommer att fatta beslut i ärendet inom kort.

Ny generaldirektör för Domstolsverket

Regeringen har utnämnt Martin Holmgren till generaldirektör för Domstolsverket. Han tillträder den 18 augusti.

Martin Holmgren är lagman i Nacka tingsrätt och har tidigare varit departementsråd i Justitiedepartementet samt expeditions- och rättschef i Kulturdepartementet.

Han har haft flera utredningsuppdrag, bland annat som ordförande i Public service-kommittén och i den pågående Polisorganisationskommittén. Han har flera uppdrag inom idrottsrörelsen, bland annat som vice ordförande i Riksidrottsnämnden och som ledamot i Svenska Fotbollförbundets Appellationsnämnd. Martin Holmgren är domarutbildad i Svea hovrätt.

Internationell konferens om kriminalpolitik

The Stockholm Criminology Symposium och prisceremonin för The Stockholm Prize in Criminology 2014 äger rum den 9–11 juni 2014. Årets prisvinnare är professor Daniel S. Nagin och professor Joan Petersilia, båda från USA. Deras forskning ligger till grund för temat för årets symposium: "Punishment and Crime. The Design, Implementation and Effects of Criminal Sanctions".

Konferensen som arrangeras av Brottsförebyggande rådet är en av världens tre stora årliga internationella konferenser i kriminologi och syftet är att ge beslutsfattare, praktiker samt kriminologer från hela världen tillfälle att diskutera strategier och utbyta metoder och åtgärder för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället.

Konstnärens villkor i fokus

– Katarina Renman Claesson, Christina Wainikka

Med konstnären i fokus | 328 s. 2014. Boken fokuserar på upphovsrätt och annan immaterialrätt som är relevant för konstnären som aktör i konstvärlden. Vissa andra skärningspunkter som är av särskilt intresse berörs också, såsom yttrandefrihet, integritet och kriminaliserade handlingar.

486 kr (prel pris) exkl. moms ➢ nr 978-913901487-4 ➢ nj.se

Andra intressanta böcker:

Barnrätt
– Ann-Christin Cederborg (red), Wiweka Warnling-Nerep (red)
Utk maj 2014. Prel **443 kr** exkl. moms
nr 978-913901781-3 ➢ nj.se

Betalning
– Stefan Lindskog
Utk maj 2014. Prel **1850 kr** exkl. moms
nr 978-913901806-3 ➢ nj.se

Licens till patent och företagshemligheter i avtals- och kontraktsrätten
– Eric M. Runesson
Utk maj 2014. **786 kr** exkl. moms
nr 978-913911270-9 ➢ nj.se

Risk för mutor
– Bengt-Olof Berggren, Torbjörn Lindhe.
2014. **500 kr** exkl. moms
nr 978-913901710-3 ➢ nj.se

Fler titlar hittar du på **nj.se**

Norstedts Juridik
– främst för de främsta.

Norstedts Juridik
ett Wolters Kluwer-företag

MÅNADENS ADVOKAT Richard Ramberg

”Det är skönt att vara framme vid målet”

Nyblivne advokaten Richard Ramberg, 26 år, trivs med variationen i yrket och de komplexa juridiska frågorna. Men när målet att bli advokat nu är uppnått tar han karriären en månad i taget.

Du har nyligen antagits som ledamot av Advokatsamfundet, troligen den yngsta någonsin. Hur känns det?

– Känns toppen! Yrkesmässigt är det roligt eftersom advokattiteln också indikerar att man uppnått en viss erfarenhet och utgör en kvalitetsstämpel. Jag har länge haft det som mål att bli advokat och det är skönt att vara framme vid målet.

Varför har du valt advokatyrket?

– Det finns många olika skäl. Ett är att det är ett varierande yrke. Det man gör på kvällen kan skilja sig helt från det man gjorde på morgonen. Sedan är det också väldigt relationsorienterat. Det handlar om att bygga och vårda relationer, vilket jag trivs med väldigt mycket. Inom mina områden, företagsförvärv och aktiemarknad, har jag också upplevt att frågorna man ställs inför kan vara väldigt intressanta och komplexa.

Vilka är de största utmaningarna?

– I det dagliga värvet är det att hålla alla tuffa deadlines. Som projektledare är det också viktigt att hålla alla bollar i luften, det är ofta många arbetsströmmar som löper parallellt och ingen får falla mellan stolarna.

Finns det något som inte är så bra med yrket?

– Det skulle i så fall vara att advokater inom mitt område ibland kan värderas lite för lågt. Vad jag menar med det är alltså att investmentbanker och finansiella rådgivare ses som ”dealmakers” medan advokaterna ibland bara betraktas som tråden som krävs för att sy ihop affären. Det är synd eftersom affärsmässig och kommersiell förståelse är en stor del av advokaternas mervärde, i alla fall på G&D.

”Yrkesmässigt är det roligt eftersom advokattiteln också indikerar att man uppnått en viss erfarenhet och utgör en kvalitetsstämpel.”

Som ett led i att bli advokat har du genomgått advokatexamen. Hur var det?

– Det var kul! Vi var sju personer på G&D som gick samtidigt och förberedde oss inför examen. Vid examinationen fanns det naturligtvis ett visst inslag av stress, men på det hela taget var det en rätt trevlig upplevelse.

Vad tyckte du om kurserna och examen – kändes de relevanta för din yrkesutövning?

– Kurserna och examinationen är ju utformade för att passa alla blivande advokater, oavsett inriktning. Men även de delar som jag kanske inte stöter på särskilt mycket i min praktiska verksamhet var ju relevanta för mig på så vis att de gav mig bättre grepp om när de kan behöva beaktas. Dessutom fick man bättre insyn i och förståelse för andras verksamheter och vilken fantastisk bredd yrket har.

Din farfar var advokat och en av grundarna till den byrå som idag heter Vinge, din farbror är advokat, din pappa är internationell skiljeman och flera av dina syskon är jurister. Fanns det egentligen några alternativ till juridiken för din del?

– Haha! Jag vill väl gärna tro att jag hade lika många alternativ som alla andra. Jag har i alla fall aldrig känt mig pressad att välja just juridik. När jag var 12-13 år drömde jag till exempel om att bli fotbollsproffs, så det var ju ett högst reellt alternativ på den tiden! Men om det inte hade blivit juridik så hade jag nog satsat på ekonomi. Arbete på en investmentbank tror jag till exempel hade passat mig bra. Även där har man ju en kvalificerad rådgivarroll precis som man har som advokat.

Men det blev advokat, och nu har du nått det målet. Vad lockar i framtiden, rent yrkesmässigt?

– Tja, kanske ska jag ta upp fotbollsproffsdrömmarna igen? Nej, men just nu tar jag en månad i taget, så länge utvecklingskurvan fortsätter peka stadigt uppåt mår jag som en prins.

Ulrika Öster

LÄSTIPS

Titel: Rom II-förordningen : tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser
Författare: Michael Hellner
Förlag: Norstedts juridik
Rom II-förordningen tillämpas sedan 2009 i alla EU:s medlemsstater utom Danmark. Genom förordningen fastställs vilken lag som är tillämplig på förpliktelser som uppstår utanför avtalsförhållanden i de fall medlemsstaternas lagar strider mot varandra. Dessa förpliktelser innefattar bland annat obehörig vinst, tjänster utan uppdrag och oaktsamhet vid ingående av avtal. Frågorna har tidigare saknat reglering i svensk rätt och rättstillämpningen har varit hänvisad till praxis. Boken är en heltäckande framställning av Rom II-förordningen.

Titel: Konkurrensrätt : en handbok
Författare: Johan Karlsson, Marie Östman
Förlag: Karnov Group
Ny aktualiserad femte upplaga av detta standardverk på konkurrensrättens område. Handboken redogör för tolkningen och tillämpningen i Sverige av de EU-rättsliga och svenska konkurrensreglerna. Innehåller omfattande hänvisningar till såväl EU-rättslig som svensk lagstiftning, förarbeten, praxis och doktrin. Boken har två nya avsnitt som behandlar konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och bevisbörda och beviskrav. Fokus ligger även i denna nya upplaga på den praktiska tillämpningen av konkurrensreglerna.

NYA AVHANDLINGAR

Rättsliga åtgärder mot människohandel : att skydda offer eller möta hot av Karin Åström, Iustus
Människohandel är en del av den gränsöverskridande organiserade brottsligheten och det har länge funnits ett omfattande internationellt samarbete i dessa frågor. För svensk del har detta främst inneburit att en ny straffbestämmelse mot människohandel infördes i BrB år 2002. I avhandlingen analyseras svenska och internationella rättsliga åtgärder ur ett brottsofferperspektiv. Syftet är att utreda om människohandelns offer har fått ett förstärkt skydd i och med den svenska regleringen. Karin Åström menar dock att svensk lagstiftning ger ett svagt straffrättsligt skydd för människohandelns offer och att den inte fungerar som den var tänkt.

FN:s säkerhetsråd i rättens tjänst : en studie av säkerhetrådets ingripande under kap. VII i FN-stadgan för rätten till demokrati av Katinka Svanberg, Jure
Kapitel VII i FN-stadgan fastslår principen om folkens rätt till självbestämmande, ursprungligen tolkad som folkens rätt till frihet från dominans av en främmande makt. Katinka Svanberg studerar 15 fall, från 1960-talet och framåt, där säkerhetsrådet har ingripit med sin tvångsmakt för att försvara principen om självbestämmande. Hon konstaterar att säkerhetsrådet utvecklat principen så att fokus kommit att skifta från statens suveränitet till individers rättigheter. Hon menar att säkerhetsrådet har fått en roll som praxisbildare och normskapare genom sina ingripanden.

RÖVARHISTORIER OCH EN DEL ANNAT

Richard W. Hjelt, verksam som advokat i över 50 år, berättar om sitt liv i en välskriven självbiografi "Inte bara rövarhistorier – utan även en levnadsberättelse" (Instant books). Vi får glimtar från föräldrarnas diplomatliv under 1920- och 30-talen i Spanien och Storbritannien, uppväxt och skolår i Finland och Sverige till ett yrkesliv som praktiserande advokat i Stockholm, intressanta och märkliga möten och ibland äventyrliga resor. Som advokat åtog han sig flera ovanliga uppdrag som kom att uppmärksammas internationellt. En utdragen kidnappningshistoria på ön Sardinien där han till slut lyckades friköpa en svensk affärsman, uppdrag i Bagdad under Saddam Husseins styre och ett familjedrama i forna Sovjetunionen är några av de historier vi får ta del av.

KONTAKTA JURIDISKA BIBLIOTEKET
Bitte Wölkert, bibliotekarie
Telefon: 08-459 03 20
E-post: biblioteket@advokatsamfundet.se

NY LITTERATUR I URVAL

Tryckår: 2014 om inte annat anges.

Bernitz, Ulf: Europarättens grunder / Ulf Bernitz och Anders Kjellgren (5. uppl. Norstedts juridik. 510 s.)

Bjerle, Håkan: Partnerskap: om kontraktens utformning vid partnering och liknande former av utökad samverkan i byggsektorn (Svensk byggtjänst. 231 s.)

Björknäs, Hanna: Ledighetslagarna : en kommentar / Hanna Björknäs, Bo Ericson och Kurt Eriksson (Norstedts juridik. 210 s.)

Clarke, Malcolm A.: International carriage of goods by road : CMR (6. ed. Abingdon : Informa Law from Routledge. 512 s. Maritime and transport law library)

Environmental law / edited by Peter Wahlgren (Stockholm Institute for Scandinavian Law. 398 s. Scandinavian studies in law ; 5)

Fastighetstransaktioner i praktiken / Nils Larsson et al. (Norstedts juridik. 283 s.)

Geijer, Ulrik: Arkivlagen : en kommentar / Ulrika Geijer, Eva Lenberg och Håkan Lövblad (Norstedts juridik, 2013. 244 s. Norstedts gula bibliotek)

Gregow, Torkel: Kvarstad och andra säkerhetsåtgärder : enligt 15 kap. rättegångsbalken (Norstedts juridik, 2014. 252 s. Institutet för rättsvetenskaplig forskning ; 204)

Grönwall, Lars: Psykiatrin, tvånget och lagen : en lagkommentar i historisk belysning / Lars Grönwall och Leif Holgersson (5. uppl. Norstedts juridik. 353 s.)

Jonsson, Anna: True partnership as true learning : knowledge sharing within Mannheimer Swartling (Iustus, 2013. 131 s.)

Malmborg, Leif: Likvidation av aktiebolag : en kommentar till 25 kap. aktiebolagslagen (Jure, 2014. 539 s.)

Papadopoulou, Frantzeska: Opening Pandora's box : exploring flexibilities and alternatives for protecting traditional knowledge and genetic resources under the intellectual property framework (Stockholm : Acta Universitatis Stockholmiensis, 2014. 433 s. Studia juridica Stockholmiensia ; 89. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2014)

Ramberg, Jan: Allmän köprätt / Jan Ramberg, Johnny Herre (7. uppl. Norstedts juridik. 273 s.)

Schedin, Fredrik: Störningar i byggentreprenaden : juridikens tillämpning / Fredrik Schedin, Elin Sjöström (Svensk byggtjänst. 96 s.)

Swedish maritime code / översättare: Tiberg & Schelin (4. uppl. Jure. 259 s.)

Ulander-Wänman, Carin: Priset för flexibiliteten : en analys av anställningsvillkor för arbetstagare i kommuner och landsting (Iustus. 241 s.)

Öman, Sören: AD om arbetsbrist, turordning och företrädesrätt (Lars Åhnberg. 197 s.)

LÄS MER
Hela litteraturlistan finns på Juridiska bibliotekets webbplats
www.juridiskabiblioteket.se

Avdelningsstyrelser 2014

Advokatsamfundets avdelningar valde de här styrelserna vid sina årsmöten

NORRA AVDELNINGEN

Ordförande
Catharina Ytterbom Schönfeldt, Sundsvall
Vice ordförande, sekreterare och kassör
Andreas Victor, Östersund
Ledamöter
Magnus Müchler, Gällivare
Petter Hetta, Umeå
Erik Boberg, Östersund
Gustaf Andersson, Gävle
Suppleanter
Fredrik Burvall, Sundsvall
Ann Gerklev, Umeå
Ulf Andersson, Gävle

MELLERSTA AVDELNINGEN

Ordförande
Robert Wikström, Uppsala
Vice ordförande
Per Gisslén, Ludvika
Ledamöter
Amanda Hikes, Västerås
Stefan Liliebäck, Arvika
Hilda Bokvist, Örebro
Suppleanter
Anders Wallin, Uppsala (för Robert Wikström)
Ulrika Åsåker, Borlänge (för Per Gisslén)
Katerina Tomis Blissinger, Västerås (för Amanda Hikes)
David Lindberg, Karlstad (för Stefan Liliebäck)
Johanna Näslund, Örebro (för Hilda Bokvist)

STOCKHOLMS-AVDELNINGEN

Ordförande
Christina Malm, Stockholm
Vice ordförande
Kristoffer Ribbing, Stockholm
Ledamöter
Carl Svernlöv, Stockholm
Ulrika Forsberg, Stockholm
Johannes Lundblad, Stockholm
Pamela Lannerheim Angergård, Stockholm
Christel Rockström, Stockholm
Suppleanter
Mattias Göransson, Stockholm
Theddo Rother-Schirren, Stockholm
Johan Ödlund, Stockholm

Biträdeskostnadsutredaren K-G Ekeberg medverkade vid flera av avdelningsårsmötena och lyssnade till de praktiskt verksamma advokaternas synpunkter på ersättningsfrågorna.

Norra och mellersta samlokaliserade

Norra och Mellersta avdelningarna samordnade sina årsmöten i år. Båda avdelningarna höll årsmöte på Högbo bruk utanför Sandviken.

I samband med årsmötena genomförde avdelningarna också gemensamma studiedagar.

Claes Lernestedt, professor i straffrätt vid Uppsala universitet, föreläste om nödvärn i ett fördjupat perspektiv. Lagmannen K-G Ekeberg, särskild utredare av statens utgifter för rättsliga biträden, berättade om utredningens arbete. Han diskuterade med åhörarna och lyssnade noga till de deltagande advokaternas synpunkter på ersättningsfrågorna.

Retorikkonsulten Per Furumo avslutade studiedagarna med ett omfattande pass om god muntlig kommunikation.

Catharina Ytterbom Schönfeldt valdes om till ordförande i Norra avdelningen, och Robert Wikström valdes om till ordförande i Mellersta.

Stockholmsavdelningens årsmöte

Sara Mindus, avgående ordföranden i Stockholm, berättade att till årsmötet var tvåhundrasju personer anmälda och till middagen var tvåhundrasextiofem personer anmälda.

– Det är nytt rekord även i år och det är jätteroligt, sa hon.

Förra året var motsvarande siffror etthundranittio till årsmötet och till middagen tvåhundrafemtio personer.

Till ny ordförande valdes Christina Malm. I direkt anslutning före årsmötet kom den särskilde utredaren i Biträdeskostnadsutredningen K-G Ekeberg för att redogöra för kommittédirektiven till översynen av statens utgifter för vissa rättsliga biträden och ta upp angelägna frågor till diskussion samt inhämta synpunkter från de närvarande.

Efter årsmötet berättade Anne Ramberg om aktuella och angelägna frågor för Advokatsamfundet. Bland annat konstaterade hon att advokatkåren har påverkats av den ekonomiska krisen. Förra året var det en nettominskning bland de biträdande juristerna vilket inte har inträffat tidigare. Den utvecklingen kan möjligen hålla i sig även under 2014.

Östra avdelningens årsmöte

På Östra avdelningens årsmöte ägnade sig deltagarna åt stresshantering och IT-forensik.

Östra avdelningen höll sitt årsmöte på Stora Hotellet i Jönköping.

Vid ett särskilt yngremöte på förmiddagen – det mest välbesökta yngremötet hittills i avdelningen – talade Jeanette Därth om stresshantering och ledde övningar. Enligt avdelningen upplevdes den förmodligen lägsta stressnivån någonsin i ett rum fyllt av jurister, när styrelsen deltog under yngremötets sista minuter.

Under eftermiddagen föreläste IT-forensikern Michael Nylén om just IT-forensik och förmedlade nyttiga kunskaper om de digitala spår som datafiler och meddelanden lämnar i datorer och mobiltelefoner.

Vid årsmötesförhandlingarna medverkade Advokatsamfundets chefsjurist Maria Billing.

Michael Nylén (bilden från ett annat tillfälle).

Bo Nilsson i Katrineholm omvaldes till ordförande i avdelningen.

ÖSTRA AVDELNINGEN

Ordförande
Bo Nilsson, Katrineholm
Vice ordförande
Marie-Louise Landberg, Norrköping
Ledamöter
Helena Karlsson, Kalmar
Marie Gerrevall, Växjö
David Sommestad, Nyköping
Suppleanter
Carl Tauson, Älmhult
Anna von Knorring, Jönköping
Sandra Putsén, Norrköping

VÄSTRA AVDELNINGEN

Ordförande
Fredrik Andersson, Göteborg
Vice ordförande
Catharina Wikloff, Göteborg
Ledamöter
Per Jadelind, Halmstad
Åsa Erlandsson, Trollhättan
Anna Heurlin, Varberg
Christian Olsen, Göteborg
Henrik Gallus, Lidköping
Jörgen Larsson, Göteborg
Suppleanter
Nicklas Odén, Borås
Agnes Andersson Hammarstrand, Göteborg
Charlotte Forssander, Göteborg

SÖDRA AVDELNINGEN

Ordförande
Magnus Lindsten, Karlskrona
Vice ordförande
Karin Amédro, Helsingborg
Ledamöter
Lars O. Modéer, Malmö
Sofia Olsson, Malmö
Alf Lindskog, Ystad
Maria Adielsson, Helsingborg
Jens Kinnander, Lund
Suppleanter
Pär Andersson, Malmö
Melka Kjellberg, Kristianstad
Therese Ståhlnacke, Helsingborg
Anette Johansson, Lund
Fredrik Sandgren, Kristianstad

UTLANDSAVDELNINGEN

Ordförande
Karolina Ullman, Tallinn
Vice ordförande
Artur Swirtun, Warszawa
Ledamöter
Pontus Lindfelt, Bryssel
Christina Griebeler, Frankfurt am Main
Massimo Caiazza, Milano
Fredrik Svensson, Moskva
Jon-Marcus Meese, München
Emma Mähler, London

Södra avdelningens årsmöte

För första gången kombinerades Södra avdelningens årsmöte med en utbildningsdag när mötet hölls på Börshuset i Malmö den 11 mars.

– Det är meningen att vi ska ha utbildningsdelen varje år framöver, sa avdelningens sekreterare Jens Kinnander, som var huvudansvarig för arrangemanget.

På årsmötet omvaldes Magnus Lindsten till ordförande. 130 medlemmar hade anmält sig till årsmötet och kvällsaktiviteterna och 90 medlemmar var anmälda till utbildningsdagen.

Utbildningen var uppdelad i två pass. Förmiddagspasset handlade om övervakning och integritet och tog upp frågor som personuppgiftsbehandling och aktuella integritetsfrågor, den nya kameraövervakningslagen och övervakning av arbetstagare. Och eftermiddagspasset hade temat digital bevisning, där bland andra Helen Carlsson från Statens kriminaltekniska laboratorium talade om SKL:s arbete med undersökningar avseende tekniska bevis.

Innan det var dags för årsmötet redogjorde biträdeskostnadsutredningens ordförande K-G Ekeberg för kommittédirektiven till översynen av statens utgifter för vissa rättsliga biträden och inhämtade synpunkter från medlemmarna i Södra avdelningen.

Södra avdelningen kombinerade för första gången sitt årsmöte med en utbildningsdag där ett 90-tal medlemmar var anmälda.

Vid årsmötet talade Advokatsamfundets vice ordförande Dick Lundqvist om aktuella frågor för samfundet. Bland annat tog han upp att andelen kvinnor i samfundet har ökat från 19,7 procent 2007 till 28 procent 2013.

Efter middagen talade journalisten och författaren Dan Josefsson om rättsfallet Thomas Quick som han har skrivit om i boken Mannen som slutade ljuga.

Spännande möte i hajtunneln med Västra avdelningen

Det stora vetenskapscentret Universeum, med regnskog, akvarier och djur, var platsen för Västra avdelningens välbesökta årsmöte i Göteborg. Deltagarna hade möjlighet till rundvandring i Universeums utställningar. Advokatsamfundets ordförande Bengt Ivarsson medverkade och talade om aktuella samfundsfrågor, bland annat om andelen kvinnor bland biträdande jurister, advokater och delägare. Fredrik Andersson, Göteborg, omvaldes till ordförande i avdelningen.

Årsmöte och mingel i utställningarna följdes av att justitierådet Göran Lambertz höll föredrag om juristrollen i den rättspolitiska debatten.

Utlandsdagarna i Lissabon

Utlandsdagarna i Lissabon den 21 och 22 mars, då Utlandsavdelningens årsmöte ägde rum, var ett välbesökt evenemang där såväl avdelningens medlemmar som kolleger verksamma i Sverige deltog i intensiv utbildningsverksamhet och festligheter.

Evenemanget samlade totalt 70 deltagare från Advokatsamfundets alla avdelningar. På årsmötet valdes Karoline Ullman till Utlandsavdelningens nya ordförande. Hon efterträder den tidigare ordföranden Karl Woschnagg.

På det första utbildningspasset på fredagen, som ägde rum på Portugals advokatsamfund, talade Ana Christina Delgado, samfundets juridiska rådgivare, om landets legala system och samfundets roll. Jennifer Ekström på Business Sweden berättade om Portugals ekonomi, politik och kultur samt "doing business in Portugal", och advokaten Teresa Pala Schwalbach talade om Portugals skattesystem och hur det fungerar för utlänningar som bor i landet.

Lördagen inleddes med Utlandsavdelningens årsmöte på Hotel Tivoli där Sveriges advokatsamfunds generalsekreterare Anne Ramberg höll ett anförande. Därefter genomfördes det andra utbildningspasset där justitierådet Stefan Lindskog höll ett föredrag på temat "Betyder Europarätten mer makt till domstolarna". Advokaten Björn Riese talade om företagens ansvar inom området ESG (Environment, Social, Governance). Och advokat Claes Lundblad talade om "Utveckling av best practice i internationella skiljeförfaranden – klåfingrighet eller verkligt behov".

DISCIPLINÄRENDE BESLUT 2014

4 Syftet med förbudet att yppa motpartens förlikningserbjudande är att underlätta förlikningsförhandlingar och det bör därför inte vara begränsat till förlikningserbjudandet i sig. Advokat har vid tingsrätten inte ägt yppa uppgifter som rörde grunden för tvisten och därmed den sak som förlikningsdiskussionerna gällde. Erinran. Skiljaktig mening.

BAKGRUND

X är verkställande direktör för bolaget Y. Y har tidigare varit klient hos advokatfirman som numera företräder Y:s motpart i en tvist.

BAKGRUND

Advokat A var, tillsammans med jur. kand. B, ombud för Bolaget i tvist mot Bolagets före detta revisor, R. X och Y var ombud för R. I målet gjorde Bolaget gällande att det drabbats av skada på grund av att R hade varit vårdslös i utförandet av sitt revisionsuppdrag och att R var ersättningsskyldig för denna skada.

Den 21 juni 2011, innan Bolaget hade väckt talan inför domstol, ägde ett möte rum för förlikningsdiskussioner.

ANMÄLAN

X har i anmälan, som kom in till Advokatsamfundet den 27 maj 2013, riktat anmärkningar mot A och B och anfört i huvudsak följande.

Vid mötet den 21 juni 2011 närvarade A, en representant Z för Bolaget, X och Y. Mötet avslutades med att han lämnade ett förlikningsbud för R:s räkning, vilket avvisades av Bolaget. Efter mötet förekom ytterligare korrespondens angående en möjlig förlikning, dock utan att parterna kunde nå en överenskommelse.

Den 12 oktober 2011 väckte Bolaget talan mot R vid tingsrätten. I inlaga den 3 december 2012 gjorde Bolaget, genom sina ombud, under rubriken Särskilt yrkande angående rättegångskostnad följande åberopande:

Den 21 juni 2011 ägde ett möte rum mellan parterna. Närvarande var undertecknad A och Z, som företrädare för Bolaget, samt advokaterna X och Y, som ombud för R. Under mötet förklarade advokat X att det är klart att R har varit vårdslös, men att han aldrig kommer att tillstå det inför domstol.

Enligt Bolaget visar detta påstådda uttalande att R, när han i rättegången bestritt att han varit vårdslös, gör en invändning som han inser eller bör inse saknar fog. Detta kommer enligt Bolaget föranleda ett särskilt yrkande avseende rättegångskostnader. Något sådant yrkande har emellertid ännu inte framställts. Bolaget har åberopat vittnesförhör med A och Z till styrkande av påståendet om vad som förekommit vid förlikningsmötet. Åberopandena har vidhållits trots att han påpekat att de enligt hans uppfattning står i strid mot god advokatsed.

Han har ingen minnesbild av att han uttalat sig på det sätt som påstås. I vart fall har hans bedömning av läget i processen varit nyanserad, kvalificerad på flera sätt och gjord under reservationer. Dessutom har uttalandena inte varit generella på det sätt som Bolaget synes mena.

A och B har inför rätten åberopat uttalanden som gjorts inom ramen för förlikningsförhandlingar och som utgjort led i och motivering av ett förlikningsbud och har därmed gjort sig skyldiga till överträdelse av bestämmelsen 5.7 i de vägledande reglerna om god advokatsed. Enligt bestämmelsen får en advokat inte utan motpartens samtycke i ett rättsligt förfarande yppa av motparten framfört förlikningserbjudande. Enligt Holger Wiklund är grunden till det stadgade förbudet det självklara intresset att förlikningsförslag ska kunna framläggas och förlikningsförhandlingar föras, utan att någon av parterna ska behöva riskera att hans position i rättegången försvagas därigenom att hans motpart för rätten avslöjar att han varit beredd att delvis frånfalla vad han yrkat i rättegången. Yppandeförbudet omfattar enligt Holger Wiklunds framställning inte endast framförda förlikningserbjudanden som sådana, utan även innehållet i övrigt i förda förlikningsförhandlingar. Yppandeförbudet måste omfatta allt som förekommit under förlikningsförhandlingarna, i vart fall den motiverande delen av förlikningsbudet. I annat fall uppfyller förbudet inte alls sitt uttalade syfte.

Slutligen måste advokat A:s bevekelsegrunder för det gjorda åberopandet ifrågasättas. Ett ombuds bedömning i en sammansatt fråga som den om huruvida vårdslöshet förekommit eller inte vid utförandet av ett revisionsuppdrag kan naturligtvis inte medföra att ombudets huvudman skulle vara betagen rätten att få denna fråga prövad av domstol. Detta gäller särskilt om bedömningen gjorts i ett tidigt skede av en tvist och på ett icke fullständigt underlag. Det påstådda uttalandet kan således inte ha någon betydelse i fråga om fördelningen av rättegångskostnaderna i målet. Anledningen till åberopandet måste således vara en annan

RÄTTSUTLÅTANDEN rörande nyttjanderätt till fast egendom

• hyresrätt • arrenderätt • bostadsrätt • annan nyttjanderätt till fast egendom

Rättsreglerna om nyttjanderätt till fast egendom kan för många framstå som komplicerade. Ibland kan det också vara svårt att finna klargörande besked om innehållet i gällande rätt. Med ett förflutet som hyresråd under mer än 20 år har jag lång erfarenhet av rättsområdet nyttjanderätt till fast egendom. Jag åtar mig att inom det angivna området avge rättsutlåtanden i rättsliga tvister, men även i andra situationer där behov föreligger av sakkunnigt klarläggande av gällande rätt. (Ett exempel är vid tolkning eller upprättande av avtal och andra rättshandlingar).

Erik Gerleman Adress: Rösvägen 27, 352 49 Växjö
E-post: erik_gerleman@hotmail.com Tel: 070-598 68 26

än den som angivits i samband med att det gjordes. Han misstänker att A:s egentliga syften med åberopandet varit dels att skaffa sig fördelar vid prövningen av sakfrågan och dels att så split mellan honom och hans huvudman. Ett sådant agerande är otillbörligt. Åberopandet kan således även av denna anledning ifrågasättas.

ADVOKATENS YTTRANDE

A har i yttrande, som kom in till Advokatsamfundet den 5 juni 2013, tillbakavisat anmärkningarna och anfört i huvudsak följande.

Det stämmer att ombuden vid mötet den 21 juni 2011 utvecklade sin respektive huvudmans syn på läget i tvisten och att X då lämnade ett förlikningserbjudande, vilket förkastades av Bolaget. X:s omstridda uttalande gjordes dock inte inom ramen för den förlikningsdiskussion som förekom vid mötet. Att en advokat medger att huvudmannen varit vårdslös är typiskt sett inte vad som förekommer i sådana diskussioner, tvärtom. Han har inte yppat det framförda förlikningserbjudandet i den pågående rättegången och har inte ens nämnt att frågan om förlikning har diskuterats mellan parterna.

X:s tolkning av bestämmelsen 5.7 i de vägledande reglerna om god advokatsed är alltför extensiv och den saknar stöd i bestämmelsens ordalydelse och, såvitt han vet, tidigare tillämpning. Det var inte hans avsikt att så split mellan X och hans huvudman. Hans enda avsikt har varit att tillgodose sin huvudmans intressen och nu i frågan om ansvaret för rättegångskostnaderna. Han har svårt att se att han som advokat hade kunnat avstå från att redogöra för det yttrande som X fällde och som han och Z med förvåning åhörde vid mötet.

GENMÄLE FRÅN ANMÄLAREN

X har i genmäle, som kom in till Advokatsamfundet den 19 juni 2013, tillagt följande.

A:s påstående att X:s påstådda uttalande inte gjordes inom ramen för den förlikningsdiskussion som förekom vid mötet, är oriktigt. Mötets enda syfte var att parterna skulle föra förlikningsdiskussioner och mötet ägnades också helt åt sådana diskussioner. Han förstår inte vilka andra diskussioner, inom vilka han skulle ha haft anledning att uttala sig om processläget.

Tvärtemot vad A anför beträffande vad som normalt förekommer under förlikningsförhandlingar, är det hans erfarenhet att det är mer regel än undantag att ombuden under sådana förhandlingar på ett öppet sätt redovisar sina bedömningar av processläget. Det är inte ovanligt att ett ombud i sådana förhandlingar vidgår att huvudmannens positioner i vissa avseenden är svaga, medan de i andra avseenden är starka. En sådan öppen diskussion av processrisker är ofta en förutsättning för konstruktiva förlikningsförhandlingar och används regelmässigt i medlingsförfaranden.

Den aktuella tvisten är omfattande. Det uttalande han påstås ha gjort är alldeles för generellt för att ha någon som helst inverkan på frågan om rättegångskostnaderna i processen. Det innefattar ingen som helst kvalificering av i vilket avseende vårdlöshet förekommit eller ens om den vårdslösheten är rättsligt relevant i det aktuella fallet. Sedan nu A:s huvudman i rättegången kvalificerat sitt påstående om vårdslöshet och försökt förklara på vilket sätt varje påstått vårdslöst förhållande är relevant i förhållande till den påstådda skadan, är ett tidigare generellt och okvalificerat uttalande om att vårdlöshet förekommit, alldeles irrelevant. Det är uppenbart att det påstådda uttalandet inte kan ha någon som helst betydelse i rättegångskostnadshänseende, varför det måste ha skett i annat syfte.

NÄMNDENS BEDÖMNING OCH BESLUT

Nämnden konstaterar inledningsvis att det påtalade uttalandet har gjorts i en skrivelse till tingsrätten som undertecknats av A.

Syftet med förbudet att yppa motpartens förlikningserbjudande är att underlätta förlikningsförhandlingar och det bör därför inte vara begränsat till förlikningserbjudandet i sig. Eftersom de aktuella uppgifterna rörde grunden för tvisten och därmed den sak förlikningsdiskussionerna gällde har A inte ägt yppa dem vid tingsrätten. Genom att ändå göra det har han åsidosatt sina plikter som advokat.

Nämnden tilldelar därför A erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

I övrigt visar inte utredningen att A har åsidosatt god advokatsed.

Två ledamöter var av skiljaktig mening enligt följande.

Enligt punkt 5.7 i de vägledande reglerna om god advokatsed får inte en advokat utan motpartens samtycke yppa ett av motparten framfört förlikningserbjudande i ett rättsligt förfarande. Av kommentarerna till bestämmelsen framgår att det bara är själva förlikningserbjudandet som sådant som omfattas av förbudet. Anmälan ska därför inte föranleda någon åtgärd. ■

Advokat/Biträdande Jurist

Carlstads Advokatbyrå HB söker
advokat/biträdande jurist.
Vi arbetar främst med affärsjuridik, brottmål,
obestånds- och skatterätt samt familjerätt.

Kontakta Anders Runebjer 070-866 13 50
info@carlstadsadvokat.se • www.carlstadsadvokat.se

**Trött på trilskande it-system?
Snart kommer Saturnus 5.0.**

Saturnus Advokatsystem får en ny ”motor”.
Saturnus 5.0 tas fram i samarbete med
det nyutvecklade affärssystemet Rexor.
För mer information, kontakta Rolf Myrman,
0733-55 25 90. E-post: rolf@sllop.se. www.sllop.se.

SLLOP

NYA LEDAMÖTER DEN 4 APRIL 2014

Elin Andersen, MAQS Law Firm Advokatbyrå i Malmö KB, Malmö
Lovisa Elardt Andersson, Moll Wendén Advokatbyrå AB, Malmö
Mikaela Bielke, Advokatfirman Hammarskiöld & Co AB, Stockholm
Viktor Carlberg, Lagerling & Hansson Advokatbyrå HB, Stockholm
Erik Claesson, Advokatfirman Vinge KB, Stockholm
Ulrica Dahlberg, Advokatfirman Delphi i Malmö AB, Malmö
Arido Degavro, Advokatbyrån Novosel & Kutlu AB, Stockholm
Tobias Enoksson, Advokatfirman Carl Axel Thomas Martinsson AB, Stockholm
Ola Espelund, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Stockholm
Idah Fjärdhammar, Advokaterna Orrenius & Cederberg HB, Linköping
Menna Hagigi Gilbertson, MAQS Law Firm Advokatbyrå AB, Stockholm
Fredrik Hannu, Advokatbyrån Kaiding Handelsbolag, Luleå
David Hansson, Linklaters Advokatbyrå AB, Stockholm
Martin Hector, Moll Wendén Advokatbyrå AB, Malmö
Victoria Hellman, Ashurst Advokatbyrå AB, Stockholm
Peter Bengtcén Hummelblad, Advokatfirman Wåhlin AB, Göteborg
Lina Telander Håkansson, Advokatfirman Cederquist KB, Stockholm
Rickard Johansson, Innerstans Advokatbyrå Kommanditbolag, Stockholm
Maria Joleby, Advokatbyrån Elisabeth Fritz AB, Stockholm
Tobias Kempas, Advokatfirman Vinge KB, Stockholm

Språkservice
känsla för kommunikation

Språkservice Sverige AB
är idag Nordens största
tolk- och översättningsföretag.

TOLKNING & ÖVERSÄTTNING

Känsla för kommunikation. Språkservice erbjuder professionella tolk- och översättningstjänster i över 200 språk och dialekter för alla situationer. 6 000 tolkar och översättare i 200 språk står till ditt förfogande 24 timmar om dygnet året runt. **Kontakta oss!**

0770 – 457 458 **www.sprakservice.se**

HÖGSTA KREDITVÄRDIGHET
Språkservice Sverige AB

SPRÅKSERVICE SVERIGE AB
Box 17007
200 10 Malmö
info@sprakservice.se
www.sprakservice.se

HUVUDKONTOR
Föreningsgatan 15
211 44 Malmö
Tel 0770-457 458
Fax 040-28 62 01

LOKALKONTOR
Gröndalsvägen 34
117 66 Stockholm
Tel 0770-457 458
Fax 08-651 55 24

Jennie Knutsson, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Stockholm
Emma Kratz, Advokatfirman LA PARTNERS AB, Malmö
Caroline Kärrberg, Fürst & Partners Advokatfirma AB, Stockholm
Karin Björklund Lang, Baumgarten Byström Rooth & Tallavaara Advokater AB, Stockholm
Natalie Lisovski, Advokatfirman NORDIA Göteborg KB, Göteborg
Anna Lönnberg, Advokatfirman Lindahl KB, Örebro
Hanna Marklund, Linklaters Advokatbyrå AB, Stockholm
Christofer Morales, Advokatfirma DLA Nordic KB, Stockholm
Fredrika Myhrman, Kilpatrick Townsend & Stockton Advokat KB, Stockholm
Annika Nisser, Gamla Stans Advokatbyrå HB, Stockholm
Jo-Anna Nordström, Advokatfirman Vinge KB, Stockholm
Oskar Nordström, Advokatfirman Wijk & Nordström AB, Uppsala
Simon Ottosson, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Malmö
Åsa Persson, Magnusson Advokatbyrå, Göteborg
Richard Ramberg, Gernandt & Danielsson Advokatbyrå KB, Stockholm
Fredrik Ringquist, Mannheimer Swartling Ryssland Advokataktiebolag, Moskva, Ryssland
Nima Rostami, Advokatbyrån Helen Westlund AB, Stockholm
Erik Svedlund, Magnusson Advokatbyrå, Göteborg
Hanna Söderberg, Wallin Advokatbyrå AB, Uppsala
Josephine Tessmar, Advokatfirma DLA Nordic KB, Stockholm
Caroline Thomaeus, Advokat Maarit Eriksson AB, Stockholm
Ignacio Vita Uriarte, Sju Advokater KB, Stockholm
Olof Wetterling, Linklaters Advokatbyrå AB, Stockholm

UTTRÄDDA LEDAMÖTER

Jan R Anderberg, London, 4 april 2014
Mette Christensen, Göteborg, 29 mars 2014
Jessica Eijvergård, Stockholm, 31 mars 2014
Mari Hansson, Stockholm, 31 mars 2014
Malin Helgesen, Stockholm, 1 februari 2014
Per Hård, Borgholm, 4 april 2014
Göran Kraft, Partille, 28 februari 2014
Hans Liliequist, Umeå, 4 april 2014
Katja Meitz, Stockholm, 1 april 2014
Sten Olinder, Falköping, 20 mars 2014
Magnus Rämsell, Alingsås, 1 mars 2014
Kerstin Sandels, Stockholm, 4 april 2014
Camilla Antoft Scheiman, Stockholm, 6 mars 2014
Petra Segerdahl, Göteborg, 15 mars 2014
Lova Unge, Stockholm, 2 mars 2014
Frank Werneman, Älta, 15 mars 2014
Martin Åkerman, Malmö, 10 mars 2014

AVLIDNA LEDAMÖTER

Bo R Hållenius, Stockholm, 14 november 2013

REMISSÄRENDEN

Förteckning över remissärenden i vilka samfundet avgivit yttrande:
R-2014/0053 Promemorian Patent- och marknadsdomstol (Ds 2014:2)
R-2014/0054 Betänkandet Överskuldsättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78)
R-2014/0061 Promemorian Europeisk skyddsorder (Ds 2014:3)
R-2014/0109 Betänkandet Vissa bostadsbeskattningsfrågor (SOU 2014:1)
R-2014/0296 Promemorian Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7)
R-2014/0468 Promemorian Arbetsuppgifter för civilanställda vid Ekobrottsmyndigheten
R-2014/0504 Promemorian Lagvalsregler på privaträttens område – Rom I- och Rom II-förordningarna

LÄS MER
Läs remissvaren på www.advokatsamfundet.se.

holmbergsadvokatbyrå
EXPANDERAR!!!
Vi företräder idag både privatpersoner och företag. Vi finns alltid nära till hands och biträder med spetskompetens inom både bolagsrättsliga frågor, avtal, arbetsrätt och processer samt inom humanjuridiken med brottmål som specialitet. Vi har idag kontor i Stockholm city och i Sollentuna.
Vi anställer nu 2 eller flera advokater som är intresserade av att vara med och utveckla vår verksamhet.
Vill Du veta mer? Ring gärna Gunilla Dersand Holmberg 070-535 29 41.
Välkommen med Din ansökan till info@holmbergsadvokatbyra.se senast den 20 juni 2014

MEDICINSK-JURIDISKA UTREDNINGAR

Erfarenhet av och intresse för handläggningen av medicinska utredningar i exempelvis

- försäkringsfrågor
- tvister med den allmänna försäkringskassan
- patientförsäkringsärenden
- flyktingärenden

Dr. Bo Kuritzén Leg läkare
Specialist i internmedicin

Besöksadress: Birger Jarlsgatan 44.
Postadress: Box 3418, 103 68 Stockholm.
Telefon: 08-611 79 60.
E-mail: bo@kuritzen.se Internet: www.kuritzen.se

Ta lagen i egna

På **karnovgroup.se** är det inte bara över 250 av landets ledande experter som har ordet när lagstiftning ska kommenteras och diskuteras. Nu har vi även gjort det möjligt för användarna att dela med sig av sina ovärderliga erfarenheter om rätt och orätt. På så sätt kan alla effektivt tillgodogöra sig den kunskap som kan få dem att fatta bättre beslut, snabbare.

KARNOV GROUP

ADVOKATEN&MEDIA

Datalagringsdirektivet debatterades

Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg kommenterade EU-domstolens ogiltigförklarande av datalagringsdirektivet i rad olika medier.

– Jag tycker man ska ta det på stort allvar. Man ska komma ihåg att datalagringsdirektivet var ett svenskt initiativ, sa Anne Ramberg i en SVT-intervju som visades den 8 april.

REALTID.se

Krönika av Per Agerman

2014-04-09 | 10:48

När Anne Ramberg briljerar

EU-domstolens historiska beslut om trafikdatalagring visar att den svenska riksdagen måste få en balanserande motkraft värd namnet.

Advokatsamfundets mångåriga arbete med att granska och kritisera floden av integritetskränkande övervakningslagar får sällan det beröm och den uppskattning som samfundet faktiskt förtjänar.

I tider när lagrådet viker ner sig och riksdagsledamöterna hukar under partipiskan har Advokatsamfundet, med generalsekreterare Anne Ramberg i spetsen, gång på gång slagit ner på ogenomtänkt lagstiftning som går ut över grundläggande fri- och rättigheter.

Internetsajten Realtid den 9 april.

TWITTRAT

Bengt Ivarsson
Verkligheten är måhända inte så enkel att svensk lagstiftning som bygger på ett upphävt direktiv kan åberopas. "svd.se/nyheter/inrikе...
Visa sammanfattning

Carl-Arne J @carl_arne · 8 apr
@bengtIvarsson @stamberg Det kan väl knappast vara olagligt att bryta mot en lag som förklarats olaglig av högre instans?
Visa

Bengt Ivarsson @bengtIvarsson · 8 apr
@carl_arne Skälen till att direktivet ogiltigförklaras är ci a att det går för långt. En mindre långtgående lag kan därför gälla. @stamberg
Visa konversation
09:13 - 8 apr 2014 · Detaljer

BLOGGAT

Mark Klamberg

Forskaren Mark Klamberg skrev på sin blogg om datalagringsdirektivet. Hans slutsats är att den svenska lagstiftningen som ska genomföra direktivet är ogiltig.

Friheten från att vara övervakad

NYLIGEN KOM EU-domstolens dom som ogiltigförklarar EU:s datalagringsdirektiv. Ett synnerligen allvarligt ingrepp i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet, skriver domstolen om direktivet. Det som domstolen konstaterar är vad många redan hävdat, inte minst Advokatsamfundet, men även andra varnade tidigt.

Efter al-Qaidas terroristattacker den 11 september 2001 tog politiker världen runt itu med säkerhetsfrågorna på det sätt som de kunde. I debatterna som avlöste varandra gick tongångarna höga. Det lite märkliga var att inte allt för sällan så stod de som värnade mest om integriteten nära dem som hade direkta erfarenheter av underrättelsearbete från kalla kriget. ”Spionjägarna” varnade för en omfattande övervakning av vanliga människors göranden. För det första skulle de enorma mängderna information bli svårhanterliga. För det andra varnade de för att en känsla av att ständigt vara övervakad skulle infinna sig; samma känsla som människorna i de forna kommunistländerna tvingades leva i. En viktig känsla skulle gå förlorad, friheten från att vara övervakad. Nu har vi en annan tid. Är det någon skillnad?

Tom Knutson
Chefredaktör

TIDSKRIFTEN ADVOKATEN ges ut av Sveriges advokatsamfund **Postadress:** Box 27321, 102 54 Stockholm **Besöksadress:** Laboratoriegatan 4, Stockholm **Tel:** 08-459 03 00 (vxl)
Fax: 08-662 30 19 **E-post:** advokaten@advokatsamfundet.se **Ansvarig utgivare:** Anne Ramberg, anne.ramberg@advokatsamfundet.se **Hemsida:** www.advokatsamfundet.se

Tom Knutson (TK),
chefredaktör, journalist
08-459 03 25
tom.knutson@
advokatsamfundet.se

Magnus Andersson (MA),
journalist
08-459 03 03
magnus.andersson@
advokatsamfundet.se

Mats Cato (MC),
journalist
08-459 03 07
mats.cato@
advokatsamfundet.se

REDAKTIONSRÅD
Anne Ramberg, Tom Knutson, André Andersson, Emma Seth, Jonas Tamm, Magnus Andersson, Mats Cato.
ANNONSER
Patrik Asp, Fronthill Media AB, 08-459 24 20, 0709-519 890, patrik@fronthillmedia.se
FORMGIVNING
Tidningsmakarna AB
KORREKTUR
Klara Ord Stockholm HB
TRYCK
Lenanders grafiska
ADRESSÄNDRING
Advokatsamfundets ledamöter och biträdande jurister: registrator@advokatsamfundet.se
Prenumeranter: 08-459 03 10 alternativt prenumeration@advokatsamfundet.se
MANUS
Manusstopp nästa nummer: 23 maj 2014.
Sänds till Tom Knutson (e-post eller postadress denna sida).
Åsikter och förslag som framförs i artiklar står helt för författarnas eller de intervjuades räkning och behöver inte delas av Sveriges advokatsamfund. Redaktionen förbehåller sig rätten att stryka i längre inlägg. För ej beställda artiklar och bilder tar redaktionen inget ansvar.
ADVOKATENs texter lagras elektroniskt.
Delar av tidskriften publiceras även på internet.
Den som sänder material till tidskriften anses medge elektronisk publicering/lagring.
PRENUMERATION
Helår, 9 nr, 530 kr inkl. moms.
Studerande 106 kr inkl. moms.
© Sveriges advokatsamfund 2014
SVERIGES TIDSKRIFTER
Tidskriften ADVOKATEN är med i Sveriges Tidskrifter. Den TS-kontrollerade upplagan är 8 500 ex. ISSN 0281-3505

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING
Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen
med den nya adressen på baksidan (ej adressidan) till
Sveriges advokatsamfund, Box 27321, 102 54 Stockholm

Kleos

Out of office?

Med Kleos för iPad har du tillgång
till alla dina ärenden, dokument
och tidsregistrering
- var du än befinner dig.

nj.se/kleos

Norstedts Juridik
ett Wolters Kluwer-företag